Zasavski

TEDNIK

Izdaja okrajni odbor Socialistične zveze delovnih ljudi v Trbovljah — Ureja in odgovarja uredniški odbor — Odgovorni urednik: Stane Šuštar — Tiska Mariborska tiskarna v Mariboru — Naslov uredništva in uprave „Zasavski tednik" Trbovlje I. Trg revolucije Št 28 (telefon 91) — Račun pri podružnici Narodne banke v Trbovljah 614-T 146 — List izhaja vsako soboto — Letna naročnina 400 din polletna 200 din četrtletna 100 din mesečna 40 din — Posamezne številke 10 din — Rokopisi morajo biti v uredništvu najkasneje vsak torek dopoldne in jih ne vračamo

Štev. 36 Trbovlje, 10. septembra 1955 Leto VIII

Radeče slavijo 4. občinski praznik

Vsi pogoji za napredek

Vsekakor ni naključje, da sovpada četrti občinski praznik Radeč, 8. september, v čas, ko delovni ljudje naše socialistične domovine proslavljajo 10. obletnico osvoboditve, deset let svobodne graditve, drznih podvigov in velikih uspehov, kot plod nesebičnih naporov naših delovnih kolektivov, naših delovnih kmetov — skratka vseh tistih, ki so kjer koli in v kakršni koli obliki gradili temelje današnjega družbenega sistema.

Naše misli naj poromajo nazaj — za celih štirinajst let, v čas, ko je korumpirano vodstvo stare Jugoslavije tako rekoč izročilo svojo »rajo« v roke, več: pred puškine cevi in mitraljeze sto in sto tisoče tistih, ki so ob pregaranih dneh in nočeh, v jamah, tovarnah in na poljih, v nenehni skrbi za obstoj družine, v strahu pred odpustom s stiskajočimi pestmi in nemim srdom izraščali v zavedne razredne sovražnike svojih izkoriščevalcev, kajti dobro so vedeli, da se polnijo njihovi žepi in vsemogoče banke na račun njihovih žuljev, za katere so prejeli le borno mezdo, miloščino, ki naj bi jim zagotovila nečloveško življenje.

Prišlo je leto 1941 — fašistične horde so jele neusmiljeno gaziti po naši domovini: požigi, pokolji, internacije, izgnanstvo, množično izseljevanje naših ljudi so bili plod prinašalcev »kulture« in »lepšega življenja« zatiranemu narodu.

Vendar zmotili so se ti »kulturonosci«: namesto ponižanega hlapčevstva so doživeli takšen odpor, kakršnega svet še ni videl. Prezirajoč trpljenje in smrt je množica ponižanih in razžaljenih nemi srd spremenila v uporno vojsko; v svoje pesti je stisnila orožje odpora ter pričela pod vodstvom edino nekorumpirane KPJ in tovariša Tita neenako bitko za izgon okupatorja za nov družbeni red, za oblast delovnega ljudstva. »Smrt fašizmu — svobodo narodu!« je zaorilo iz tisočev in tisočev grl — visoko dvignjena zastava svobode je povezala naše narode v močno Ljudsko armado, ki je bila sposobna v štirih letih dokončno obračunati z okupatorjem in domačimi izdajalci.

Ko praznujemo Radečani v teh dneh svoj 4. občinski praznik, ne moremo iti preko dejstev, katerih svetel spomin nas zadolžuje in veže; veže nas na dvoje mladih, plemenitih in toliko obetajočih življenj nepozabnih študentov MARIJANA NEMCA in MILANA KOSA, ki sta leta 1941 dala svoj krvni davek za našo svobodo. Spomin nas veže nadalje na tiste grozne dni prisilnega množičnega izseljevanja naših delovnih ljudi v tujino, kjer naj bi se naši ljudje kot nepomembne številke spremenili v hlapce in sužnje nacizma — spomin nas končno veže tudi na leto 1945 — pred desetimi leti ustreljenih sedemnajst talcev domala v samem mestu, katerim v teh dneh odkrivamo skromen spomenik v spomin njih plemenitih žrtev in v večno slavo.

»Zemlja domača — ni prazna beseda!« je dejal pisatelj — to so razumeli in dokazali vsi ki so v letih naše borbe tvegali svoje življenje, trpeli v zaporih in taboriščih ali kjer koli in kakor koli doprinašali k stvari svobode. To so razumeli naši izseljenci, ki so se po težkih časih izgnanstva in suženjstva vrnili na svoje opustošene domove in polja — a tokrat tudi v svoje tovarne, rudnike itd.

Pesem borbe je dopolnila pesem obnove in svobodne graditve domovine.

Neslutenj delovni polet, ki je zajel naše množice, daje danes po desetih letih bogato bilanco uspehov, ki se jim čudi ves svet — to je plod zavestnih socialističnih sil.

Na ruševinah naših mest in vasi so zrasla nova naselja in mesta, s številnimi tovarnami, rudniki, ustanovami, z modernimi komunalnimi objekti; tam, kjer si pred desetimi leti iz kupa požganih ruševin videl samo še sled, da je tu bival in živel človek, povezan z zemljo, vidiš danes prijazne hiše in domove, nova gospodarska poslopja — stroje poganja elektrika in plug orje globlje v to ljubljeno domačo zemljo, prepojeno z znojem in krvjo tisočev in tisočev žrtev za našo svobodo.

Današnji občinski praznik obhajamo v obdobju, ko je na osnovi materialnih pogojev in socialističnega razvoja dozorel čas, da vrsto razdrobljenih, malih upravno-teritorialnih enot lahko povežemo iz danih gospodarskih, političnih in kulturnih vidikov in potreb v močne občine, ki bodo sposobne izvrševati naloge nadaljnjega družbeno-ekonomskega in politično-družbenega razvoja ljudske oblasti, ki temelji na nenehnem poglabljanju demokratičnosti in socialističnih odnosov, ki povezuje slehernega volivca z upravljanjem države, a ta terja predvsem poglobljeno dejavnost naših političnih organizacij in društev, zlasti pa vse naše množične organizacije SZDL.

Mnenja smo, da ima nova obširna občina Radeče vse pogoje za uspešen razvoj, tako na področju industrije, kmetijstva in komunalnega gospodarjenja kot v vseh ostalih družbenih dejavnostih. Jasno je, da tak razvoj lahko zagotovi samo smotrno gospodarjenje socialističnega človeka, ki svoje lastne koristi podreja koristim skupnosti, tako tudi kolektivov in družbe kot celote.

Zavedati se moramo, da stoje pred nami še velike naloge, da obstajajo še neštete nepravilnosti, pa najsi bodo iz objektivnih ali subjektivnih vzrokov; vse to nam narekuje, da se v sklopu komunalnega gospodarjenja in njegovega razvoja povežemo v eno samo močno socialistično telo, ki naj mu bodo naši delavski sveti, upravni odbori zadrug in drugih gospodarskih organizacij, v tesni povezavi z občinskim ljudskim odborom pri reševanju vseh problemov zanesljiv porok zdravega napredka.

Te besede posvečamo dnevu, ko delovni ljudje naše prostrane občine slave svoj 4. občinski praznik v želji, da bi svoje delovne napore še povečali za ustvaritev boljšega jutrišnjega dne v sklopu naše socialistične domovine, skupnosti močnih bratskih narodov, pod vodstvom našega velikega vodnika in učitelja tovariša Tita.

Naj živi 8. september, praznik občine Radeče!

Ferči Miler

Predsednik SIM tov. Ivan Regent govori pet tisočim prebivalcem Trbovelj in rojakom ob republiškem Izseljenskem dnevu

Velika proslava Izseljenskega dne v Trbovljah

Vedno boste dobrodošli rojaki!

Skoro pet tisoč zasavskih rudarjev je pozdravilo rojake na letnem telovadišču TVD »Partizana« v Trbovljah — Rojakom je govoril predsednik SIM tov. Ivan Regent — Uspel nastop kulturnih skupin

Tudi letos so prišli naši rojaki iz vseh dežel sveta na obisk v staro domovino. Vez, ki je bila zrahljana med našo veliko revolucijo, ko so lahko rojaki le tu pa tam slišali o velikem uporu naših narodov, je postala mnogo bolj trdna z našo veliko zmago.

Iz leta v leto prihajajo rojaki v večjem številu za nekaj mesecev ali tednov domov Vleče jih domotožje, želja, da bi videli svoje sorodnike, prijatelje in znance. Domovina jih sprejema z odprtimi rokami. Skuša jim bivanje kar se da olepšati.

Najraje obiskujejo rojaki kulturne prireditve naših »Svobod« in drugih kulturnoumetniških društev. Najdražja jim je slovenska pesem, bodisi partizanska, delavska, narodna ali umetna. V tej pesmi vidijo košček preteklosti. Sto in sto prireditev so obiskali med svojim bivanjem pri nas. Ob vsaki so spoznali silno ustvarjalno moč naših delovnih ljudi.

SIM jim prireja sleherno leto Izseljenski teden. In letos je bil glavni izseljenski dan v Trbovljah, od koder je pred več desetletji odšlo največ ljudi v tujino za kruhom.

Tri sto rojakov je minuli petek sprejelo skoro 5000 zasav. rudarjev na letnem telovadišču TVD »Partizana« v Trbovljah. Prireditev je začela delavska godba na pihala »Svobode-Center«. Izseljence je pozdravil v imenu pododbora SIM Trbovlje tov. Anton Kukovica, nato pa je burno pozdravljen spregovoril predsednik SIM tov. Ivan Regent, ki je med drugim dejal:

»Izseljenski teden je namenjen izseljencem, da bi spoznali in znali ceniti našo stvarnost, da bi se seznanili z našimi uspehi, da bi razumeli naše težave in naše napore. Hkrati je namenjen tudi našim ljudem, da bi se spoznali z izseljenci, da bi spoznali njihove skrbi, njihove težave in njihove probleme, in zlasti, da bi razumeli, kako globoko je zakoreninjena v srcih naših izseljencev ljubezen do domovine, ljubezen do zemlje, ki jih je rodila in jih nekdaj ni mogla rediti.«

Zatem je tov. Regent govoril še o desetletnici naše osvoboditve, o našem velikem delu, osvobodilni vojni in premagovanju gospodarskih težav.

Po govoru je rojake in tov. Regenta pozdravil še podpredsednik trboveljske občine tov. Slavko Borštner, nato pa se je razvil pisan program, ki so ga izvajali: mešani pevski zbor »Svobode« II, Fantje na vasi, Gorenjski kvartet, pevca Danica Filipič in Franc Koren, August Stanko in drugi.

Celotna prireditev je izzvenela v vabilu naših ljudi svojim bratom: »Vedno boste dobrodošli, na naših in vaših tleh! Pridite še drugo leto!«

Predstavniki belgijskih socialističnih sindikatov na Bizeljskem

Delegacija državne zveze belgijskih socialističnih sindikatov je minulo nedeljo obiskala tudi Titov rojstni kraj Kumrovec in Bizeljsko. Z velikim zanimanjem so si ogledali rojstno hišo našega velikega voditelja, v kateri je sedaj muzej, in se vpisali v spominsko knjigo.

Na kosilu v hotelu jih je pozdravil zastopnik brežiškega pokrajinskega muzeja učitelj tov. Janko Knapič. Tov. Knapič je v svojem govoru poudaril, da so obiskali enega izmed zgodovinsko najvažnejših krajev na slovensko-hrvatski meji. Tu je pred sko 400 leti podlegla v boju proti nasilju junaška kmečka vojska, tu je za časa narodnega prebujenja v romantični dolini Zelenjak spesnil narodni buditelj in pesnik Anton Mihanovič narodno himno, in prav tu je bil rojen tudi naš veliki učitelj tov. Tito.

V zdravici se je vodja belgijskih sindikalistov toplo zahvalil za prisrčen sprejem, ki ga kot socialisti doživljajo po vsej Jugoslaviji. Izrazil je veliko občudovanje do našega ljudstva, ki je v narodnoosvobodilni borbi tako junaško dvignilo zastavo upora.

Ob povratku v Zagreb so se še ustavili na Bizeljskem na domu že prej omenjenega prosvetnega delavca. Sindikalisti so se predvsem zanimali, kako dela in živi naš delovni človek. Po krajevno običajni pogostitvi jih je gostitelj ponovno pozdravil kot predstavnike države, ki je sama mnogo trpela pod okupatorji.

Zanimivo je, da so belgijski gostje odločno odklanjali nemščino za medsebojne razgovore. Prijetno razpoloženi so dragi belgijski gostje zapustili Bizeljsko in odpotovali proti Zagrebu.

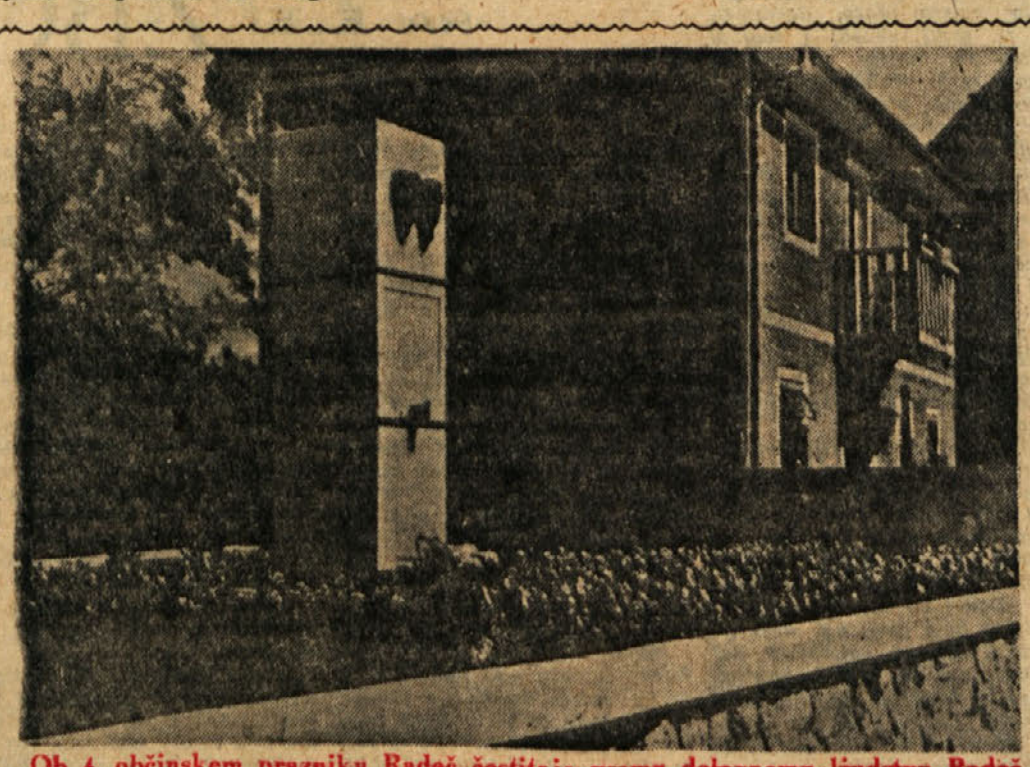

Ob 4. občinskem prazniku Radeč čestitajo vsemu delovnemu ljudstvu Radeč in okolice:

LOMO Radeče, MK ZK Radeče, SZDL Radeče, Krajevni sindikalni svet, ZB NOV in MK LMS Radeče

Začetek Tedna turizma v Zagoriu

Odprta je zanimiva razstava turistične in druge dejavnosti. Uspel izlet na Gori

Minulo soboto se je v Zagorju začel Teden turizma. Uvodna prireditev je bila v mali dvorani TVD »Partizana«, kjer so prireditelji odprli prvo turistično razstavo.

Razstavo je ob navzočnosti okrajnega sekretarja ZMS tov. Viktorja Kovača, Janeza Jesenška, Franca Ludvika, Alojza Lukača in drugih odprl tov. Golob.

Treba je pohvaliti zamisel organizatorjev ki so priredili to razstavo. Razstava je lep dokaz, da je v Zagorju nešteto možnosti, da postane turizem ne le športna veja, marveč izrazito gospodarska dejavnost, ki ji v današnjem času ne gre odrekati važnega pomena. Že izbor fotografij kaže, da je Zagorje z okolico nalašč ustvarjeno za razširitev turizma. Ne gre pa pozabiti, da so prav razstavljene fotografije in drugo gradivo bogat prispevek za bodoči zagorjanski muzej (?), o katerem v Zagorju govore že dokaj let.

Pozno popoldne so odšli nekateri Zagorjani na izlet na Sv. Goro, kjer so prireditelji Tedna pripravili uspel družabni večer. Vsa Gora je sijala v žaru tabornih ognjev, ob katerih so Zagorjani pozno v noč prepevali partizanske in narodne pesmi.

Drugo jutro je imel upravni odbor Turistično-olepševalnega društva slavnostno sejo, na kateri so pregledali uspehe svojega celoletnega delovanja.

V nadaljevanju Tedna so bile še druge prireditve in modna revija ter ostalo. O vseh prireditvah, zlasti pa o letni skupščini društva, bomo poročali v prihodnji številki.

Prašnikarjevemu Janezu v slovo

Minuli ponedeljek je v trboveljski bolnišnici podlegel hudim posledicam narodno-osvobodilnega boja Janez Prašnikar iz Zagorja.

Vsi smo poznali mirnega fanta, ki kljub težki zavratni bolezni ni klonil. Še mlad je postal član SKOJ in sodeloval pri mnogih akcijah in dobrih podvigih te organizacije. Petnajstletnik je odšel tja, kamor ga je silno vleklo že od začetka okupacije. Bil je neustrašen borec, poln vedrega optimizma v zmago naše revolucije.

Ni ga več med nami! Umrl je v cvetoči mladosti, v času, ko je snoval še velike in bogate načrte za bodočnost. Trdno je veroval, da bo ozdravel in da bo skupno z nami pomagal ustvarjati lepšo prihodnost.

Vedeli smo da je imel neskončno rad svoje rodno mestece. Če je zavratna bolezen malce popustila, je rad nameril svoj mladeniški korak po naših cestah. Res je, kot pravijo njegovi najbližji, da je kdaj pa kdaj premeril Zagorje vzdolž in počez. Še zadnje dni, ko ga je bolezen že hudo krivila, ni obstal.

Močno ga bomo pogrešali! Zlasti pa ga bomo pogrešali vsi, ki smo ga pobliže poznali. Zato nam bo ostal v svetlem in toplem spominu.

Milan Vidic

Štipendije za visokošolce

Rudnik Trbovlje-Hrastnik je nedavno sklenil štipendirati 31 visokošolcev in dijakov.

10 štipendij bodo dobili dijaki rudarske mojstrske stroke, 9 štipendij študentje rudarsko-metalurške fakultete, tri štipendije dijaki šole za strojne delovodje, dve štipendiji dijaki gradbene srednje šole, dve štipendiji dijaki elektrotehniške šole, dve štipendiji študenta medicinske fakultete, eno štipendijo študent gradbene fakultete in eno štipendijo študent strojne fakultete.

Kri sedemnajstih...

Spomin na streljanje 17 talcev v Radečah

Dne 23. marca 1945 je pordečila kri sedemnajstih talcev-mučenikov tla pod radeškim pokopališčem. Polnih deset let je minilo od takrat, a še vedno je ta dogodek vsem prebivalcem Radeč v tako strašnem spomnu, da gre vsem le neradi beseda iz ust, če se o tem govori. Moškim se stiskajo pesti in zresnijo obrazi, ženskam zaplavajo oči v solzah. Sedemnajst mladih življenj...

Onemogla nacistična nemška zver se je takrat razbesnela do kraja. Bližal se je njen konec. In prav tedaj so padle naše žrtve, povečini brezmočni talci, da ga skoraj ni kraja, kjer se ne bi danes belili spomeniki izpod zelenja, spomeniki, ki v skopih besedah, a vendar zgovorno pričajo svetu o strašnih delih tistih, ki so bili lačni naše zemlje, a njihov pohlep ni bil utešen. Zato so te zveri v človeški podobi hlastale z vsem besom okrog sebe in naše žrtve so padale. Ena sama misel je vrtala v možganih teh poraženih hijen, utapljati se v krvi maščevanja za vse, kar jim je izpodletelo, in obenem vzbujati strah in trepet. In tako so morale tudi Radeče doživeti svoj krvavi krst.

Zgodilo se je 23. marca. Pomladansko sonce je s svojo jutranjo zarjo pordečilo skale strmega Celovnika. Rosa se je zableščala v tisočih biserih, ki so v vsem bujnem lesketu napovedovali novo življenje. Bela meglica, ki se je pravkar dvignila iznad Save, je utonila v sončnih žarkih.

Toda človek v Radečah tega dne ni videl te toplote in ni občutil porajajočega se življenja. Njegove oči so bile mrke, v prsih pa je strašno tiščalo. Nekaj se bo danes zgodilo... Beseda ni šla iz ust, ljudje so se le spogledovali med seboj in čutili, da visi v zraku nekaj strašnega. Zakaj že zgodaj zjutraj usodnega dne je planila med ljudi tajna, strahotna vest: streljali bodo talce! Čeprav so krvniki delali nadvse skrivaj, se je kljub temu zvedelo, da je pripeljal nemški kamion okrog treh zjutraj v Radeče sedemnajst uklenjenih moških, ki so jih naložili v Trbovljah. Pogoltnil jih je temni zapor v bivšem sodišču. Izkušnje, ki so jih doživel že mnogi naši kraji v takih primerih, so dale slutiti, da se bo zgodilo tisto strašno...

In zgodilo se je. Izmučenim talcem so se okrog osme ure poslednjič odprli vrata zapora, toda ne v svobodo, temveč v smrt. Vidim te v duhu, dragi Vladko, vidim vseh tvojih 16 tovarišev, kako vam je blesk pomladnega sonca za hip zameglil vaše hrepeneče oči, samo za kratek hip, kajti rezko povelje, brzostrelke, žične vezi na rokah so le prejasno povedali, kaj sledi...

Tedaj se je razvil žalosten sprevod zadaj za sodiščem in za hišami po stez v smeri pokopališča. Vse naokrog so bile postavljene straže, vse se je delalo prihuljeno, da nisi vedel, ali nacistične roblje navdaja sram ali bojazen ali oboje skupaj. Kratko je bila vaša pot na Golgoto, Kratka, a za vas, tovariši, dolga. Po trije in trije, zvezani skupaj z žico, obdani z nemškimi policisti in brzostrelkami ste stopili še zadnje korake na morišče. Malo četica smrti se je postrojila pod surovimi udarci in med psovanjem na samem kraju. Vaša smrtnobleda lica pa so kazala uporen izraz do poslednjega trenutka in v visokem ponosu ni bilo stoka iz vaših ust. V trenutku so še poletele vaše misli tja k svojcem. Še enkrat so strepetala lica najdražjih v vaši zavesti, ki je z dotikom »smrti« postalo čudovito jasna. Še enkrat so objele vaše široko odprte oči nemi Čelovnik tam onstran Save, rahla meglica se je utapljala v soncu, izginjala...

Rezko je presekala gluho tišino policistova brzostrelka in potem še enkrat in še in še. Sedemnajst rafalov, sedemnajst mladih dragocenih življenj.

Ves dan so ležala trupla na mestu umora. Brezkrvna obličja so nemo strmela v nebo, mlada kri je pojila ta košček zemlje, kakor je pojila že polno štiri leta vso našo domovino. Ljudem, ki so se s strahom približali morišču, se je trgalo srce v nemi grozi, zastajal jim je dih. Tam na oknu sodišča pa se je pogosto pokazala uniforma nemškega oficirja in v soncu se je raleskatalo steklo daljnogleda. Zver je uživala slavi krvi... Šele naslednji dan so bila trupla zmetana v skupno jamo ob Savi.

Vsem, ki so doživeli ta dan v Radečah, je vrtalo neprestano samo eno vprašanje: kdo so te žrtve, od kod so? Samo eden je bil poznan vsem Radečanom, saj je bil sam iz Radeč. To je bil Poharjev Ivan... Da, še drugi med njimi je bil ugotovljen. Kolenčev Vladko iz Zagorja. Grozotna vest je prišla kmalu tja v Zagorje in srce mame je onemelo v bolečini, ki se ne da zraziti. Morda so še za koga ugotovili, kdo je, toda, kdo so bili ostali? Še danes ne vemo in najbrž nikoli ne bomo vedeli. Tragika je še večja v tem, da se je to zgodilo tako rekoč na pragu osvobojenja. Samo šest tednov za tem, in pomlad se je naselila tudi v srca naših ljudi. Minilo je nekaj mesecev in iz skupnega groba ob Savi je ljudstvo dvignilo svoje drage mučenike in jih dostojno pokopalo z vso pieteto. Tam pa, kjer je tekla žrtvena kri, tam so Radečani često videli sklonjeno postavo trpeče matere. Njene oči so iskale sledi svojega Vladka, ki je tu s svojo krvjo pognojil zeleno trato, da je tako bujno pognala. Rahlo je stopala potrta Vladkova mama med temi bilkami, boječe se oskruniti ta sveti kraj. Prinesla je še drobno vrbo žalujko prav iz Zagorja. In glej, to drobno drevesce je pognalo nenavadno hitro in sedaj že zakriva pod svojim otožno povešenimi vejami košček zelenega žrtvenika.

Ob deseti obletnici pa je na tem mestu zrastel spomenik po zaslugi Zveze borcev v Radečah. Naj bo to skromno priznanje radeškim talcem in vsem, ki so dali za nas največ, kar so mogli dati. Pri tem naj nas krepi zavest, da ta kri ni bila zaman prelita. To je bilo dragocena odkupnina, ki je ne bodo zbrisali iz src našega naroda vsi vekovi.

V. P.

RADEŠKI SVOBODARJI

Radeče! Mestece delavcev, kmetov, obrtnikov, kraj, ki slovi daleč naokrog po svojih naravnih lepotah, kraj, ki daje državi obilico finega brezlesnega papirja! Kraj, kjer živi in delo najboljša Svoboda zasavskega okraja.

Kdo so svobodarji v Radečah? Predvsem delavci, kmetje, intelektualci, gospodinje, upokojenci in pa mladina. Približno štiri sto jih je; štiri sto ljudi, ki s svojo kulturnoprosvetno dejavnostjo vzbujajo občudovanje ne le Radečanov in okoličanov, marveč vsega Zasavja.

Že nekajkrat smo pisali o radeški Svobodi in njenih svobodarjih! Enkrat o njenem mladinskem gledališču, ki je najštevilnejše med »tolmenskimi« gledališči na Slovenskem, drugič o igralskem kolektivu, ki je prerasel navadne okvire gledališke amaterske dejavnosti, tretjič o njihovi knjižnici in zavzetosti ondotnih ljudi za dobro čtivo in še o drugi dejavnosti, ki preveva vse člane tega delavskega društva. Toda še vedno je mogoče pisati o teh oblikovalcih prosvetnega dela, saj vedno znova odkrivajo nove prijeme dela; ljudje dajejo društvu vedno novih idej in pobud.

Nikar ne mislite, da radeška Svoboda nima težav, da je ondotnim »svobodarjem« postlano z rožicami. Ne! Brez dela, trdega garanja ni nikjer uspehov, pa tudi v Radečah ne! Toda lahko se pohvalijo, da imajo nekaj, kar mnoge naše Svobode nimajo. Imajo občinstvo, ki sprejema vse, kar daje društvo z odprtimi rokami, občinstvo, ki napolni amfiteater do zadnjega kotička, pa naj daje svoja dela mladinsko gledališče, starejši igralski kolektiv, godba na pihala ali pevski zbor. To pa daje pravzaprav igralcem oz. kulturnim ustvarjalcem voljo in vztrajnost ter veselje, da se ne ustrašijo niti najhujših težav. Pravzaprav se občinstvo in nastopajoči dopolnjujejo. Oboji sprejemajo obojestranske pobude in nasvete. Vse, kar je zdravega, sprejmejo, kar je slabega, zavržejo.

Pri nas mnogokrat govorimo, da so naša delavska društva dolžna pomagati kulturnoprosvetnim društvom na vasi. Če imajo delavskoprosvetna društva Svobode nalogo vzgajati in prosvetljevati mladino in delavce, je naloga kulturnoprosvetnih društev na podeželju oziroma po vaseh enako, je da je izobraževanje na vasi docela različno kot v industrijskih krajih. Tudi kmetje so potrebni izobrazbe, pa najsi bo to kulturnoprosvetna ali strokovna.

In radeška Svoboda si prizadeve poleg gmotne pomoči vaškim društvom, dajati kmetom še kaj več. Društvene sekcije mnogokrat obiskujejo vasi in jim prirejajo kvalitetne igre, pevske in glasbene nastope ter podobno. Ko so imeli maskerski tečaj, je poleg svobodarja sedel tudi kmet-amater. Ko so predavanja Ljudske univerze, poslušajo predavanja tudi kmetje, čeprav morajo pešačiti uro ali dve. Popolnoma nova oblika pomoči pa je nedvomno ta, da skuša radeška Svoboda opremiti odre s potrebnimi kulisami in drugimi potrebnimi rekviziti. Svobodarji se zavedajo, da brez nič ni nič. Dobro vedo, da imajo oni v hribih še manj možnosti dobiti potrebne kulise in rekvizite. Zakaj bi ne dali, če imajo! Dragoceni pa so tudi nasveti, ki jih dajejo igralci igralcem dramskih skupin teh društev. Menda je to naša edina Svoboda, ki je s svojim sedanjim načinom pomoči vaškim kulturnim društvom dokazala, da želi napredek tudi pri sosedih.

Odveč bi bilo ponovno naštevati, kaj in koliko so letos ustvarili radeški svobodarji. Delali so vso sezono, sedaj pa se že temeljito pripravljajo na jesen in zimo.

Še pred meseci je bila njihova knjižnica pusta; iz njenih štirih sten je vel neki hlad, ki ni mogel ogreti obiskovalce, da bi nekoliko posedeli ali postali v knjižnici in se pomenili o kaki knjigi ali o čem drugem. Toda ljudje so vseeno brali. Že tedaj je knjižničarka priganjala tovariše odbornike, naj vendar poiščejo nekaj sredstev za preureditev in čiščenje prostorov. Odborniki bi že dali, če bi imeli, kajti preureditev in čiščenje je draga stvar. Vso stvar so za nekaj časa odložili, niso je pa pozabili.

Sedaj pa so končno le našli potreben denar. Nekaj je dal ta, nekaj drugi, pa se je nabralo dovolj. Če je prej prihajalo v knjižnico malo ljudi, bo poslej v tem pogledu znatno bolje.

Sploh Radečani radi bero. Razumljivo, najraje slovenske pisce. Vse kaže, da bodo tudi prostori kmalu pretesni. Če bi imeli čitalnico, bi ne bila nikdar prazna.

In še besedo o radeškem gledališču. Imena, kot so Pešec starejši in mlajši, Zahrastnikova, Pergerjeva, Strniša, Muser, Rajner in druga, so neločljivo povezana s pojmom radeškega gledališča. To je gledališče, ki ni nikdar v zadregi, kje dobiti igralce za igro. Nasprotno! Mnogi so užaljeni, če ne dobijo pri kakšni igri svoje vloge.

Brez skrbi lahko pribijemo, da je radeško gledališče najboljše, kar jih deluje daleč naokrog. Ne ustraši se niti najtežjih odrskih stvaritev. In če pridenemo, da imajo že dve leti v sezoni reden abonma, ni težko ugotoviti, da ima radeška publika že globoko razvit čut za odrske stvaritve.

Prav zato izbira tako imenovanega »železnega repertoarja« ni lahka. Gledališko vodstvo mora s tem računati in izbirati le taka dela, ki nekaj pomenijo in ki bodo Radečanom izpolnila pričakovanja. Ni čudno, da raste v Radečah močan igralski kolektiv, ki bo čez leta kos najtežjim delom.

Ne le Radečani, vsi prebivalci zasavskega okraja se veselijo rasti in napredka tega društva. Če bo društvo tudi v bodoče tako monolitno in prizadevno, se bo uvrstilo med najboljša delavskoprosvetna društva na Slovenskem. To pa je menda njihov največji smoter. Pot do njega ni lahka, toda v Radečah mogoča.

Milan Vidic

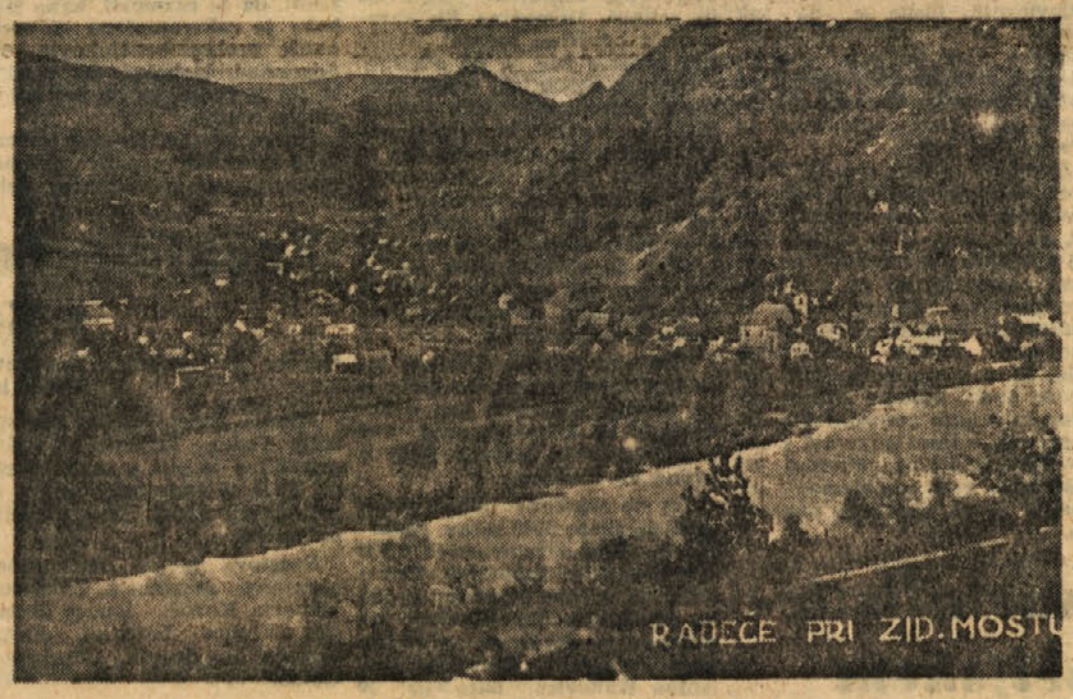

Prelep je pregled na Radeče

TONE ZAGORC, RADEČE:

ZBOGOM,

Odlomek

Ze ves teden so ljudje hodili z nemirom po vasi. Prihajali so drug k drugemu in ugibali, ali bodo prišli. Nemo napovedanega dne v vas, da izselijo prebivalstvo v Nemčijo, ali ne. Cimbolj se je bližal dan, manj so delali, in kot vsi drugi je tudi Rentov Francl samo popival od jutra do mraka. Mislil je, da bo v pijanosti udušil svojo bolečino, čeprav še ni vedel, ali bo izseljen ali ne. Pred tem nepopisnim strašnim pričakovanjem ni Francel nikoli ljubil svoje majhne kmetije, vsaj tako se mu je zdelo in sosedje so zmajevali z glavo, ko je prodajal kos za kosom svoje borne zemlje, ki ga je preživljala.

»Nimam otrok,« je dejal, »pa lahko sekam svojo hosto. Zame in za mojo ženo je še vsega preveč na moji kmetiji. Ko bo zmanjkalo hoste, bom začel sekati jablane; dovolj jih imam in stare so že. Vse je moje, ljudje pa naj kar govorijo, kar hočejo. Če pijem, nikomur nič mar. Sam ga pridelam, ga bom pa še pil, kakor se mi bo zdelo. Vrag naj vzame še zemljo, samo garam, nimam pa ničesar!«

Francel je velikokrat tako govoril pred ljudmi. Menda v njegovem srcu res ni bilo čisto nič spoštovanja in ljubezni do zemlje, ki ga je redila. Vsi ljudje so tako mislili in nihče sam si ni bil popolnoma na jasnem o tej zadevi. Ko pa je zaslutil, da je tudi on med tistimi, ki so na seznamu za izselitev v nemško taborišče, se je v njegovi notranjosti tiho oglasila ljubezen do njegove kmetije, na kateri do takrat ni nikoli delal z zavestnim spoštovanjem in veseljem.

Lep je bil ta Francelnov svet: majhna lesena, s slamo kryta hiša še zdaj stoji takšna kot pred 14 leti, v kuhinji na lesenih podnicah tla so phana iz ilovice in kadar so mokra, so zelo spolzka. V tej črni kuhinji so se vsako jesen sušile klobase. Dim pa je vsak dan napolnil vse prostore v hiši, kadar je Mimca začela kuhati zajtrk, kosilo ali pa večerjo. Pred hišo stoji mlada, košata lipa, ki jo je Francel posadil tistega dne, ko se je priženil na to kmetijo. Mnogokrat je pripovedoval, kako veselo je bilo tistega dne, ko je v papirnati vrečici prinesel to lipovo sadiko na Močilno. Deset metrov v stran od hiše stoji star skedenj. Na desni strani hiše čep mala kašta, v kateri je imela Francka včasih svojo sobo, ob poti proti Žebniku pa se je košatil za takratno Francelnovo kmetijo veliko prevelik kozolec. Vsako leto je bilo polno pšenice samo eno krilo, ostali deli kozolca pa so bili prazni. Vse je bilo tako neurejeno, a vendar lepo. Vrta ni bilo nikjer pred hišo. Rož Mimca ni ljubila, ne Francel. Samo spomladi, ko je vzbrstelo drevje, je bilo lepo na Rentov kmetiji. Ves hrib se je belil v cvetju starih jablan in hrušk. Bilo je čudovito. Čeprav je Francelnu tedaj že zdavnaj zmanjkalo pijače, je kljub temu vsak večer prepeval po vasi in bil vesel kot zmeraj. Denarja ni mogel trpeti v žepu. Če je imel le kovačo v svoji povečini zmeraj prazni denarnici, ga je zapil skupaj s svojimi znanci pri Moletu ali Žanetu. Mimca se je jezila, kadar se je pozno v noč pripeljal domov še s kakšnim znancem, ki ga je povabil na polič jabolčnika. Toda Francel se ni zmenil za ženko, če je malo positnarila. Zapel je, da se je vse treslo po hiši, Mimca pa je morala nositi na mizo pijačo, dokler ni Francel zadremal od pijače in je moral leči na trdo klop poleg velike kmečke peči.

Oktobra 1941. leta, zvečer okrog osme ure, je prišel Francel že malo vinjen k svojemu sosedu in mu dejal:

»Tebe ne bodo izselili, dobil si potrdilo, da si zaposlen pri železnici. Vzemi mojo kravo in telico v svoj hlev, če hočeš. Smili se mi živina, da bi bila lačna in mukala ves dan. Ančka naj molze kravo, dokler je ne boš prodal. Denar mi boš že poslal enkrat, če bom ostal živ, sicer ga pa tako ne bom potreboval. Saj ne vem: veš, ves sem že zmešan, pa se ne spomnim, kaj naj bi ti še rekel. Ljudje bodo vse raznesli, nič me ne bo počakalo, če se še kdaj vrnem domov.«

Dolgo se je Francel pogovarjal s svojim sosedom. Vsaka malenkost se mu je zdela tokrat važna, ničesar ni pozabil opomniti svojega soseda.

»Zjutraj, ko bo prišel gestapovec po nas, pridi k meni, da se bomo poslovili.« Nato se je Francel obrnil še k malemu Tončku in Micki in jima dejal: »Škoda, ko moram iti! Pri vas ne bo mogel Miklavž za vaju nič več ničesar pustiti. — Lahko noč!«

Z naglim korakom je stopil Francel skozi vrata in odšel. Potrt se je zgubil v noči in odhitel domov.

»Kod si hodil?« ga je vprašala Mimca, ko je prišel domov ves potrt, z nemirnim pogledom.

»K sosedu sem šel,« je po kratkem molku odgovoril Francel svoji ženi. »Živino bova zjutraj spravila pri njemu, da ne bo mukala v našem hlevu, ko naju bodo odgnali. Na Ančko in Tončeta se zanesem. Vedno sta nam bila dobra soseda. Mimca, tako se bojim jutra! Bogve, kako bo! Vsi se bojijo gestapa.«

Neverjetno pusto je bilo tisto jutro. Zlatorumeno listje, ki je takrat začelo odpadati z dreves, se je valjalo po blatu in vsi travniki so ga bili polni. Tu in tam je bilo med listjem na vejah skrito še kakšno jabolko ali hruška. Gosta megla, ki se je vlekla nad Savo, je prekrila Radeče. Vse je bilo sivo, pusto, megleno. Nato je začel pršiti dež, da je postalo jutro še turobnejše.

Dolančeva Ančka je zgodaj zjutraj pospravila po hiši. Mož je odšel v službo, ona pa je sama ostala doma z otrokoma. Večkrat je odprla staro omaro in vzela v roko majhen zelen list, na katerem je po nemško pisalo, da je njen mož zaposlen pri železnici.

»Pridna bodita in sedita brez skrbi na peči, ko pridejo Nemci. Ni se jih treba bati,« je Ančka dopovedovala svojima otrokoma, »morda nas ne bodo izselili.«

Z nelzrekljivo zaskrbljenostjo je Ančka tekala po hiši, ko da ima nič kolikо dela za opraviti. Nenadoma pa je obstala na hišnem pragu in s preplašenim glasom reklo:

»Že gredo! Štirje so s puškami. Jurčkov Jonče stoji ob skednju in gleda za njimi. Menda nas bodo pustili pri miru. Ne bojta se, otroka!«

Ančka je spet odprla omaro. S tresočo roko je zgrabila za tisti zeleni listič, stopila na prag vežnih vrat in vsa zmedena čakala gestapovce, ki so se vse hitreje bližali hiši.

»Heil Hitler!« so vsi štirje pozdravili hkrati in v znamenje Hitlerjevega pozdrava visoko v zrak stegnili svoje desnice.

Ančka je nekaj hladnega zamrmrala in stegnila svojo desnico z zelenim listom v roki proti prvemu gestapovcu.

Gestapovec je zgrabil za list, ga preletel z očmi in ga vrnil Ančki.

»Ostanete!« je dejal in odšel z ostalimi trem proti Rentovi domačiji.

Francel in Mimca sta stala pred hišnimi vrati. Ko sta zagledala pred seboj gestapovca, sta se stisnila drug k drugemu, se spogledala in molčala. Čez nekaj trenutkov pa je začela Mimca na glas jokati. Francel jo je tolažil, a zaman.

»Dve uri imate časa,« je dejal gestapovec. »Pripravite se za pot. Vsak čas pridejo z vozmi po vajino priljago. Le hitro!«

Francel in Mimca sta bila zelo revna in nista imela dosti stvari, ki bi jih bilo lahko vzela s seboj na pot. Spraznila sta staro, od črvov razjedeno skrinjo in zmetala vanjo svojo obleko, kolikor sta je imela. Hitro sta bila gotova, še pol ure ni trajalo to njuno delo. Nato sta vsak z ene strani zgrabila za železno ročko skrinje in jo odnesla na travnik pred hišo. Ko sta jo postavila na tla, je Mimca pokleknila poleg nje in se z rokami naslonila nanjo ter začela pretresljivo jokati.

»Danes sva še na svojem, jutri pa bogve kod naju bodo že vlačili. Prekleta drhal nemška, da

Napad na papirnico pri Radečah

Bilo je julija 1944. V naših tiskarnah je zelo primanjkovalo papirja. Zaradi tega je Glavni štab Slovenije odredil XII. brigado, da napade papirnico »Piatnik pri Radečah, pripelje na osvobojeno ozemlje večje količine papirja, tovarno pa onemogoči za nadaljnjo proizvodnjo.

Prvi so odšli v akcijo brigadni obveščevalci, ki so že pred napadom zbrali vse podatke. Med drugim so tudi sporočili, da so v tovarni trije kamioni in dva osebna avta. Zaradi tega so odšli v akcijo z brigado tudi šoferji.

Bil je lep julijski dopoldan, ko so se vse enote XII. brigade zbrale nad vasjo Brezovo na takratni meji, in se pripravile na akcijo. Ko je legel na zemljo mrak, je brigada krenila na dolgo nočno pot. Spuščali smo se po dolini Jablanice, ozki in globoki soteski, dolgi kakih deset kilometrov. Če bi bila brigada v tej soteski napadena, bi se ji prav gotovo slabo godilo. Potem smo šli skozi požgano vas Dule, mimo zelo utrjene postojanke Preska, katero je brigada blokirala.

Zjutraj okoli pol treh ravno daniti se je začelo, se je brigada približala papirnici. Obenem so bile postavljene zasede proti Litiji in Radečam z nalogo, da bi zadržale morebitno nemško pomoč.

Ko se je predhodnica približala tovarni, so stražarji oddali proti njej nekoliko strelov, vendar so se kmalu predali, ko so spoznali, da je tovarna obkoljena. Razen nekaj oboroženih Kočevarjev sta bila v tovarni samo dva Nemca-gestapovca, ki sta se tudi predala.

Direktor tovarne je bil neki nemški grof, ki ga pa nismo našli doma. Zato smo zahtevali ključe od njegove »visokorodne« soproge. Gospa grofica pa niso bili nič kaj voljni dati ključev in je to moral storiti tovarniški čuvaj. Ta je bil malo bolj uvideven in je šel celo z nami in sam odklenil skladišče. Borci so takoj začeli nakladati papir na tovarniške kamione in na nekaj voz. Poleg papirja smo pri tej priliki dobili v tovarni tudi več sanitetnega materiala in hrane za naše bolnišnice, pa tudi na oba osebna avta nismo pozabili.

Ko so kamioni že zavozili iz tovarne, so minerji minirali tovarniške kotle in stroje. Sledila je močna detonacija in visok plamen je razsvetlil okolico prav tja do Kuma.

Na povratku je brigada zaplenila Kočevarjem več konj in goveje živine.

Po tako uspeli akciji je bilo razpoloženje borcev seveda zelo dobro in tudi borbenost je dosegla svoj višek. Fantje so bili zelo navdušeni, ko so zvedeli, da bomo na povratku napadli še postojanko Presko. Čeprav je bila ta močno utrjena, saj je imela v zemljo vdelane bunkerje in je bilo v njej okoli 80 dobro oboroženih vojakov, so jo borci s pomočjo bomb v nekaj minutah zavzeli. Švabobranci so v paniki in presenečenju zbežali in pustili v postojanki celo pečenega prašiča ter veliko orožja in municije. Imeli so tudi precej mrtvih in ranjenih, od naših borcev pa je bil ranjen samo eden. Padel ni nihče.

Tudi ta akcija XII. slovenske udarne brigade je v celoti uspela, saj je brigada likvidirala močno utrjeno postojanko Presko, pripeljala na osvobojeno ozemlje veliko količino papirja in drugega materiala, kar pa je najvažnejše — onemogočila je nadaljnje obratovanje tovarne v prid nemškim fašistom.

B. S.

Tovarna dokumentnega in kartnega papirja v Radečah proizvaja vedno boljši papir

Pevovodij ni...

V Zasavskem okraju bi potrebovali še najmanj 20 pevovodij

V zasavskem okraju deluje v okviru delavskih prosvetnih društev »Svoboda« in ostalih kulturnoprosvetnih društev na vseh približno 27 pevskih zborov. Največ jih je v industrijskih krajih Trbovljah, Zagorju, Hrastniku in še drugod. Pri malone vseh zborih je v zadnjem času čutiti lep napredek, zlasti visoko kvalitetni so v Trbovljah in Hrastniku.

Žal imajo skoraj vsi pevski zbori precejšnje težave. Vsem manjka pevovodij. V našem okraju bi potrebovali še najmanj 20 pevovodij, da bi tako vsaj delno razbremenili tiste pevovodje, ki morajo poučevati tudi dva zbora ali tri.

V Zagorju imajo tri pevske zbore, dva moška in ženskega. Vse tri zbore je doslej poučeval en sam pevovodja. Sedaj še to zapušča Zagorje. Za ženski zbor so našli novo pevovodkinjo, moška zbora pa bosta morala najti drugega pevovodjo. To pa bo precej težko! Tudi v drugih krajih se upravna vodstva društev že dalj časa ukvarjajo s podobnimi težavami. Pevcev je dovolj, volje in veselja do petja tudi, ni pa pevovodij.

Ob vsem tem bo treba nujno misliti na ustanovitev kakšnega pevovodskega tečaja. Na nedavnem plenumu okrajnega odbora Ljudske prosvete so odborniki posvetili dobršen del razprave tej misli. Odborniki so menili, da bi lahko nekje v okraju ustanovili tak tečaj, kamor bi prišli najbolj nadarjeni pevci, ki imajo veselje in voljo do tega dela. Takih tovarišev ni malo: vsepovsod, v vseh pevskih zborih jih je najti, žal pa nimajo za vodstvo zborov potrebne izobrazbe.

Nedvomno bi bil tak tečaj silo koristen. Tečajniki bi pridobili vsaj najvažnejše znanje, ki bi jim omogočilo poučevanje zborov. Seveda pa bi se morali učiti tudi sami.

Drugo rešitev bi bila štipendiranje naših dijakov. Iz našega okraja obiskuje srednjo glasbeno šolo v Ljubljani približno dvajset fantov in deklet. Velik del nima štipendij. Morda bi jim lahko pomagali, kar bi le-te navezalo, da bi po končanem študiju ostali v svojih krajih. Naše glasbene šole bi dobile več učnih moči, naša društva pevovodje. Potem ne bi bilo bojazni, da bodo čez čas ostali naši pevski zbori brez potrebnih pevovodij.

-M.

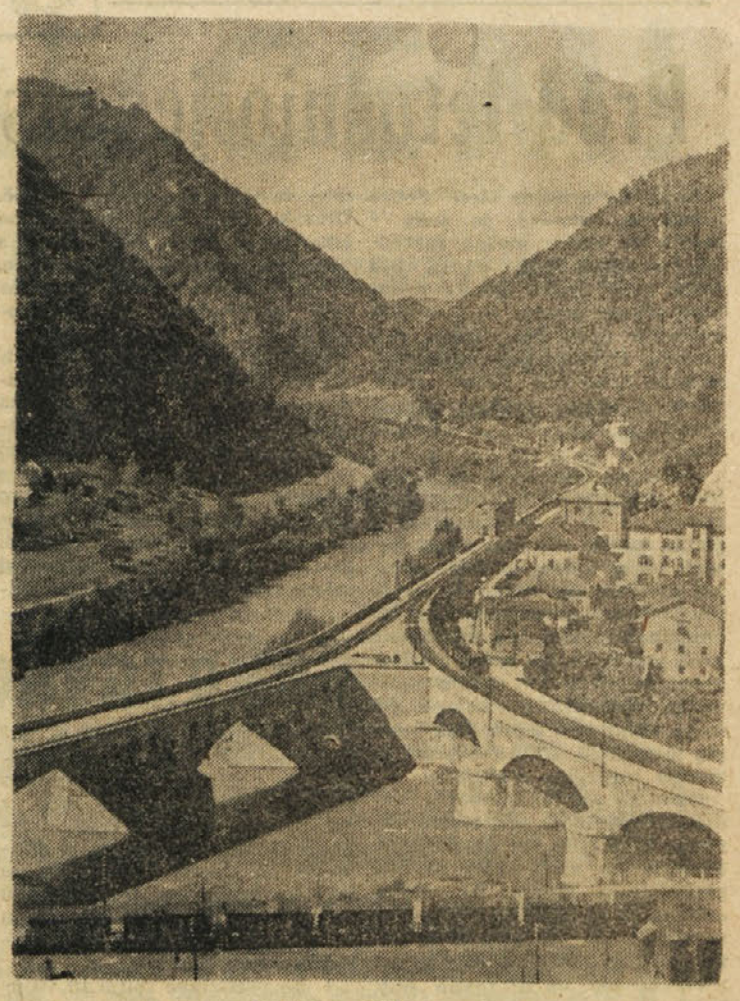

Pogled na Zidani most

Zidani most je važno železniško križišče. Vedno gostejši promet zahteva preureditev celotnega vozlišča

Obiščite, ne bo vam žal

LETOŠNJI JUBILEJNI ZAGREBŠKI VELESEJM NAJBOLJŠI IN NAJVEČJI MED DOSEDANJIMI — RAZSTAVLJENO JE 6617 PROIZVODOV NAŠEGA GOSPODARSTVA — TUJE DRŽAVE RAZSTAVLJAJO 2875 IZDELKOV

Minuli petek so v Zagrebu, glavnem mestu bratske republike Hrvatske, odprli letošnji jesenski velesejem. Odprtje velesejma je ena izmed največjih gospodarskih manifestacij v okviru proslav desete obletnice naše osvoboditve. Obenem pa je ta velesejem 50. po številu, kar daje prireditvi še večji pomen.

Če hodi obiskovalec po velikanskem razstavnem prostoru, ga nehote prevzame občutek silne ustvarjalnosti naših delovnih ljudi. Ni mogoče naštevati sto in sto različnih proizvodov naše prehrambene, kovinske in druge industrije. Malone vse naše večje tovarne razstavljajo svoje izdelke.

Največ občudovalcev imajo vsekakor paviljoni, kjer razstavlja svoje izdelke kovinska in elektroindustrija. Veliki grafikoni in diagrami lepo ponajorujejo mogočno rast teh velikanskih podjetij, ki iz leta v leto bolj osvajajo tudi tuja tržišča. Naj povemo, da je naša elektroindustrija samo v zadnjih letih izdelala nad 125.000 raznih aparatov. To je velikanska številka, ki pa se bo v prihodnjih letih še povečala.

Vsi obiskovalci se kaj radi ustavljajo v paviljonih, kjer so razstavljeni avtomobili naših domačih tovarn. »Fiat« — izdelek »Crvene zastave« iz Kragujevca bo čez nekaj let osvojil naš domači trg ter se bodo ti izdelki znatno pocenili.

Tudi velikanski stroji — izdelki Tovarne Ive-Lola Ribarja — vzbujajo občudovanje, zlasti še tisti, ki neprestano delajo. Novost letošnjega velesejma pa so tudi izdelki Industrije motorjev iz Rakovice. Tovarna razstavlja same nove stroje.

V ostalih paviljonih je zastopana lahka industrija. Tudi v teh je mnogo novih izdelkov; posebno pozornost pa vzbujajo proizvodi »Jugovinila« in nekaterih makedonskih tovarn.

V celoti razstavlja 613 naših razstavljalcev skupno 6617 proizvodov, kar je skoro 50 % več kot lani. Medtem ko je lani razstavljalo na velesejmu le 16 tujih držav 1430 proizvodov, je letos zastopanih 21 držav z 2875 proizvodi. Tudi to kaže, da naša država čedalje uspešneje navezuje trgovinske stike z deželami vsega sveta.

Letošnji velesejem je pravo pravcato mravljišče ljudi. Na tisoče jih prihaja z vlaki, avtobusi, kolesi in celo peš. Po cele ure in ure postajajo pred posameznimi našimi izdelki nemo, brez besed. Njihove oči pa govore, da so veseli napredka, ki smo ga dosegli v desetih svobodnih letih.

Pridite tudi vi, ne bo vam žal! Spoznali boste delček naše razvojne poti.

Tudi na Senovem so pozdravili izseljence

Pred dnevi so na pobudo občinskega odbora, predstavnikov ZK in SZDL priredili prijeten popoldan izseljencem, ki so prišli na krajši oddih v svojo domovino.

Na območje senovške občine je prišlo letos precejšnje število izseljencev, ki jih je želja po domači grudi privabila iz Francije in drugih držav.

V imenu občinskega ljudskega odbora in Zveze komunistov je pozdravil naše rojake tov. Karel Šterban. Nato so drage goste pozdravili tudi predstavniki sindikata rudarjev in SZDL. Zatem se je razvil prijeten prijateljski pomenek z izseljenci, ki so se zelo pohvalno izrazili o velikem napredku senovškega kraja in naše celotne domovine. Posebno so bili naši rojaki navdušeni nad povojno graditvijo Senovega, ki dobiva vse drugačno, lepšo podobo.

Moški oktet »Svobode« je izseljencem zapel več partizanskih in narodnih pesmi. Z oktetom so bili izseljenci zelo zadovoljni. Izrazili so se, da bi bili srečni in ponosni, če bi pevce lahko kdaj sprejeli v svoji novi domovini — v Franciji.

S tem pomenkom so se tudi Senovčani lepo oddolžili svojim rojakom iz tujine, na katere tudi v bodoče ne bodo pozabili.

K.

Pri najmanjših je treba začeti

Zadnjič me je pot zanesla mimo šole v Radečah — in obstal sem. Zraven nje se ponosno dviga Fizkulturni dom, ves kakor nov; pred njim bel pesek, zadaj za njim lepo telovadišče. Na njem je bil pravcati živžav: cel kup malih pionirčkov in pionirk — ko pa sem prišel bliže, sem videl, da so sami taki, ki še ne gulijo svojih hlačic po šolskih klopeh — veselo so se podili, lovili, skakali in peli. Toda trenutek nato je padlo povelje in — res sem se čudil — vse je utihnilo, in že je stala pred menoj vrsta, ki je na povelje strumno korakala po telovadišču. Priznati je treba, vodstvo fizkulturnega društva v Radečah je ubralo pravo pot: pri teh najmanjših je treba začeti, če hočemo, da bo delo rodilo sadove.

Ob povratku s telovadišča so me misli ponesle za leto ali dve nazaj, ko sem tam mimo videl prihajati trume ljudi k »Miklovi Zali«. Takrat še vsega tega ni bilo. Dom je stal neometan in ga je tu in tam že načenjal zob časa; o kakšnem telovadišču ne duha ne sluha; tudi teh najmanjših je bilo veliko manj. — Ogledal sem si dom še z druge strani: zapazil sem priizdek, ki ga prej tudi nisem videl; zvedel sem, da so tam napravili dve garderobi za telovadce.

Vtem so začeli prihajati starejši pionirji in z njimi sem vstopil v dvorano. Tudi tu sem obstal: vse snažno in čisto vse lepo urejeno, polno telovadnega orodja, in še in še. No, sem dejal sam pri sebi, zdaj se pač ni treba nikomur več pritoževati, da ni tega ali onega, zdaj bi se lahko kvečjemu vodstvo društva, ki je vse to preskrbelo in uredilo, pritožilo, da je premalo telovadcev in telovadk, ki bi te rekvizite moglo uspešno uporabljati.

Da, telovadnica je tu, orodje je tu, telovadišče je tu, in skoraj sem vzkliknil z Vodnikom:

Glej, stvarnica vse ti
ponudi,
iz rok ji prejemat' ne
mudi!
kajti
lenega čaka strgan rokav,
pal'ca beraška, prazen
bokal!

Ne tako dobesedno, toda vem, da me vsi, ki so jim te besede namenjene, razumejo. Polna telovadnica pomeni zdrav in krepak rod; to pa pomeni srečno bodočnost.

Prijatelj

Ne pozabite: vsak naročnik „Zasavskega tednika" je zavarovan!

DOMOVINA...

iz romana

nas ne pusti na miru! Kaj smo jim storili, da nas preganjajo? Francel zbeživa! Morda naju ne bodo našli,« je Mimca nagovarjala Francelna.

»Ne spi'ča se bežati,« je z votlim glasom dejal Francel. »Skupaj z drugimi bova šla, pa čeprav v smrt. Mimca, pojdiva v hišo! Danes se ga še napijva na jezo! Z domače klet ga ne bova več pila. Ne jokaj! Ubogaj me in pojdi z menoj! Glej, Lipčevka gre semkaj od kozolca! Ona noma bo pomagala spraviti skupaj še ostale stvari, ki bi jih bilo vredno vzeti s seboj. Ne splača se jokati in delati užitek zelencu, ki naju gleda skozi okno.«

Do osme ure zjutraj se je v Francelnovi hiši nabralo že vse polno ljudi. Prišli so njegovi sosedi, da bi se od njega poslovili, in tudi takšni, ki so komaj čakali, da bi Francel zapustil svojo domačijo, da bi odnesli še tisto malo, kar je ostalo v njegovi hiši. Na vseh koncih hiše so pazili, kdaj bo prišel voznik s konji, naložil Rentovo skrinjo na voz in jo odpeljal k cesti do Trinka, kjer so čakali vojaški kamioni.

Vse naokrog po hribih je bilo slišati vpitje in jok, vriskanje in vzklikanje. Z Jelovega, Čimrna, Svibna in Močilnega so se zgrinjale dolge vrste voznikov z grupčo ljudi okrog vsakega voza in enim gestapovcem. Bilo je toliko joka in žalosti tiste dni v Radečah, kot še nikoli poprej ne potlej.

Bilo pa je tud nekaj takih med domačini, ki so Nemcem pomagali pri njihovem zločinskem delu. Ko je Francel prignal iz hleva telico in kravo in jo izročil sosedovi Ančki, da bi jo odgnala domov, je v tistem trenutku pristopil k Francelnu in Ančki Ravnikarjev Pepi in začel s prstom žugati Dolenčevi Ančki.

»Krave ne boš nikamor gonila! Živino in krmo je oblast zaupala meni v varstvo.«

Ančko je razjezilo, ker je vedela, da je Pep velik nemškutar, pa je z jezo stopila predenj in mu zabrusila v obraz:

»Sram vas bodi! Ali vam je treba ropati od ljudi še to, kar bi radi rešili pred Nemci? Vse prostore ste že napolnili z nakradenim blagom od ljudi, ki ste jih priporočili Nemcem, noj jih izseljujo, da bi bil vaš delež pri kraji čim večji. Francelnova živina bo šla v naš, a ne vaš hlev!«

»Kaj?« se je raztogotil ta napihnjeni nemškutar. »Takšna kmečka baba, kot si ti, ki ne zna nobene nemške besede, ne bo vpila nad mano. Marš izpred oči, da ti ne razbijem zob, ali pa te odvedem v zapor!«

Ni se bilo vredno prerekati s starim lisjakom. Vsi ljudje so ga dobro poznali, kakšen je, zato je Ančka raje utihnila in odšla. Pepi pa je brž pristopil k Francelnu ter mu dejal:

»Francel, le pazi molo na pijačo, da ne boste vsega danes popili. Pijačo nam bo še potrebna.«

»Komu?« ga je začudeno pogledal Francel.

»Eh, komu že? Nom vendar!« je z jeznim glasom dejal Pepi.

»Hej, Lipčevka, kje si? Natoči mi jabolčnika v vedro, da ga bo manj ostalo za Ravnikarjoi! Samo danes ga še pijemo skupaj, pa nikoli več!« je zavpil Francel, skočil v klet in natočil pet škafov jabolčnika ter ga znesel v hišo na mizo. Nato je za trenutek obstal med ljudmi sredi hiše. Ustnice mu je obšel žalosten smehljaj. Svoj pogled je zasadil v starega Ravnikarja, ga z desnico udaril po levem ramenu in mu dejal:

»Pajdiva v klet, Pepi, da ti bom pokazal, koj bo ostalo zate.«

Ravnikar in Francel sta odšla iz hiše. Vsi ljudje so se obrnili za njima in radovedno gledali Francelna, koj namerava storiti. V vežj je pograbil za sekiro, nato pa še bolj pospešil korak. Pepi se ni upal s Francelnom v klet. Ostal je zunaj in gledal skozi vrata. Francel je zavihtel s sekiro po zraku in udaril, kolikor je mogel, po prvem sodu. Takoj sta se zlomil dve dogi in pijača je z velikim curkom brizgnila iz soda po kleti. Francel je znova in znova udarjal po sodih in doge so se boleče lomile pod težkimi udarci sekire. Vsi ljudje so prihiteli pred klet.

Nihče ni upal vstopiti. Molče so se oziral zdaj v Francelna, zdaj v starega Ravnikarja. Ko so bili že vsi sodi skoraj prazni in je utihnilo pljuskanje vinskih in jabolčnih curkov po kleti, je Francel skočil iz nje proti Ravnikarju in mu rekel s sovražnim nasmehom:

»Vidiš, to bo ostalo pa zate!« S prstom je pokazal na kup razbitih dog, na katerih je še tu in tam ostala majhna mlakica pijače.

Ura je bila deset. Francel je stopil med sosede in začel prepevati. Mimca ga je vsa solzna nagovarjala, naj utihne, a je ni hotel ubogati. Vedno močnejši je bil njegov glas, grozeč in žalosten hkrati. Skrinjo so že naložili na voz. Po cesti je bilo slišati ropotanje kamionov in kričanej voznikov. Sedaj se je moral tudi Francel posloviti od svojega grunta. Gestapovec je začel brez usmiljenja priganjati in groziti, da ju bodo zaprli, če ne bosta prišla pravočasno do Trinka.

Nič več ni bilo usmiljenja in odlašanja. Treba je bilo oditi. Močni stiski rok s sosedi in glasen jok je pretrgal Francelnovo pesem. Lipčev Slavko, ki mu je bilo takrat enajst let, je stopil k objokanemu sosedu in ga poprosil:

»Stric, dajte meni tisto mandolino, če je ne boste vzeli s seboj!«

»Ne, Slavko, to mandolino bom vzel s seboj v pregnanstvo, te ti ne morem dati.«

Deček je sramežljivo skočil v stran od njega in se skril za materjo.

Voznik je pognal konje. — Sosedje so počasi stopili za vozom, samo Mimca in Francel sta še ostala pred hišnim pragom. Francel je potegnil iz žepa robec, pokleknil na zemljo in strastno zasadil svoje prste v mehko, rjavo prst. Dve polni prgišči zemlje je zavezal v robec, nato pa je objel Mimco okoli vratu in ji dejal:

»To zemljo bova nesla s seboj. Če umrem na tujem, jo boš polovico vsula v mojo krsto, drugo pa obdrži zase, da te bo do smrti spominjala današnjega dne, ko morava z doma. Kako neumen sem bil,« se je udaril Francel po čelu, »nikoli nisem znal ljubiti svoje zemlje in živeti z njo, kakor je treba. Glej, Mimca, to lipo sem prinesel iz Bajnola, ko sva se vzela. Ne bom je posekal. Naj raste, da bo še komu delala senco. Midva morava iti.«

Glasen jok je pretrgal Francelnove besede. Z Mimco sta počasi stopila za vozom. Vsakih nekaj metrov sta se obrnila nazaj proti svoji revni domačiji, dokler jima orumenela hosta ni zastrla pogleda na njuno drago hišo. Francel je držal v desnici staro mandolino, Mimca pa je nesla v vsaki roki po eno zelenko vina.

Ko sta dohitela voznika in gestapovca, ki je tiho stopal poleg voza, je Francel ves omotičen začel prepevati: »Domovina, mili kraj, kjer visoke so gore ..« in zraven brenkal na svojo staro mandolino. Vsi okrog voza so jokali. Tudi gestapovcu menda ni bilo najlepše pri duši. Gotovo se je čutil tudi sam krivega tega groznega početja.

Mimca je nenadoma obstala sredi poti. Stisnila je zobe in z jezo zagnala zelenko vina v gestapovca. Steklenica se je zdrobila na sto črepinj, a gestapovec je samo nekaj jezno zagodrnjal in z robcem začel brisati od vina polit plašč.

Ko je Francel to videl, je dvignil roke in zakričal:

»Prav si naredila, Mimca! Vsi bi morali tako napraviti, vsak bi se moral upreti, pa bi nam danes ne bilo treba hoditi po tej poti. — Kaj mi bo ta mandolina? Proč z njo!«

Francel je treščil s staro mandolino ob debelo bukev ob poti, da se je hipoma razletela v same treske. Strune so popokale in pretresljivo zaječale med pritajenim ihtenjem ljudi. Nato je tudi Francel utihnil. Nič več ni pel. Skrušen od žalosti je stopal za vozom vse do Trinka, kjer so ob cesti že čakali zeleni gestapovski kamioni, da bi čimprej odbrzeli z izseljenci proti Rajhenburgu.

Pred letošnjo jesensko setvijo

Letos so ozimine sicer dobro prezimile, vendar je suša v marcu in aprilu močno razredčila posevke, tako da so bili češče prav redki. Obilne padavine tekom poletja so v redkih posevkih povzročile bujno rast plevela. Povečalo se je tudi izpiranje hranilnih snovi, predvsem v lahki peščeni zemlji. Zemlja je zbita in v negodnem stanju.

Sedaj je naša skrb, da temeljito uničimo plevel, zrahljamo zemljo in jo spravimo zopet v godno stanje. To pa bomo dosegli na ta način, da njivo srednje globoko (približno 18 do 20 centimetrov) preorjemo. Orjemo običajno 14 dni do tri tedne pred setvijo tako da se grudice dobro sesedejo. Pri oranju pa je velike važnosti, da zemljo ne samo obračamo, temveč da režemo primerno široke brazde in zemljo temeljito zrahljamo.

Ozimine naj v kolobarju sledijo okopavinam, predvsem ranemu krompirju ter deteljiščem. Pšenica na njivi, kjer je bila predhodnica žitom, bo slaba, odlično pa bo uspevala ravno na deteljišču. Rž ni tako zahtevna. Pri nas se običajno seje rž za pšenico, kar pa ni ravno najboljše.

Korenine rži kakor tudi pšenice imajo slabo črpalno moč. Hlevski gnoj vsled tega slabo izkoriščajo. Zato ne gnojimo s hlevskim gnojem. Samo njive, ki so revne na humusu kakor tudi na hranilnih snoveh, pognojimo s hlevskim gnojem.

Potrebe ozimin po hranilnih snoveh lahko zadostimo z umetnimi gnojili. Umetna gnojila razsipamo takoj na surovo brazdo, tako da jih z brananjem spravimo v zemljo. Do setve oziroma do skalitve žita so umetna gnojila že delno raztopljena in takoj dostopna mladi rastlini. V veliki meri je razvoj mlade rastline odvisen od odstotka mineralnih snovi oziroma vode v bilki. Čim večji je odstotek suhih snovi v mladi rastlini, tem večja je njena odpornost proti boleznim in izzimljenju. Odstotek suhih snovi pri oziminah pa bodo povečali z izdatnim kalij-fosfornim gnojenjem vjeseni.

Umetna gnojila nudimo oziminam v obliki Tomaževe moke in kalijeve soli že pred setvijo. Tomaževe moke damo po potrebi 400 do 600 kg na ha, kalijeve soli pa 250 do 350 kg. Tomaževo moko in kalijevo sol lahko zmešamo ter je potrosimo v enem obroku.

Vzgoja otrok k poštenosti

Ljudje marsikaj izgubljajo ali pa pozabljajo. Na poti v službo, trgovino, na vlaku, v gledališču. Manj je zamerit otrokom, če so pozabljivi. Otrok pač pozabi da mu je obležala knjiga pod drevesom, žoga pod klopjo v parku, žepni robec v travi med rožicam: in podobno.

Res je, da mnogi izgubljeni predmeti nimajo označenega lastnika, zato je pošteni najditelj v stiski, komu naj jih vrne. Nekatere pozabljene stvari pa le imajo nekako označbo, po katerih se da sklepati, čigavo je kaj, a kljub temu ne najdejo poti do lastnika.

Dva otroka sta po igri pozabila veliko žogo pod klopjo v parku. Med potjo domov se je starejši le spomnil, da nima najdragocenejše stvari. Kot jelena sta zdrvela nazaj na kraj, kjer sta se nekaj časa prej igrala. Toda tiste lepe prožne žoge ni bilo nikjer več. Našel jo je neki tuji fant, ki je šel mimo vabljive igračke. Ker otroka ne najdeta žoge, bruhneta v krčevit jok. Deček, ki je našel žogo, se smeji ves srečen in zadovoljen ne da bi se zavedal, da druga dva jokata za izgubljeno žogo. Žoga otroku pomeni najmanj toliko kot odraslemu človeku nova obleka. Med jokom pa pravi starejši: »Dajmo v časopis, ljudje čitajo in bodo vrnili!« Starši so se ravnali po predlogu starejšega otroka, a uspeh je izostal.

Otroci marsikaj prinesejo domov, kar so našli, čeprav je to strt pipec, ročaj od lonca. Najdejo pač več kot odrasli, ker so njih oči bolj k zemlji obrnjene. Vendar je dolžnost staršev, da otroke stalno opozarjajo, da se ne smejo dotikati predmetov, ki niso njihovi, kaj šele, da bi jemali stvari, katerih lastnika poznajo. Opozoriti jih morajo, da je najden predmet, če najditelj ve za lastnika, ravno tako kot ukraden. Nujno potrebno je, da pri otrocih na to že zgodaj pazimo, ker le na ta način bo otrok postal že v rani mladosti pošten in si ne bo prilaščal tujih stvari. Čut poštenosti in iskrenosti je važno poglavje v človeškem življenju. Vse preveč je prav v novejši dobi razširjena in se še razširja tatvina, to pa seveda, ker nevzgojeni posamezniki ne cenijo tuje lastnine. Tatvina se prične pri malih stvareh in na to je treba torej ravno pri otrocih paziti, da ne zapadejo temu človeškemu zlu.

Kako ravnamo s sadnim mošton

Zaradi slabe predelave in nepravilne kletarske nege se vsako leto pokvari zelo mnogo sadjevca. Tako gre vse delo z dragocenim sadjem vred v izgubo. Kletarska veda pa je dandanes na takšni stopnji, da je priprava zdravega in trpežnega sadjevca prav preprosta. V ta namen je treba upoštevat naslednja navodila:

1. Za predelavo sadja in vkletenje sadjevca moramo uporabljati temeljito očiščene sadne mline, stiskalnice, lesene sode in zračne ter zdrave kleti (v katerih ni kisa, repe, krompirja).

2. Sadje mora biti popolnoma zrelo, zdravo (izločiti je treba nagnite sadove) in čisto (blatno sadje moramo oprati).

3. Zmleto sadje moramo čimprej stisniti.

4. Sladek sadjevec moramo takoj po stiskanju (prešanju) žveplati z dodatkom 10 gramov kalijevega pirosulfita (ena tableta) na 100 litrov. S tem preprečimo delovanje vseh škodljivih drobnoživk v moštu in da sadjevec ne porjavi.

5. Zažveplanemu moštu dodamo neposredno po stiskanju pol litra do liter razmnoženih kulturnih vinskih kvasnic na 100 litrov mošta. Vinske kvasnice pripomorejo, da mošt popolnoma prevre, zboljšajo okus in cvetlico sadjevca, ker ne tvorijo med vretjem različnih nezaželenih stranskih snovi (n. pr. hlapljivih estrov).

6. Vrelno posodo opremimo z vehami iz kamenine. S tem preprečimo stik mošta z zrakom in okužbe.

7. Da pospešimo začetek vretja, moramo doseči povečanje kletne temperature najmanj na 16 stopinj C.

8. Ko sadjevec povre in se očisti, ga moramo pravočasno pretočiti v lahko zažveplan sod (en žvepleni trak na hektoliter posode). S tem zboljšamo okus in povečani trpežnost sadjevca.

PRAVNI KOTIČEK

Kaj predvideva načrt novega zakona o delovnih odnosih?

Že lanskoletni kongres jugoslovanskih pravnikov v Beogradu je med drugim izčrpno obravnaval vprašanje predpisov o delovnih odnosih. Kongres je prišel do zaključka, da je spričo prehoda iz administrativnega upravljanja našega gospodarstva na samoupravljanje podjetij in družbenih organizacij v gospodarstvu cela vrsta zakonov, uredb in predpisov, ki urejujejo delovne odnose, deloma že zastarela, na drugi strani pa je celotna snov delovnih predpisov s poznejšimi spremembami in dopolnitvami k posameznim zakonom, uredbam in predpisom tako neenotno razporejena, da se podjetja le težko znajdejo, kako naj pravilno ravnajo v raznih konkretnih momentih ob številnih nejasnih in dvomljivih primerih delovnih razmerij na vseh področjih svoje dejavnosti. Zaradi tega so sprevideli potrebo, da se celotno delovno pravo s kodifikacijo zajame v skupnem enotnem zakonu. Sestavili so komisije, ki so pripravile načrte o osnovnem zakonu o delu, o delovnih odnosih v gospodarstvu, o inšpekciji dela, o higienskotehničnih merah pri delu, o posredovanju za delo in o pridobivanju strokovne sposobnosti v gospodarstvu.

Kaj predvideva načrt zakona o delovnih odnosih v gospodarstvu?

Ena izmed osnovnih postavk zakona je v tem, da zakon zajame vsa podjetja, zadruge, družbene organizacije v gospodarstvu in izven nje ter privatne delodajalce. Na drugi strani garantira zakon minimalno družbeno zaščito zaposlenih oseb t. j., da prepušča gospodarskim in družbenim organizacijam, da v svojih pravilih o delovnih odnosih lahko uredijo tudi večje pravice oz. ugodnejše delovne pogoje, kot jih garantira zakon.

V določilih o vzpostavitvi delovnega razmerja je predviden kot pogoj najnižja starost 15 let, zdravniško spričevalo o telesni sposobnosti za opravljanje poslov delavca, ki se sprejme v delo. Poleg tega se predvideva možnost odrejanja posebnih pogojev za sprejem delodajalca na posamezna delovna mesta, pri čemer so predvsem vzeli v poštev, da se gospodarski kriminalci, ki so odslužili svojo kazen, ne morejo ponovno zaposliti na delovnih mestih, na katerih so zagrešili kaznivo dejanje. Poleg tega pa bodo morale gospodarske in druge organizacije prevzeti obveznost, da bodo sprejele v delo določeno število invalidov in pripravnikov na ta način, da bodo s posebnimi predpisi določili pogoje in konkretne obveznosti v tem pogledu.

V odredbah o delovnem času je postavljeno načelo osemurnega rednega delovnega časa, vendar tako, da v posameznih dneh odrejene delovne periode lahko tudi presežejo delovni čas osem ur dnevno. Zlasti za poljedelstvo je predvideno načelo osemurnega delavnika v teku vsega poletja, kar pomeni, da je redni delovni čas v zimskih mesecih lahko tudi šesturni, v času poljskih del pa delovni čas osem, največ pa deset ur. Razume se, da je v načrtu predvidena možnost, da se lahko predpiše delovni čas tudi izpod osem ur dnevno za delovna mesta, kjer poteka delo pod posebno težkimi in za zdravje škodljivimi okoliščinami (n. pr. grafičarji, kesonci itd.).

Nadurno delo je v načelu prepovedano, vendar se upoštevajo običajne izmene, kot so na primer višja sila, izredno delo, potreba po kontinuiranem procesu proizvodnje itd., seveda z izjemo nosečih žensk in mladine mlajše od 18 let.

Pri plačah so ostala obstoječa načela. Sprememba je v tem, da je odklonjen pogoj za pravico do izplačila dobička, t. j. 6 oziroma 9 mesecev dela v teku leta.

Pri letnem dopustu se odreja, da traja najkrajši dopust 12 za mladino 14, največ pa 26 dni. Gospodarska organizacija pa lahko odredi v svojih pravilih tudi daljši letni dopust, vendar gre to podaljšanje v breme plačnega fonda.

Pri disciplinski odgovornosti se odpravlja denarna kazen. Najtežja kazen je odpust iz službe, ki pa jo lahko izreče le disciplinsko sodišče gospodarske organizacije oz. po pritožbi disciplinsko sodišče pri ljudskem odboru. Kazni opomina, ukora in strogega javnega ukora naj bi izrekel direktor podjetja oz. od njega pooblaščena oseba, kar pomeni, da bi bil leta pristojen za izrekanje kazni za lažje prekrške službenih dolžnosti. Od tega so izvzeti člani delavskega sveta in upravnega odbora, ki jih lahko kaznuje le disciplinsko sodišče.

Pri prenehanju delovnega razmerja je opuščena pravica pritožbe na organe izven gospodarske organizacije. Zaradi tega bodo odpravljene obstoječe arbitraže za presojanje sporov glede odločb o odpovedih — v zakonu pa so predvideni primeri absolutne in relativne prepovedi odpovedi službe (nosečnost, bolezen, invalidnina itd.), kar bo lahko zajamčila Inšpekcija dela s svojo intervencijo. Edino izjemo predstavlja primer istočasne odpustitve večjega števila delavcev, kjer se daje ljudskemu odboru pravica, da razveljavi tako odločbo gospodarske organizacije.

Francoska solata za zimo

1 dl olja, 1 žlica gorčičnega semena, 15 zelenih paprik, 10 zrelih paradižnikov, 5 mladih kumar, 8 čebul, sol, vinski kis, poljubne dišave.

Očiščeno papriko zrežemo na tanke rezance, paradižnik na lističe, kumare naribamo kakor za solato, čebulo zrežemo kakor za golaž. Vsako zase denemo v posebno posodo, posolimo in dobro premešamo. Tako pustimo 3 ure. Vmes večkrat pomešamo. Nato vsako zelenjavo zase stisnemo. Stisnjeno denemo v porcelanasto posodo in dobro zmešamo. Polijemo z oljem in ponovno dobro premešamo. Tako pripravljeno zelenjavo denemo v steklen kozarec, ki mora biti dobro očiščen. Vmes posipljemo gorčično seme, lahko pa še kako drugo dišavo, kot na primer poper, lovorove liste, kolesce hrena itd. Da ne nastaja, ko kozarec polnimo, prazen prostor, moramo zelenjavo večkrat potlačiti z lesenim batom ali žlico. Na vrh denemo navzkriž dve deščici, da zelenjava ne zleze navzgor. Na tako pripravljeno zelenjavo zlijemo kuhan in ohlajen kis. Kozarec nato zavežemo in ga postavimo v shrambo. Solata za zimo je tako pripravljena.

Bramor ezika in čel usti

Pri goveji živini in prašičih ni redek pojav bolezen v obliki zatečenega, drvenega, trdega jezika ali kot kost trde bule na spodnji čeljusti. Te vrste obolenj povzročajo glivice iz skupine aktinomices, ki vdro z ječmenovimi resami ali ostricami drugih rastlin v jezik, sluznice kožo in podkožje živali, kjer se razvije svojsko vnetje. Razen v jeziku in na spodnji čeljusti najdemo bramorna vnetja in bule na sluznicah ustnic, žrela, nebnic, nosnic ter v koži pod vratom izza čeljusti, na vimenu in nogah.

Večkrat okole tudi koze, zelo redko konji in ovce, včasih pa tudi človek. Oblika bolezni ni vedno enaka. Najbolj pogosto srečujemo bramor na čeljustih in jeziku.

Pri zdravljenju aktinomikoze se poslužujemo pri manj obširnih vnetjih in bulah jodovih preparatov, vakcin in včasih kirurške operacije.

Pri močno razvitem bramorju v spodnji čeljusti in jeziku je zdravljenje večkrat prepozno in je najbolje tako govedo oddati v zakol.

Aktinomikozi je precej podobna bolezen aktinobaciloza, kjer prevladuje slika zagnojenih bul ali ognojkov.

DROBNI NASVETI

Aluminijasta posoda ni za vsako jed. Če damo vanjo večkrat krompir, postane posoda črna. Sneg iz beljaka na primer zelo težko delamo v aluminijasti posodi. Tudi kave in čaja ne kuhamo v njej.

*

Neprijeten vonj iz vrčev in steklenic odpravimo, če natresemo vanje oglja.

*

Preden posadimo sobno rastlino v lonček, damo vanjo malo oglja, da korenine ne bodo začele gniti.

*

Da preprečimo potenje nog, bomo dali v čevlje z gumijastimi podplati slamnate, plutovinaste ali druge vložke. Ko čevlje sezujemo, vzemimo iz njih tudi vložke, da se v času ko nismo obuti posuše. Od časa do časa jih moramo tudi temeljito oprati, sicer se preveč nasitijo potu in umazanije.

Kadar imate opravke na Jagnjenici, se ne pozabite oglasiti v poznani gostilni

JEŽ RADO - JAGNJENICA

kjer dobite dobro pijačo in jedila.

Vsem občanom nove občine Radeče čestita k občinskemu prazniku Rado Jež.

Kurivopromet in kovačnica RADEČE

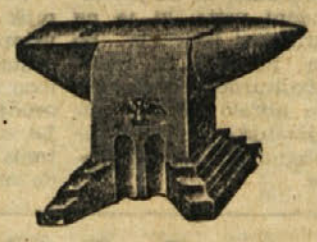

čestitata vsemu prebivalstvu mesta Radeč k prazniku MESTNE OBČINE RADEČE!

Ignac Poljanšek, Brežice:

V deželi rožnega olja

Menda sodim med tiste redke jugoslovanske državljane, ki so po normalizaciji odnosov z vzhodnimi državami med prvimi neuradno obiskali našo južno sosedo Bolgarijo. Ker poznam deželo že iz let pred vojno, sem se namenil opisati potovanje in vtise.

Avtostrada nam je omogočila, da smo se kar hitro znašli v našem glavnem mestu. Ker še nisem imel potrebnega vizuma, me je tu čakala pot na bolgarski konzulat. Dokumente sem kmalu uredil, za kar se mam zahvaliti takrat pravkar minulem obisku sovjetskih državnikov. Noto smo krenil dalje preko rodovitne Šumadije, in že se je mračilo, ko smo se poslovili od naših graničarjev. Sprejel nas je bolgarski vojak. Nad glavo se mu je v medli svetlobi svetlikal bodež. Strogo službeno nas je popeljal k carinarnici. Tu so carinik resnih obrazov in redkih besed pregledal vozilo in našo potno dovoljenje. Kmalu je bilo vse urejeno in brez neprilik smo nadaljevali pot. Da, pred nekaj meseci bi bilo na meji vse drugače.

Sofija, mesto s 650.000 prebivalc sod med najlepša mesta na Balkanu. Še konec minulega stoletja je bilo mesto bolj podobno večji turški vasi. Takrat pa se je mestnemu vodstvu posrečilo pridobiti nekaj dobrih arhitektov, ki so začrtali v urbanistične načrte lepe široke avenije in prostorne trge. V zadnjem polstoletju so kljub številnim vojnam zrasle lepe, impozantne stavbe in spomenik ter se združile s staro orientalsko arhitekturo minule dobe. Ena izmed najlepših ulic je bulvar Rusky. To je okrog 40 metrov široka ulica s petimi vrstami velikih senčnih dreves, ki ločijo cesto od tira za cestno železnico, promet in promenado. V njeni bližini so Rusi v prelepo urejenem parku postavil velikanski spomenik svoji vojski, ki je v zadnji vojni osvobodila Bolgarijo. Vse ulice so izdelane naravno, brez vodeničnih glav in nog. Malo dalje so med drevored dobro urejeni otroški igrišča. Za parki in drevoredi se razprostira na desetine hektarov lepega senčnatega gozda, ki ga prečka več asfaltiranih cest. Ob njih so zgrajena sodobna bazenska kopališča, ki služijo tudi v športne namene. Za nasadi stoji novozgrajen stadion, ki sprejme okrog 35.000 gledalcev. Center mesta napravi razkošen vtis, ki pa proti periferiji vse bolj zamira. Tudi tu bo najbrž drugače, saj ne veliko podirajo preostale turške kolibe in gradijo lepe velike hiše. Sofija ima zelo prijetno klimo. Od gorovja Vitoše, na katerem leži, tudi v poletju nekaj snega, pihlja ohlajujoč, prijeten veter, ki dela podnebje podobno našemu iz Kranja. Iz omenjenega gorovja dobiva mesto tud dobro pitno vodo. Mesto pa ime vendar precejšnjo pomanjkljivost, ker nima v bližini večje tekoče vode. Meščani govore, da bodo zgradili do glavnega mesto kanal od reke Isker, ki pa je precej oddaljena.

Bolgarija je lepa dežela. Gorovje Balkan, ki se razteza od naše meje do Črnega morja, je do vrhov obraščeno z dobro ohranjenim gozdovi in del dežela na dva dela. Severni del, ki meji na Donavo in se izteka proti vzhodu v Dobrudžo, sodi med najbolj plodne pokrajine. Ob vznožju južnega pobočja Balkana so zanimivi nasadi vrtnic za pridobivanje rožnega olja. Za pridelavo enega kilograma dišečega olja je potrebno 3000 kg cvetja vrtnic. To olje pridobivajo z destilacijo, za kar majo več manjših lovarn. Cena enega grama rožnega olja je nekaj višja od grama zlata. V tej pokrajini so tudi plantaže nasadov zdravilnih rastlin, kakor mete, sivke (lavendel) in drugih.

Pokrajinska mesta so razmeroma velika. Plovdiv je s 100.000 prebivalci obširen in zanimiv. Mesto se je razvilo ob reki Marici okoli treh skalnatih hribčkov, ki jih imenujejo Tapete. Zgradbe so povečini enonadstropne in podobne našim v južnovzhodnih pokrajinah.

Kmečka naselja imajo 4 do 5000 prebivalcev. S svojimi razpadajočimi zgradbami in neurejenostjo napravijo bolj neugoden vtis. Na deželi gradijo mnogokrat še z nežgano, na soncu sušeno opeko. Polja so kljub letošnjemu deževju vzorno obdelani, in se obeta bogata letina. Pravijo, da je 62 % vse agrarne zemlje v državnem in zadružnem sektorju.

Večje industrije je v deželi bolj malo. Grade pa več hidrocentral, posebno na reki Isker. Nekaj jih je že dograjenih in ena celo z velikim umetnim jezerom.

Zanimiv je pogovor z domačini, ki jih Slovenec še kar dobro razume, zlasti če govorijo počasi. Slovence v splošnem zamenjujejo s Čehi. Ko pa poveš, da si iz Jugoslavije, postanejo pozorni. O njihovem početju v prvi in drugi svetovni vojni ter o času po letu 1948 ne govorijo radi. Takim razgovorom se rajši izognejo. Vendar se sliši včasih opazka: »... a vendar ste bili pri vsem tem tudi vi nekaj krivi!« Ko sem starejšemu ribiču, ki je ribaril na reki Rili, pojasnil, da nisem Čeh, temveč iz Jugoslavije, se je ta s ponosom pohvalil, da je tudi on pomagal osvoboditi Jugoslavijo. »Bil sem v ... diviziji,« je dejal, »ki je osvobodila Niš, Skoplje in druge kraje.« Ko sem ga vprašal, ali nas je »osvobajal« leta 1941 ali 1944 v jeseni, me je začudeno pogledal, a odgovoril ni nič. Nekateri imajo o »osvobajanju« še čudne pojme. V splošnem pa je bolgarsko ljudstvo z veseljem sprejelo novico o zboljšanju odnosov z nami in si odkritosrčno želi čim ožjega prijateljstva in sodelovanja. Pravijo, da je za normalizacijo odnosov že skrajni čas. Saj so večni spori mnogokrat terjali prelivanje krvi in veliko materialno škodo. Vladanje nemške vladne dinastije je v preteklosti napravilo iz Bolgarije privesek nemške politike na Balkanu. Sedaj se počasi zavedajo, da so vse težke preizkušnje dovolj velika cena za mir in sožitje med balkanskimi narodi. Želijo si skupnega, prijateljskega sodelovanja. Nelahka je pot do te izpolnitve, veliko je še vprašanj, ki jih bo treba rešiti. Vendar po menim, da že prihaja čas, ko si bodo balkanski narodi odkritosrčno in za vselej segli v roko in zaživeli v korist lepši prihodnosti.

Poln prijetnih vtisov sem se po poldrugem mesecu vračal v domovino. Poleg razveseljivega pomirjenja in zopetnih dobrih sosedskih stikov me je v nosu še vedno prijetno dražil vonj dragocenega rožnega olja in mi v mislih še enkrat pričaral neskončnost pisanih polj rožnega cvetja. Le včasih mi je še nekaj čudno zvenelo: Varna, lepo mesto ob Črnem morju se sedaj imenuje Stalin, najvišji hrib v Bolgariji se sedaj imenuje Stalin in tudi »ladoledar v Sofiji je s hreščečim glasom ponujal: »Ekstra Stalin sladoled!«

TOVARNE DELAVCEM!

Trboveljski rudarji zvišujejo storitev

Navzlic temu, da so premogovni sloji v odprtih jamah in obzorjih čedalje skromnejši, ohranjajo rudarji premogovnika Trbovlje-Hrastnik proizvodnjo vsa zadnja leta na isti ravni. Ko pa bodo odprli jame proti Dolu pri Hrastniku, se temu

novemu revirju zanesljivo obeta še za lepo vrsto let najizdatnejša proizvodnja premoga. Med vsemi slovenskimi premogovniki je verjetno prav rudnik Trbovlje-Hrastnik doživel tehnično največji napredek, ki se prav v zadnjem času izrazito očituje v uvajanju železnega jamskega oporja namesto lesenega. Že dosedanji rezultati pričajo ne samo o tem, da se vsi rudarji z razumevanjem privajajo novemu tehničnemu načinu dela, ampak se tudi vsako leto vidno dviga delovna storilnost rudarja. Medtem ko je znašala v tem rudniku storilnost leta 1939 0.99 tone na rudarja in izmeno, se je letos ta storilnost povzpela že na 1,11 tone. Ta uspeh je tem pomembnejši, ker je način pridobivanja premoga prav v tem rudniku tehnično že toliko dognan in izpopolnjen, da je zares treba pripisati to nadaljnje naraščanje storilnosti smotrni in gospodarski politiki ter prizadevanju delavskega sveta in zavestnemu trudu in zavzemanju njegovega odličnega tehničnega kadra. Kljub nekaterim pomanjkljivostim se je v celoten rudarski delovni kolektiv že tako očitno vrasel občutek delavskega samoupravljanja da je pričakovati še nadaljnji porast storilnosti, zlasti še, ko se bo začela izraziteje spreminjati kvalifikacijska struktura delovnih moči. Više kvalificirana delovna sila bo namreč šele zmogla izdatneje izkoriščati mehanizacijo in vse tehnične pridobitve, ki jih ta rudnik ima že danes.

Kakor si ves delovni kolektiv rudnika Trbovlje-Hrastnik šteje v ponos svojo proizvodnjo in naraščajočo delovno storilnost, tako je treba v zvezi s samoupravljanjem poudariti tudi neodjenljivo borbo rudarjev za nizke in stabilne cene. Navzlic občutni podražitvi vsega reprodukcijskega materiala so rudarji ostali v glavnem pri cenah iz leta 1952, se odrekli na ta način kakršnim koli komercialnim dobičkom ter tako pravzaprav kot edini dali praktičen zgled za pravilno ekonomsko politiko v našem socialističnem razvoju. -bs-

Pet let samoupravljenja v zasavskih podjetjih

Te dni poteka pet let, ko je Zvezna ljudska skupščina sprejela eno najrevolucionarnejših določil naše nove zgodovine: zakon o delavskem samoupravljanju! To je bil dogodek velikanskega pomena, ki je živo odjeknil v srcih naših delovnih ljudi, saj se jim je izpolnil davni sen, da bodo sami upravljali svoje rudnike, tovarne in podjetja.

Geslo: »Tovarne delavcem!« je postala resnica in stvarnost. Naše ljudstvo je s tem trenutkom začelo pisati novo in delavnicah, kjer so deset in desetletja tlačanili tujcu, kjer poglavje svoje slavne zgodovine. V tistih rudnikih, tovarnah so garali od zore do mraka za nenasiten kapitalistov žep, kjer so prenašali neverjetne šikane zasebnih lastnikov, kjer so v boju za večji kos kruha stavkali, umirali in trpeli, so postali gospodarji-upravljalci! Zavest, da bodo odslej delali resnično zase, za razcvet in napredek svojih krajev in naše skupnosti, jim je pomagala, da so v teh petih letih premagovali velike težave.

Ves svet je prisluhnil dogajanju v majhni državi. Prerokovali so nam propast, polom in pogibelj, toda proletariat vsega sveta je spoznal, da je majhen narod uresničil Marxovo misel, da pripadajo delovišča tistim, ki v njih delajo.

Naš delavski razred je v petih letih dokazal svojo ustvarjalno moč in visoko politično zavest. Pokazal je, da se zaveda velike odgovornosti, ki jo je prevzel na svoja ramena. Doumel je, da vodi naše celotno gospodarstvo in s tem vso našo ustvarjalnost. Delavsko samoupravljanje je pognalo zdrave korenine. Delavski sveti so v teh petih letih preoblikovali svoja delovišča. Najhujše težave so za nami. Sleherna tovarna je postala nadvse važen člen v verigi naše gospodarske zmogljivosti.

Zato smo ponosni, da živimo v državi, ki je s svojim primerom vzbudila občudovanje vsega delavskega razreda sveta. Ponosni smo, da smo mi prvi uresničili misel Engelsa, Marxa in Lenina.

Senovški rudarji dajejo vedno več premoga

Čeprav štejemo senovški rudnik med naše manjše premogovnike, je postala njegova proizvodnja v zadnjih letih že tolikanj dragocena, da bi jo naše gospodarstvo zares težko pogrešalo. Medtem ko so senovški rudarji prva leta po osvoboditvi potrošili vsa sredstva za obnovo svojega razdejanega premogovnika in malone vseh njegovih tehničnih naprav da s tem vzpostavijo vsaj najnujnejše proizvodne pogoje, se v letih, odkar imajo delavsko samoupravljanje, v kar največji meri trudijo in zalagajo za čedalje večjo proizvodnjo premoga. V zadnjih štirih letih se proizvodnja tega rudnika stalno giblje okrog 280.000 ton na leto, leta 1952 pa je znašala produkcija premoga celo 286.000 ton. To proizvodnjo — najvišjo, odkar obstaja senovški rudnik — je delovni kolektiv zmogel s povečano storilnostjo, zlasti pa, ker so na rudniku elektrificirali ves zunanji in večino jamskega transporta. Z novo separacijo namesto stare požgane pa je ta kolektiv začel dajati našemu gospodarstvu kakovostno že prav dobre vrste premoga. Potem, ko so na rudniku opravili najnujnejša obnovitvena dela in dali premogovniku več mehanizacije in tehničnih naprav, so se prav zadnji dve leti iz sicer razmeroma skromnega sklada za samostojno razpolaganje lotili gradnje rudarskih stanovanj, da tako vsaj v tej osnovni točki bistveno dvignejo življenjsko raven senovškega rudarja. -bs-

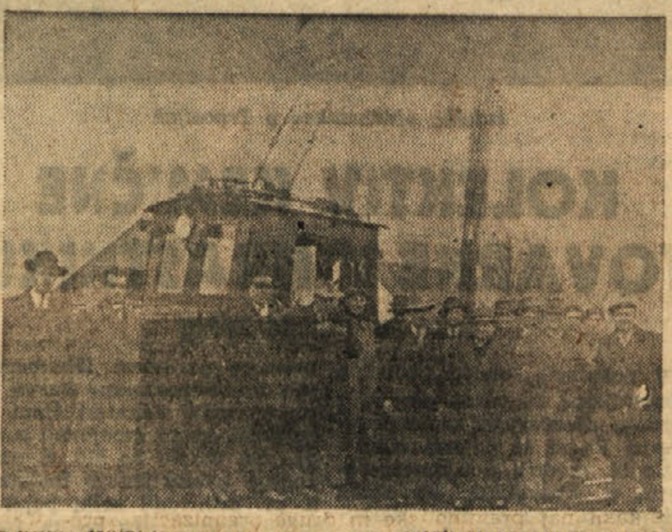

Že druga trolej-lokomotiva, ki so jo izdelali strokovnjaki v glavni delavnici na Senovem

Zagorjani so dobri upravljalci

3. septembra 1950. leta je prinesel zagorskim rudarjem njihovo največje priznanje, saj jim je bil izročen v upravo Rudnik rjavega premoga v Zagorju. Od tistega dne dalje kažejo zagorski rudarji, da so bili vredni zaupane jim naloge. Z iznajdljivostjo in požrtvovalnostjo je zagorski rudar izpolnjeval še tako težke naloge, saj se je zavedal, da gradi zase in za skupnost. Ko danes pregledujemo uspehe tega vztrajnega in napornega dela, nas navdaja občutek, da so pridne roke zagorskih rudarjev napravile vse, kar je bilo v njihovi moči.

Nov izvozni jašek na Lokah pri Kisovcu

Tretjega septembra 1950. leta se je uresničilo tisto, na kar so zaman čakali zagorski rudarski rodovi 195 let. Dolga je bila borba, polna trpljenja in žrtev. A zagorski rudar, trden kot je bil v 195 letih, ni klonil. Prenašal je to sveto stvar iz roda v rod, iz pokolenja v pokolenje. Tako se je ta ideja stalno večala in širila in končno 1945. leta vzplamtela in zasvetila po vsej domovini. Še krepkeje se je pognal takrat zagorski rudar na delo. Vzporedno z graditvijo porušene in opustošene domovine pa je delavec skrbel tudi za svojo izobrazbo in se pripravljal, da sprejme rudnik v upravljanje. Da, vreden je bil tega, vreden po svojem herojskem zadržanju v sto petindevetdesetih letih borbe proti domačim in tujim izkoriščevalcem, vreden po edinstveno požrtvovalnem delu pri graditvi in obnavljanju opustošene domovine.

In zagorski rudar se danes zaveda tega, v prihodnje se bo še bolj zavedal, na drugi strani pa še bolj spoznal vrednost in pomen delavskega samoupravljanja.

Leta tečejo. Zagorje se po zaslugi svojih rudarjev spreminja. Koliko so v teh petih letih zgradile in napravile pridne rudarske roke! Zgrajeno je bilo veliko novih stanovanjskih hiš, domov, komunalnih naprav itd., da ne naštevamo vseh gradenj v jami in zunaj, ki olajšujejo danes rudarju delo. Zgrajena je bila za rudarje nova, moderna in lepa kopalnica v Toplicah, ena izmed najlepših v Jugoslaviji in na Balkanu. Gradi se v kraju Dom kulture, v katerem bo našel razvedrilo in umetniški užitek zagorski rudar po svojem trudapolnem delu v jami. V gradnji je nadalje Športni dom za ljubitelje športa.

Življenje v Zagorju se iz dneva v dan spreminja. Iz majhnega trga se je Zagorje v zadnjih letih spremenilo v prikupno mesto. Stari časi, polni tegob in trpljenja, se pozabljajo. Pozabljena pa ne bo sto petindevetdesetletna borba zagorskih rudarjev, ki so si v trdih štrajkih iskali pravice, pozabljeno ne bo herojsko zadržanje Zagorjanov in Zagorjank v veliki narodnoosvobodilni vojni, pozabljen ne bo delež, ki so ga opravili Zagorjani v povojni graditvi domovine. Nikoli ne bo pozabljeno delo tistih upornih ljudi, ki so učili in vzgajali proletariat Zagorja, da si je priboril to, kar danes imamo in uživamo.

Za vse te zasluge je zagorski rudnik prejel najvišje odlikovanje, ki ga je naša skupnost dala kakemu delovnemu kolektivu. Ni naključje, da je ravno kolektiv rudnika Zagorje dobil to naše najvišje priznanje in počastitev. Po pravici povedano, zaslužil ga je s svojim herojskim delom.

In ko danes obujamo spomine 3. september 1950. leta, lahko mirno trdimo, da bo zagorski rudar še naprej čuval pridobitve naše družbe in znal ceniti pomen upravljanja podjetij po delovnih kolektivih.

Sedanji zagorski rod je lahko ponosen, saj je dočakal tisto, kar v drugih državah po širnem svetu še pričakujejo.

Zagorskim rudarjem kličem ob teh spominskih vrsticah — Srečno! -ml-

„MEHANIKA“:

Mlado podjetje - mladi ljudje

Medtem ko so delavski sveti in upravni odbori v ostalih podjetjih že premagali prve slabosti v delu samoupravljanja, so se v mladem podjetju trboveljske »Mehanike« šele prvič sešli, da bi volili svoje predstavnike v družbene organe.

Mlado podjetje, mladi ljudje — toda mnogo volje ob obilici dela! Delavski svet se je z vsem kolektivom vztrajno boril ob premnogih težavah, s katerimi so se srečali na svoji razvojni poti. Sicer bi ne bilo napak ob tej priložnosti povedati, da kljub lepim uspehom, ki so že znani o tem kolektivu, niso vselej dovolj prizadevni vsi člani delavskega sveta. To predvsem mlajši. Opravičuje jih sicer neizkušenost ali pa še ne dovolj razviti čut odgovornosti za svoje delo. Zaželena bi bila večja samoiniciativnost — podjetnost.

Preveč bi porabili prostora, če bi ob tej priložnosti hoteli povedati o njihovem celotnem delu. Le nekaj bistvenih problemov — kako so jih v tem kolektivu reševali.

Že ob začetku so si postavili geslo razvojne poti podjetja: vzniklo je samo in naj se naravno razvija, brez vsiljevanja! To pa predvsem zaradi pomanjkanja kvalificirane delovne sile, ki je tovarni zaradi strukture proizvodnje potrebna. To pa kanijo v nekaj letih sami vzgojiti iz vrst domače mladine. Ta pot je sicer počasna, a jo štejejo za edino pravilno. V tem času pa bodo dogradili svoje tovarniške objekte, osvojili tržišče za svoje proizvode. Zanimiva razvojna pot. Festina lente! — bi rekli latinci.

Vendar se pa ta mali kolektiv že ob sedanji kapaciteti svoje tovarne bori in ubada s težavami, ki jim sam ni kos: prvo je še nezadostna strojna oprava, predvsem za uk novih vajencev — ti pa so bodoča kvalificirana delovna sila podjetja. Zato jn temu kolektivu potreben samo kredit, ne devizna sredstva.

Drugo kar zavira normalno proizvodnjo tega podjetja, je premajhen obratni kredit. Lansko leto je ta kolektiv n. pr. realiziral 30 milijonov dinarjev. Medtem pa je za letos planiral 72 milijonov, obratna sredstva pa ima ista. Podjetje pa je sicer visoko aktivno. Težave so v tem podjetju namreč v tem, da ima kolektiv opravek z dragocenim materialom, ki je na našem trgu še kritičen, a se počasi obrača. Tu se potem ustavijo vsi problemi: zgodi se namreč, da materiala — čeprav so ga s težavo našli — ne morejo kupiti, ker nimajo za to na razpolago dovolj sredstev. Morda pa je včasih tudi poslovanje banke le preveč togo. Vsekakor bi bila v nasprotnem primeru večja gospodarska korist, ker je podjetje visoko aktivno.

Kako pa rešujejo v »Mehaniki« disciplino? — Ker je tu zaposlena skoro sama mladina, so v začetku napravili ostrejše ukrepe, ki pa so rodili dobre sadove. Tako so pred dvema letoma ob prvem pojavu gospodarskega kriminala postopali zelo ostro. Od tedaj ni niti enega primera več. -bs-

Delavski svet sevniške Kopitarne bo moral misliti na svoje prave naloge

Glavno zanimanje delavskega sveta Kopitarne v Sevnici je osredotočeno na proizvodnjo. Z njo pa rastejo težave, ki zadržujejo njen porast. Omenimo sušilnico! In stare transmisijske naprave, ki so omajale staro zidovje! Delavec ni dovolj zaščiten...

Toda v podjetju je pred dograditvijo nov obrat, in sicer obrat za izdelovanje pet in lesne galanterije z modernimi sanitarnimi napravami. Sedaj so še vsi delavci stisnjeni v starih prostorih, ker je kolektiv začel s proizvodnjo kljub temu, da za to še ni imel primernih prostorov. S tem pa so se poslabšali delovni pogoji, ki že tako niso bili najboljši.

Podjetje ima monopol za industrijsko izdelavo kopit. Zaradi tega v njem niso skromni. Zadovoljili so zunanji trg, domačega pa ne v celoti. Z novo sušilnico bi bilo to mogoče. In od njih je odvisna vsa čevljarska industrija!

Gre za predmete za široko potrošnjo, ki pa je vsak dan večja. Povpraševanje po njih raste pač zaradi večjih potreb našega delovnega človeka.

Toda — ali je delavski svet tovarne res vedno mislil nanj? In na borbo za čim cenejše proizvode, na kritje prvenstveno domačih potreb, na zaščito delovnih mest in še in še? Ali ne dvigamo tudi s takimi malimi pravilnimi ukrepi življenjski standard n a š e g a človeka? -bs-

Notranji prostori Kopitarne v Sevnici

V Strojni tovarni manjka še 300 delavcev

V Zasavju, ki doživlja po osvoboditvi razmeroma močan industrijski razvoj, lahko že sedaj prištevamo strojno tovarno v Trbovljah med naše največje industrijske obrate. Iz krajevnih malih rudniških delavnic v Trbovljah je v povojnih letih zrasla ob izdatnih družbenih investicijah velika kovinska industrija, ki za zdaj v glavnem izdeluje strojne naprave in tehnično opravo za rudnike. Spričo okoliščine, da začenjajo malone vsi jugoslovanski premogovniki uvajati v svojih jamah namesto lesenega železno oporje, se loteva sedaj ta tovarna tudi še proizvodnje kovinskih stojk in opornikov, ki bodo polagoma izpodrinili iz rudniških jam les. Povpraševanje po strojnih izdelkih te tovarne je že danes tolikšno, da ni nobenega dvoma, da bo ta že sedaj razmeroma razsežna tovarna v bližnjih letih še povečala svoj obseg ter si uredila še nekaj večjih obratovalnih prostorov. Čeprav je Strojna tovarna v Trbovljah še v gradnji in nastajanju, daje vendar vsako leto večjo proizvodnjo kovinskih izdelkov za naše rudnike in tudi ostalo industrijo. Medtem ko je bila proizvodnja tovarne v začetnih dveh letih (1949 in 1950) komaj dobrih tisoč ton, bo letos dala že vsaj štiri tisoč ton. Če bi tovarni ne manjkalo delovnih moči, zlasti kvalificiranih, bi ta mlada kovinska industrija v Zasavju utegnila dajati že v sedanjih pogojih še neprimerno večjo proizvodnjo. Ob trenutni zmogljivosti obratovalnih naprav bi v tovarni potrebovali vsaj še do tri sto kvalificiranih in nekvalificiranih delavcev.

V delovnem kolektivu Strojne tovarne v Trbovljah, ki šteje okoli 800 ljudi, se je tako kot v trboveljskem rudniku že izrazito razvilo delavsko samoupravljanje. Razsežna proizvodnja tovarne se z razliko od prejšnjih let letos že razvija po natančno določenem načrtu, ki ga do podrobnosti poznajo vsi delavci. Medtem ko je neenakomernost v proizvodnji terjala prejšnja leta, zlasti še v zadnjih mesecih leta, precej nadurnega dela, je delavski svet tovarne s svojimi komisijami in v sodelovanju s tehničnim in upravnim vodstvom podjetja uspel, da se proizvodnja sedaj vse leto enakomerno razvija. Delavsko samoupravljanje postaja v Strojni tovarni že tako načrtno, da tehnično vodstvo in upravni odbor vedno vnaprej pripravita vse gradivo, ki ga delavski svet obravnava na svojih zasedanjih. Tako prihajajo člani delavskega sveta potem, ko so gradivo in posamezna vprašanja sami in v razgovorih z delavci v posameznih obratih obravnavali, na zasedanje delavskega sveta že dodobra poučeni in pripravljeni ter v glavnem že z osnutki ali celo izdelanimi predlogi. Končni zaključki, sklepi in načrti so ob takšnem načinu dela torej sad vsega delovnega kolektiva. In prav v tem je ena izmed odlik delavskega samoupravljanja Strojne tovarne v Trbovljah.

-ba-

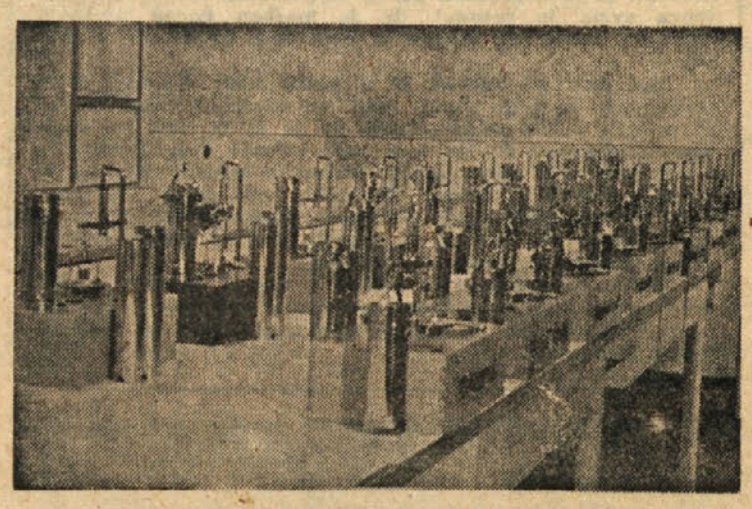

Izdelki »Mehanike« v Trbovljah

KOLEKTIV KEMIČNE TOVARNE V HRASTNIKU

čaka še mnogo nalog

V nekaterih naših podjetjih ugotavljamo že vidne uspehe v razvoju delavskega samoupravljanja. Pa ni še povsod tako.

Če bi govorili o Kemični tovarni v Hrastniku, bi smeli pripomniti, da se člani delavskega sveta v tem podjetju premalo zavedajo svojih nalog in kompetenc, ki jih imajo. Reševanje problemov radi prepuščajo tehničnemu vodstvu tovarne. Tudi jim celotni gospodarski problemi in sistem niso v ustrezni meri poznani, da bi lahko v njih našli ključ za reševanje problemov v tovarni. Morda tudi svojih.

Kemična tovarna v Hrastniku — obrat žveplene kisline

Zato ostane glavno breme le na ramenih nekaterih najbolj delavnih članov tega kolektiva.

Kljub tej negativni strani pa ima podjetje le nekaj uspehov. Sedaj pa grade, ali bolje rečeno: obnavljajo stare tovarniške Počasi, z lastnimi sredstvi obnavlja ta delovni kolektiv svojo tovarno, ker so vse njene naprave zastarele, iztrošene. Preteklo leto so začeli z novim obratom za proizvodnjo trinatrijevega fosfata, ki je že povečal produkcijo za 100 odstotkov. prostore za obrat Glauberjeve soli in železooksidne barve. Sicer so tedaj nekateri člani delavskega sveta zmajevali z glavo, češ da ne bo šlo. S proizvodnjo trinatrijevega fosfata so n. pr. prihranili reški papirnici težke devize, ker so ta fosfat dotlej uvažali.

V hrastniški Kemični tovarni jih čaka še mnogo dela, da bodo lahko šli v korak z moderno kemijo. Tradicija jim daje za to vse pogoje.

-bs-

V Pišecah so odkrili spominsko ploščo gasilcem

V okviru slovesnosti v počastitev 10. obletnice osvoboditve naše države so v Pišecah v nedeljo 4. septembra odkrili spominsko ploščo v NOV padlim gasilcem. Gasilsko društvo je iz svojih sredstev dalo vzidati na Gasilskem domu to spominsko ploščo.

Poleg svojcev padlih in ostalih se je te slovesnosti udeležil tudi polkovnik Edo Brajnik iz Beograda. Proslave so se udeležili nadalje vidnejši predstavniki oblasti, med njimi poslanec in predsednik sedanje OGZ tov. Stane Nunčič, predsednik občine Brežice tov. Kolenc in podpredsednik tov. Mišič, predstavniki gasilskih organizacij ter sosednih gasilskih društev. Zbralo se je tudi precejšnje število občanstva.

Na tej spominski slovesnosti so govorili predsednik gasilskega društva tov. Kene, prof. Čopič iz Ljubljane, predsednik brežiške občine in predsednik OGZ. Na slavju je sodelovala gasilska godba ter pevski zbor. Po polaganju vencev pred spominsko ploščo je sledil mimohod gasilcev z godbo na čelu in pozdrav padlim borcem, s čimer je bila spominska slovesnost končana.

Hrastniški steklarji so pravilno usmerili svoje delo

Kako je danes v hrastniški steklarni? Rekli bi o njej: kolektiv ima za seboj lepo obdobje dela, učenja in malo zakladnico izkušenj v petih letih delavskega samoupravljanja. Tovarno so upravljali, kakor so pač mislili, da je najbolje.

Drugače so pa misli in delo tega kolektiva usmerjeni pred vsem v rekonstrukcijo tovarne, ki bo — kakor upajo — kmalu stopila v začetno obdobje.

Kaj pa ostali problemi? — Proizvodnja tovarne kljub zastarelim strojem — bolje: ročni obdelavi — raste, sortiment se veča, kvaliteta izdelkov se boljša. Na trgu je po izdelkih hrastniške tovarne veliko povpraševanje, ne samo na domačem, tudi na tujih. Tudi to je plod dela članov delavskega sveta in upravnega odbora. Sproščenost, ki jo je omogočilo delavsko samoupravljanje, so znali tukaj pravilno usmeriti za dvig svojega podjetja.

Tudi nagrajevanje po kvaliteti dela je eden izmed ključev za čim boljšo proizvodnjo. Poslužili so se ga.

Pri uspehih, ki jih je dosegla ta tovarna z delom svojega kolektiva, pa izrečimo še rahlo grajo: včasih so bili člani tega delavskega podjetja malo preveč ozki in premalo aktivni v tolmačenju vloge samoupravljanja med svojim kolektivom. Pravilno bi bilo nadalje, da se organi upravljanja volijo za dve leti, ker bi s tem v večji meri omogočili članom kolektiva pobližje sporazumevanje problemov podjetja. To bi bil delež h krepitvi delavskega samoupravljanja.

-bs-

Upravni odbor Steklarne Hrastnik z gosti ob prevzemu dela

Kosilo 15 din dražje

V menzi Strojne tovarne so podražili hrano

V menzi Strojne tovarne v Trbovljah se hrani približno sto abonentov, 80 delavcev in uslužbencev iz Strojne tovarne, ostali iz drugih podjetij in ustanov.

Doslej je plačal abonent za kosilo 60 dinarjev, s prvim septembrom pa bo plačal 85 dinarjev. Cena večerji in zajtrku ostane nespremenjena.

Do tega ukrepa, tako pravijo v menzi, so prišli zategadelj, ker je pri kosilu relativno največ mesnatih jedi. Pri večerji je meso le dvakrat na teden.

Uprava menze je sklicala pred podražitvijo hrane sestanek abonentov. Žal ni na sestanek prišel niti en abonent. Ali je morda abonentom vseeno, koliko bodo plačali za hrano? Morda pa bi na sestanku našli neko drugačno rešitev, kajti več ljudi vedno več vé.

Morda bi pa vodstvo menze lahko drugače ravnalo! V menzi je zaposlenih sedem ljudi, dva uslužbenca sta honorarna. Če pomislimo, da ima menza le sto abonentov, potem je število zaposlenih le malce preveliko, to še zategadelj, ker ima n. pr. delavska menza v Domu sindikatov v Ljubljani nad 2000 abonentov, zaposlenih pa le enajst ljudi. Jasno je, da uslužbenci precej višajo že tako visoke režijske stroške.

5 let samoupravljanja v trboveljski Cementarni

V začetku so bile v tovarni težave, ker niso vsi delavci razumeli pravilne vloge samoupravljanja podjetja. Partijski in sindikalni funkcionarji so mnogo storili, da bi kolektivu pravilno obrazložili pomen delavske samouprave. Posamezni člani kolektiva so namreč mislili, da so absolutni gospodarji tovarne, ne glede na koristi širše ljudske skupnosti. Zadnja leta pa je delo upravnih organov tovarne res zaživelo in gre po pravilni poti.

Aktivnost in pravilno gledanje na delavsko samoupravljanje kolektiva trboveljske cementarne sta se pokazali zlasti ob zadnjem generalnem letnem remontu tovarne. Opravili so to veliko delo kar najbolje in to v najkrajšem času, kar pomeni za njihovo podjetje prihranek milijonov dinarjev.

Osnovni motivi, ki vodijo ta delovni kolektiv pri delu za uspeh tovarne, so: kvaliteta, proizvodnja in varčevanje! Da to dosežejo, so sprejeli premijski pravilnik za varčevanje. V ta pravilnik je zajeto okrog 40 odstotkov delavcev. Ukrepi za varčevanje, zlasti pri električni energiji, premogu, železa in ostalem materialu, so rodili že prav dobre sadove. Tako so n. pr. pri električni energiji prihranili pol milijona kilovatnih ur. Zanimivo ob ostvaritvi tega pravilnika je tudi, da so prej porabili v tovarni 60 odstotkov debelejšega premoga in 40 odstotkov premogovnega prahu. Pravilnik za varčevanje pa je dal lepo spodbudo kolektivu za uspeh pri potrošnji premoga: sedaj porabi cementarna v svojih pečeh samo 40 odstotkov zdroba in 60 odstotkov premogovnega prahu, kar pomeni spet izredno lep prihranek, zlasti če pomislimo, da prištevamo cementarno lahko med velike potrošnike premoga.

Prvi delavski svet trboveljske cementarne

Kljub zastarelim strojnim napravam v tovarni nimajo večjih zastojev v obratovanju, ker so ob okvarah, ki nastanejo pri iztrošenih strojih, pripravljeni vsi pomagati. Vsak posamezni delavec se resno trudi, da bi bilo delo čimprej opravljeno.

Zanimanje za finančne uspehe je opaziti pri vseh članih delavskega sveta. Sami prihajajo s predlogi, sicer res predvsem s svojih delovišč, da bi bila proizvodnja čim boljša in uspeh tovarne tem večji. Odpadlo je zanimanje le za dobiček, kar se je pojavljalo pred leti. Ob delu se vsi vzgajajo in vsi vse bolj gledajo iz širše perspektive — koristi naše velike ljudske skupnosti. In tako gledanje moramo od srca pozdraviti.

-bs-

Upravljalci „Pete“ v Radečah

poskušajo z veliko voljo rešiti svoje probleme

Reklo so: »Ne, naših strojev ne damo!« In to je tudi obveljalo. Tako so pred tremi leti rekli delovnemu kolektivu male »Pete« v Radečah, ko so hoteli vse stroje preseliti v sevniško Kopitarno, pod katere upravo so delali. Osamosvojili so se in šele takrat izvolili svoj prvi delavski svet. Ni bilo lahko. Bili so brez izkušenj. A na drugi strani je ostal konkurent ki je tudi začel s proizvodnjo pet. Trg je bilo mogoče obdržati samo z najboljšo kvaliteto. In to tudi so. Kljub povečani proizvodnji nikakor ne morejo zadostiti potrebam trga. Naročila morajo odklanjati. Res pa je tudi, da jim je moda naklonjena in terja vsak dan več.

Tudi na inozemskih tržiščih je veliko povpraševanje po teh izdelkih. Vendar kolektiv zaradi več ali manj monopolske proizvodnje ni postal prevzeten. Zalaga predvsem domači trg, medtem ko odklanja inozemska naročila. Tudi cene je podjetje obdržalo iste kljub naraščanju cen lesa kot osnovne surovine.

Člani delavskega sveta in upravnega odbora se ubadajo sedaj s perečim problemom, kako povečati proizvodnjo, da bi zadovoljili trg. Čevljarska industrija je namreč v precejšnji meri odvisna od teh izdelkov, pač zaradi zahtev ženske mode. Toda tudi tu se porajajo v podjetju težave, ki jih tako pogosto srečamo v naši industriji. To so zastareli stroji. Podjetje bi potrebovalo avtomatske naprave.

Druga težava sta les in sušilnica, ki ima še vedno svojo predvojno zmogljivost, a bi morala le-ta biti glede na potrebe trga trikratna. Povečana ali nova sušilnica bi omogočila kolektivu delo v dveh izmenah. S tem bi podjetje bolje izkoristilo svoje strojne naprave, domači trg pa bi bil dovolj založen. Morda bi še celo ostalo nekaj za izvoz.

Tako upravljalci tega malega podjetja skušajo z veliko volje kar najbolje rešiti te in še druge probleme. Svoje podjetje imajo radi zato jim uspehi pomenijo bodočnost ne samo njihovega podjetja, temveč boljše življenjske ravni naše domovine.

Akcija za spomenik padlim borcem v Sevnici

Zveza borcev NOV v Sevnici je organizirala dvodnevno slavje v Sevnici, katerega čisti dobiček je namenjen za gradnjo spomenika padlim borcem iz NOV.

V soboto, 3. t. m., zvečer je bila kulturna prireditev, na kateri so nastopali: pevski zbor in orkester gasilskega društva in domači »Ježek in Jožek«. V nedeljo je bila komemoracija pred spominsko ploščo na trgu, nato pa koncert godbe na pihala iz Zidanega mosta. Ljudsko rajanje in bogat srečolov sta privabila staro in mlado. Upajmo, da bo spomenik čimprej stal in tako kazal vsem, koliko žrtev je dala Sevnica za svobodo.

Gm

Sprejet je statut občine Videm-Krško

Prvega septembra je imel novi občinski ljudski odbor Videm-Krško svojo drugo redno sejo. Tega dne se je uprava ljudskega odbora izselila iz dosedanjih prostorov in zasedla drugo nadstropje zgradbe bivšega OLO Krško.

Komisija za pripravo osnutka statuta, ki je bila imenovana na prvi seji, je statut pripravila in so ga odborniki tudi potrdili. trdili.

Po statutu je bilo ustanovljeno 9 svetov, izvoljeni pa so bili tudi predsedniki in odborniki leteh. Kot prvi je svet za splošno upravo, katerega predsednik je tov. IVAN GLOGOVŠEK. Poleg predsednika šteje ta svet 6 članov. Za predsednika sveta za gospodarstvo je bil izvoljen tovariš ERNO IVAČIČ. Svet za gospodarstvo šteje 8 članov. V svet za gradbene in komunalne zadeve je bilo izvoljenih 6 članov. Predsednik tega sveta pa je tov. JULIJ GLIHA. Svet za šolstvo šteje 6 članov s predsednikom tov JOŠKOM BAJCEM na čelu. Predsednik sveta za prosveto in kulturo je tovariš STANE KRAJNC, svet za zdravstvo tov. LOJZE PAJNIČ, sveta za socialno skrbstvo in socialno pomoč tov. ANTON GREBENC, sveta za varstvo matere in otroka tov. MARIJA HOSTAR in sveta za delo in delovna razmerja tov. RUDI AŠIČ.

Nadalje so formirali še 9 upravnih komisij, in sicer: komisijo, ki odloča o pritožbah proti prisilni izterjatvi davščin (predsednika) tov. TONE MIKOLAVČIČ), davčno komisijo (FRANC HARTMAN), komisijo za predvojaško vzgojo (JOŽE MAVSAR), komisijo za določitev zemljišč v gradbene namene (VINKO VOVK), gospodarsko komisijo (VINKO VOVK), stanovanjsko komisijo (MAKS BABIČ), komisijo za cenitev zapuščine (FRANC RUMPRET), komisijo za ocenjevanje kmetijskih odnosov (DANIJEL PLANINC) in komisijo za proračun (TONE MUSTAR). Imenovani so bili tudi načelniki vseh oddelkov pri občinskem ljudskem odboru in šefi krajevnih pisarn v Leskovcu, Raki in na Velikem Trnu. Imenovana je bila še komisija, ki bo urejevala in nadzirala gradnjo novih objektov na avtni cesti.

Ker se proračuni dosedanjih občin in okrajev v bistvu ne morejo menjati, je bila izdana uredba o izvrševanju družbenih planov in proračunov v letu 1955. Zaradi tega je nova občina Videm-Krško izdelala predračun izdatkov državne uprave. Predračun izdatkov od 1. septembra do 31. decembra 1955 znaša 6,643.000 dinarjev.

Imenovan je bil še ravnatelj trgovskega podjetja »Potrošnja« Krško tov. Jože Kukovičič. Nadalje so razpravljali še o gradnji vodovoda v Krškem, elektrifikaciji na Velikem Trnu in o čiščenju Starovaškega in Starograjskega potoka.

Svete čakajo sedaj velike naloge, katerim bodo izvoljeni člani kos le z marljivim in vztrajnim delom.

Dopisujte v „Zasavski tednik“

O DELU VZGOJNEGA POBOLJŠEVALNEGA DOMA V HOTEMŽU

ŠOLA ZA ŽIVLJENJE

Popotniku, ki na cesti Zidani most—Krško zapusti Radeče za seboj in se pred Hotemežem ozre proti Savi, se zazdi ta košček zemlje svojevrsten. Svojevrsten po legi in namenu, kateremu služi. Čim se pokaže izza ovinka, ga pozdravijo vitke, bele breze na robu parka, ki se nekako zajeda med sadovnjak, nekoliko niže pa mu obstane pogled na velikih poslopjih, ki se s svojimi rdečimi strehami tako ujemajo s tem koščkom zemlje, da nehote obstane za trenutek in občuduje ta svet.

Da, lep je ta svet! Nekoč je ta svet pripadal fevdalni gospódi, ki je tu v miru in nekako odmaknjeno od ostalega sveta uživala sadove svojih tlačanov. In ta gospoda je znala poiskati najlepše kose zemlje ter na njih postaviti dvorce in gradove. Toda časi plemenitih baronov in vitezov Gutmansthalov-Benvenuttijev, gospodov z dvora Hotemeža in Boštanja, na pol avstrijske, na pol laške fevdalne rodbine, ki je bila razpredla svoje mreže daleč po Avstriji in po Tržaškem, so minuli. Le grad še priča o njihovi nekdanji slavi in moči.

Vendar ta grad — če ga že smemo tako imenovati — ni osamljen in razdejan, kot so mnogi gradovi po Slovenskem. Ne razjeda ga še čas in tudi kuščarji še niso v njem našli svojega domovanja. Nekdanji mir in tišina ne vladata več. Tudi tihih in počasnih korakov sprehajajočih se baronic in njihovih hčera po parku ni več slišati. Ozkost in mračnost, ki je tako neusmiljeno vladala po vseh fevdalnih gradovih, je izginila. Namesto tega pa na tem koščku prelepe zemlje slišimo vsako jutro in večer veselo pesem mladih, sproščenih ljudi, ki so se zbrali in se še zbirajo z vseh koncev Slovenije, da spoznajo pravo in pošteno življenje in da pozabijo na svojo nemirno preteklost. Vse to jim nudi Vzgojni poboljševalni dom, ki je nastal na nekdanji graščini.

Vzgojni poboljševalni dom v Radečah obstaja od začetka 1952. leta, ki so prišli vanj prvi mladoletniki in mladoletnice. Ustanovilo ga je takratno Ministrstvo za notranje zadeve LRS. Kot vsepovsod, je bilo treba tudi tu premostiti velike začetne težave in odstranjevati ovire, ki so sproti nastajale. Ob pomanjkanju veščega kadra in brez potrebnih izkušenj (ker le-teh ni bilo saj je tovrsten dom bil šele prvič ustanovljen v Sloveniji), da ne govorimo o materialnih osnovah, so ustanovitelji opravili zares pionirsko delo. Zorali so ledino prevzgojnega dela in se niso ustrašili nobenih težkoč. Zavedali so se, da je treba tej mladini tistega, kar še ni imela v zadostni meri — pravilne vzgoje.

Velikokrat se vprašamo, od kod vzroki, da je pri nas toliko mladinskega kriminala? To so neurejene socialne razmere v mnogih družinah kot posledica zadnje vojne, nadalje nepravilna družinska vzgoja, ki je pomanjkljiva, ali pa je sploh ni, alkoholizem, naše veliko zlo, ki v mnogih družinah povzroča razrvanost in tudi razkol. Ali morejo biti v takih družinah otroci, ki vidijo vsak dan samo slabe stvari, ki ne čutijo vroče materinske ljubezni in skrbne očetove roke, dovolj močni, da ne zaidejo na krivo pot? Popolnoma jasno, da ne! Nešteto pa je primerov, da je vzgoja pri mladini, ki zapusti osnovno šolo in ko nastopi pubertetna doba, ravno najslabša ali zgrešena. Takrat bi moral doraščajoči otrok čutiti na sebi močno vzgojno roko, ki bi ga pravilno usmerjala v bodoče življenje, ga svarila pred nevarnostjo, sproti opominjala na nepravilnosti in odstranjevala slabe strani njegovega značaja. In ker tega ni, išče potem mladinec in mladinka odgovore na številna vprašanja največkrat tam, kjer ne bi smel. To se nadaljuje vse dotlej, dokler ga kdo pravočasno ne potegne iz zablode, in če ni nikogar, se potem prav gotovo znajde pred sodniki, ki ga iztrgajo iz pogubnega okolja in pošljejo v vzgojni poboljševalni dom.

Povsem razumljivo je, da takega mladinca in mladinko ni mogoče v dveh ali treh letih popolnoma ozdraviti. Prekratka je doba, da bi mu mogli odstraniti vse zlo, ki se je v njegovi duši nabiralo skoraj deset let. Korenine slabih lastnosti so v nekaterih tako globoko zakorenjene, da je treba res skrajnega napora, da jih lahko izrujemo. Vendar se celoten vzgojiteljski kader v Domu ne ustraši težav. Pogumno gre na delo, ker se zaveda, da je treba vsaj delno — ker se v celoti sploh ne da več — nadomestiti, kar je bilo zamujenega. Mnogim je treba dvigniti samo zaupanje v lastno vrednost, drugim spet odpravljati občutek manjvrednosti, tretjim krotiti preveč močno razboritost, ki mnogokrat ne pozna mejá itd. Skratka — vzgojno delo je tako obširno, saj je treba upoštevati vsakega posameznika z njegovim lastnim značajem in hotenjem, da je težko vse to opisati na tem mestu. Vzgojno delo pri njih je tako raznoliko, kot so sami raznoliki. Je zelo naporno, vendar hvaležno. Vsebina vzgojnega dela v Domu je precej bogata. Vzgojiteljski zbor sodi, da je glavno sredstvo prevzgoje delo. Zato mu posveča največ skrbi. Brezdelje rodi zlo. To je potrdila preteklost mnogih izmed mladoletnikov. Dom razpolaga s številnimi obrtnimi delavnicami, v katerih se uče razne obrti. Najobsežnejši je kovinski obrat, kjer se izuče za ključavničarje, strojne ključavničarje, varilce, mehanike, kleparje, kovače, elektroinstalaterje in avtomehanike. Zelo obsežen je tudi lesno-predelovalni obrat, v katerem najdemo pohištvene, stavbne in strojne mizarje, strugarje itd. Poleg teh poklicev so še pleskarski, čevljarski, krojaški, šiviljski, pekovski, brivska, tapetniški, prehrambni (kuharski, mlinarski), vrtnarski itd. Predvideni pa so še nekateri novi poklici, tako da bo mladoletnikom na razpolago zadostna izbira. Mladoletniki se usmerjajo predvsem v tiste poklice, ki imajo v naši družbeni stvarnosti koristno vlogo in največje možnosti za razvoj in obstanek. To sta predvsem kovinska in lesnopredelovalna stroka. Dom skuša vse delavnice opremiti s sodobnim, modernim orodjem in stroji. Pri tem ima še precej težav.

Naslednje sredstvo za prevzgojo je šola. Vsi vajenci poleg rednega vsakodnevnega dela v delavnicah obiskujejo vajensko šolo. Pouk na njej traja ravno tako dolgo kot na ostalih vajenskih šolah v Sloveniji. Mladoletniki in mladoletnice, ki pa imajo pomanjkljivo ali nedokončano osnovnošolsko obveznost, pa obiskujejo osnovno šolo, kjer jim vzgojitelji skušajo dati manjkajoče znanje, da bi lahko šli potem v ustrezni poklic. Pouk na tej šoli je naporen, saj so bili nekateri, ki niso znali ne brati in ne pisati, dasiravno so nekaj let hodili v šolo. Na koncu vsakega šolskega leta napravijo vajenci 3. letnika vajenske šole zaključni izpit čez vse 3 letnike, nato pa jim je omogočen pristop k opravljanju praktičnih pomočniških izpitov. Doslej je opravilo v Domu 32 mladoletnikov in mladoletnic pomočniški izpit. V minulem šolskem letu je bila ustanovljena tudi enoletna kmetijsko-gospodinjska šola. V sestavi Doma je tudi večja ekonomija z vrtnarijo. Pridelki ne le, da zadostujejo potrebam Doma, marveč jih tudi prodajajo na trgu, predvsem v Trbovljah. Tako tudi mladina iz industrijskih in mestnih predelov, ki doslej ni opravljala poljedelskih del, pozna, kako se obdeluje zemlja.

V tem domu se prevzgajajo desetine mladih ljudi

V Domu je precej razvito tudi kulturno delo; tam je tamburaški zbor, ki je lansko leto na svoji turneji navdušil številne poslušalce v Trbovljah, Rimskih Toplicah, Laškem, Celju, Zidanem mostu in doma v Radečah. Vsepovsod je žel priznanje občinstva. Odrskih iger se ravno tako učé, toda v glavnem so te namenjene le zanje. Naravnost razveseljivo pa je, da pridno segajo po knjigah, revijah in časnikih. Vsega tega je dovolj na razpolago, saj je v knjižnici Doma preko tisoč vsakovrstnih knjig. V nasprotju z drugimi mladinskimi knjižnicami berejo tukaj predvsem dela naših domačih pisateljev. Tudi šahiranje je močno razvito. Z veseljem prirejajo turnirje in se potegujejo za naslov najboljšega šahista v Domu.

Važno vlogo v izpopolnjevanju kulturne razgledanost pa ima radiostudio »Kresniček«, s svojimi rednimi vsakodnevnimi oddajami. Program sestavljajo in izvajajo mladoletniki sami. V pomoč so jim seveda tudi vzgojitelji, ki jim dajejo nasvete za kvalitetne oddaje. Preko njega so sproti obveščeni o vseh važnih dogodkih doma in po svetu. Ne manjka pa v programu raznih vzgojnih, kulturnih, tehničnih in drugih predavanj, ki jih radi poslušajo.

Ne smemo še pozabiti na fizkulturno delo, ki je zelo razgibano. Pod vodstvom strokovnega fizkulturnega učitelja gojijo razne panoge. Najljubša je vsekakor odbojka, za njo košarka in nogomet. Tudi atletika je pri njih priljubljena.

Poleg vseh teh so še razna druga sredstva za prevzgojo mladoletnikov, ki jih s pridom uporabljajo vzgojitelji in mojstri v obrtnih delavnicah. Vse to delo je pisano in bogato in ga ni moč prikazati v celoti v tem kratkem sestavku. O tem bi lahko napisali celo knjigo.

Največ težav ima vodstvo Doma s prostori, ker le-ti zaenkrat ne zadoščajo potrebam. Zato vzporedno s prevzgojo adaptira in gradi vodstvo Doma nove obrtne delavnice in dvorano, ki bo služila za kulturne in telovadne prireditve ter pa kino predstave. Sedanja dvorana je premajhna, da bi lahko sprejela vse mladoletnike, ki jih je preko 150. Pri vseh teh delih marljivo pomaga mladina sama, saj vé, da bodo vsi ti prostori služili le njim samim, kjer se bodo učili in kulturno izživljali. V letošnjem letu se je vodstvo lotilo tudi gradnje plavalnega bazena. Pri izkopu so gojenci pokazali skoraj nedopovedljivo vnemo.

Še in še bi lahko pisali o življenju in delu v Vzgojnem poboljševalnem domu, vendar je že to dovolj za razjasnitev nepravilnih pojmov, ki jih imajo še nekateri ljudje pri nas, ki mislijo, da vladata v njem moč in sila, kot je to običajno v tovrstnih domovih v kapitalističnih državah. Ne, takih metod se vzgojno osebje ne poslužuje, ker ga preveva globoka človečnost in ljubezen do mladega človeka.

Od ustanovitve do danes so pretekla šele štiri leta. Ta doba je prekratka, da bi lahko izčrpno analizirali uspehe sedanjega dela, vendar so že tolikšni, da lahko s ponosom govorimo o njih. Povedati pa moremo, da uspehi prevzgojnega dela niso tolikanj vidni, dokler je mladoletnik ali mladoletnica še v Domu, marveč ko ga zapusti. Šele takrat se pokaže, ali bo šel po novi poti, ali pa bo spet zdrknil v močvirje slabih dejanj. In tu lahko povemo, da je od sedanjih 240 mladoletnikov, ki so se prevzgajali v Vzgojnem poboljševalnem domu v Radečah in ki so že odpuščeni, večina spoznala, da ni nikakor častno za človeka, če vedno gazi v blatu pregreh. Kakih 80 odst. odpuščene mladine živi naprej pošteno in delovno življenje, medtem ko se eni manj, drugi več povračajo na stranpota, in to pretežno zaradi neurejenih razmer in negativnega okolja, v katerem se znajdejo. Uspehi bi bili vsekakor večji, ako bi odpuščeni mladoletniki, ki se vrnejo v svoj kraj, našli dovolj trdno osnovo za nadaljevanje v dviganju svojih pozitivnih lastnosti, ki so jih začeli utrjevati v Domu. Tako pa čestokrat ni zanje primernih delovnih učnih mest, kjer bi si služili svoj kruh oziroma končali uk v svoji obrtni stroki. Zato kaj hitro zapadejo v brezdelje, jih pobere slaba druščina in napravi iz njih družbi nekoristne in škodljive ljudi. Pristojni organi in tudi družbene organizacije bodo morale v bodoče bolj skrbeti za odpuščeno mladino in jim zagotoviti primerno mesto, ker le na ta način bodo dobili ti mladi ljudje lastno zaupanje do poštenosti in znali ceniti sočloveka in njegovo borbo za napredek in lepše življenje. S tem bodo tudi dobili občutek, da so enakovredni člani naše socialistične skupnosti in človeške skupnosti nasploh.

Vzgojiteljski kader v Domu je še mlad in se nenehno izpopolnjuje. Mlada je tudi še ustanova, brez tradicije in ustaljenega načina dela. Najboljše vzgojne metode, ki se jih poslužujejo učitelji in vzgojitelji na šolah in drugih vzgojnih zavodih, v tem Domu mnogokrat odpovedo. V takih primerih se vzgojitelji lahko oprejo le na lastno iznajdljivost. Zato še vedno iščejo nove oblike dela, ki bi najbolj ustrezale svojemu namenu — prevzgoji. Prevzgojiti človeka-kolektivista je izhodišče in temeljna naloga komunistične moralne vzgoje (dr Vladimir Schmidt IV. del — pedagogika). Zato te metode zahtevajo veliko časa in truda. Vzgojitelji se morajo z vsem srcem predati delu, če hočejo doseči uspehe. In tega se vzgojitelji v tem domu povsem zavedajo. Ni jim mar naporov in težav. S celotnim osebjem v Domu žrtvujejo svoje sile, da bi lahko tem mladim ljudem, ki so nekoč iztirili, pokazali pot v lepše življenje, življenje, v katerem mora vladati poštenost in resnicoljubnost ter predanost visokim človeškim idealom, socialistične morale in naprednim družbenim odnosom.

K. F

Edgar Wallace: 17

MELODIJA smrti

Vsak borzni posredovalec ki vodi kako znano podjetje v velikem merilu, je postavljen prej ali slej pred neprijetno nalogo, da neučakanemu in drznemu špekulantu sporoči, da je svoje premoženje prehitro in preveč neprevidno naložil.

Gospodar Warrell je imel že prej priložnost sporočiti gospe Cathcart nerazveseljive novice o njenih neuspehih. To je storil vedno na kar najbolj prizanesljiv način. Toda nikdar poprej še ni bil v položaju, ki bi skrival v sebi toliko neprijetnih posledic kakor ta, v katerem je bil sedaj.

Služabnik Cole ga je sprejel z okamenelim izrazom na obrazu, ki se mu je nekam zategnil, ker mu je bil pomen tega obiska dobro znan. Na tisti skrivnostni način, ki z njim služabniki prodrejo v najglobljе skrivnosti svoje gospode, se je dokopal do spoznanja, da je vsakemu obisku gospoda Warrella navadno sledila doba varčnih omejitev in sprememb v gospodinjstvu.

»Milostljiva gospa vas bo takoj sprejela,« mu je sporočil ko se je vrnil.

Nekaj minut pozneje je gospa Cathcart prišumela v sprejemnico. V obraz je bila nekoliko trša kakor navadno. Gospod Warrell se je začudil, zakaj.

»No, Warrell,« je rekla na kratko, »kakšne vražje spletke so vas spet pripeljale k meni? Sedite prosim!«

Preudarno je sedel, dal klobuk poleg sebe na tla, si počasi slekel rokavice in jih s pretirano skrbnostjo položil v klobuk, obšit s svileno poglogo.

»Kaj je novega?« je vprašala gospa Cathcart neučakano. »Ali so delnice Canadian Pacifics spet padle?«

»Ne, rahlo so se dvignile,« je odgovoril gospod Warrell z nasmehom, ki je bil hkrati spravljiv in laskajoč. »Mislim, da je vaše vrednotenje delnic Canadian Pacifics popolnoma pravilno.«

Dobro je vedel, da gospo Cathcart ni ničesar bolj cenila kot priznanje, ki ga kdo dal njeni sposobnosti dobre presoje; toda sedaj ni odgovorila na laskanje, ker ji je bilo jasno, da dolge poti od Throgmortonske ceste do tu ni napravil zato da bi ljubeznivo hvalil njeno bistroumnost.

»Hočem vam povedati vse, kar mi teži srce,« je nadaljeval gospod Warrell, medtem ko je svoje besede previdno tehtal in se trudil, da bi z udržanim smehljajem na prizanesljiv način izrazil svojo odkritosrčnost. »Vi nam dolgujete okoli sedem sto funtov, gospa Cathcart.«

Gospa je prikimala. »Za to imate zadostno poroštvo,« je odgovorila.

»Vem to,« ji je pritrdil in pogledal nekam v strop, »toda gre za to, ali ste pripravljeni razliko, ki jo imamo v dobrem, poravnati v gotovini?«

»O tem sploh ne more biti govor,« je osorno odvrnila. »Kolikor gre zame, nikakor ne premorem sedem sto funtov.«

»Dobro,« je nadaljeval gospod Warrell, pri čemer je še vedno gledal v strop, »dobro, poznam nekoga, ki bi bil pripravljen kupiti vašo ovratnico — mislim, da ste ta predmet zastavili pri nas — in sicer za tisoč funtov.«

»Ovratnica je vredna mnogo več!« je ostro dejala gospa Cathcart.

»Mogoče,« je odgovoril gospod Warrell, »toda ne bi rad, da bi stvar prišla v časnike!«

Povedal je, kar mu je težilo srce...

»Kaj hočete pravzaprav s tem povedati?« ga je nestrpno vprašala in vstala. Njen pogled je bil mrk.

»Ne razumite me napačno,« je hitro dejal. »V enem stavku vam bom pojasnil. Vaša diamantna ovratnica je bila ukradena iz moje blagajne!«

»Ukradena?« Prebledela je od strahu.

»Da, ukradena!« je rekel gospod Warrell. »V blagajno je vlomila tolpa, ki že leta vlamilja v Cityju. Vidite, ljuba gospa Cathcart,« je nadaljeval, »oba sva v prav neprijetnem položaju. Nikakor ne bi rad, da bi moji klienti zvedeli, da jemljem od dam dragocenosti kot poroštvo za manjkajoče zneske, in vi,« bil je trdosrčen dovolj, da je svoje besede izrecno poudaril, »tako si vsaj predstavljam, nimate niti najmanj želenja, da bi vaši prijatelji zvedeli o gmotni stiski, ki vas sili, da pri meni zastavljate dragocenosti.« Zmignil je z rameni. »Samo ob sebi je razumljivo, da bi lahko z vso zadevo seznanil policijo in hkrati razglasil v časopisih opis ukradene ovratnice: tudi bi lahko zahteval odškodnino od zavarovalnice, toda vsega tega ne nameravam.«

Dobri mož bi bil lahko tudi dodal da njegova zavarovalna polica te izgube ne bi krila, kajti ko zavarovalnice ugotavljajo premije za morebitne izgube neke borzne posredovalnice, praviloma ne računajo z možnostjo kraje dragocenosti.

»Pripravljen sem prevzeti izgubo,« je nadaljeval. »To se pravi, pripravljen sem v okviru nekih pametnih meja kriti izgubo iz svojega žepa, kar je prav tako vam kot meni v korist. Ako mojega predloga ne sprejmete mi ne preostane nič drugega, kakor da z vso zgodbo zelo natančno, zelo natančno« — zadnji dve besedi je s poudarkom ponovil — »seznanim policijo in tisk. No, kakšnega mnenja ste?«

V resnici bi morala gospa Cathcart priznati, da ne ve, kaj si naj misli o tem. Ovratnica je imela visoko vrednost in potem je bilo treba upoštevati še druge stvari.

Gospod Warrell je očividno mislil na idealno vrednost ovratnice, ko je nadaljeval: »Toda spričo okoliščine, da imajo dragocenosti te vrste posebno vrednost za družino, bi hotel sprožiti misel, če ne bi morda vaš zet hotel nadomestiti izgube.«

Trdo se mu je nasmehnila in rekla posmehljivo: »Moj zet, sveta nebesa!«

Warrell je poznal Standertona in ga je imel za ljubljenca usode, o čigar finančni trdnosti ni moglo biti nobenega dvoma.

Prezirljivost v njenem glasu ga je iznenadila, kolikor je pač mogoče iznenaditi moža iz cityja ob šušljanju o nezanesljivosti kakšnega nadvse varnega vrednostnega papirja.

Za trenutek je pozabil na namen svojega prihoda. Rad bi jo poprosil za pojasnilo, toda čutil je, da ne sodi v delovno območje borznega posredovala gospe Cathcart, poizvedovati za njenimi družinskimi zadevami.

»Gospod Warrell, spravili ste me v prav neprijeten položaj,« je dejala in vstala.

Tudi sam je vstal ter vzel klobuk in rokavice.

»Res je zelo mučno,« je rekel, »strašno mučno za vas in hkrati strašno mučno tudi zame, draga gospa Cathcart. Gotovo v tem kočljivem položaju sočustvujete z menoj.«

»Imam dovolj vzroka, da sočustvujem sama s seboj,« je na kratko odgovorila.

Po posredovalčevem odhodu je ostala sama v sprejemnici.

Kaj naj napravi? Kajti nečesa Warrell ni vedel, namreč da ovratnica ni njena. Stari polkovnik, njen mož, jo je dal za hčerko prenarediti in ji jo je tudi v oporoki zapustil.

Družinski krog, ki obstaja samo iz matere in hčerke, razpolaga navadno skupno z imetjem, medtem ko bi se to pri družinah večjega obsega utegnilo zdeti nenavadno. Čeprav je Edith vedela, da je nakit njen, se ji ni zdelo nikoli nič čudnega, če ga je nosila mati in ni nikdar niti omenila, da bi ga raje spravila v svojo kaseto k svojim ostalim skromnim dragocenostim.

Vendar je ovratnica vedno veljala za njeno.

Gospa Cathcart jo je vedno označevala kot »Edithino ovratnico« in zato ji je bila vsa zadeva z njo, namreč zastavitev pri borznem posredovalcu, in sedaj ta tatvina več kot neprijetna. Ni si mogla misliti, da bi Edith nakit pogrešala. Toda ko je bil sedaj njen mož reven in je sama gojila proti njemu neumni čut dolžnosti, je obstajala še zmeraj možnost, da bo kratko in malo iz prenapete želje, pomagati možu, povprašala po nakitu. Toda to ne bi bilo podobno njeni hčerki, si je spet mislila gospa Cathcart. S to pomirljivo mislijo je odšla po stopnicah v svojo sobo.

(Dalje prihodnjič)

S taborjenja PVV Zasavskega okraja na Izlakah

Življenje v ‚platneni' vasi

Na malem gričku nad kopališčem na Izlakah stoji krasno urejena platnena vasica. Tu taborijo pripadniki Predvojaške vzgoje okraja Trbovlje, bodoči čuvarji naše socialistične domovine. Taborjenje teh mladincev oskrbuje Svet za kulturo in prosveto pri OLO Trbovlje, tabor pa vodijo dva aktivna oficirja naše JLA, inšpektor Predvojaške vzgoje in rezervni oficirji, ki so

Pogled na zbrano množico na prireditvi izseljencev

komandirji vodov, navzoča pa sta še referent za zdravstvo in fizkulturni referent.

Življenje v taboru je precej razgibano in veselo. Tu se uči in vadi nad 200 mladih, razigranih fantov, polnih zdravja in veselja, ki si želijo pridobiti čimveč vojaškega znanja, da jim pozneje, ko bodo vstopili v vrste naše JLA, delo ne bo težko. Mladinci pridobivajo tu teoretično in praktično znanje tehnike naše Armije, ki hoče usposobiti za svoje vrste čimveč dobrih in zdravih vojakov, sposobnih stopiti na branik naše Titove Jugoslavije.

Naj opišem urnik dela gojencev Predvojaške vzgoje okraja Trbovlje na jesenskem taborjenju na Izlakah nad Zagorjem. Mladinci vstajajo vsako jutro ob 5. uri, nato sledi do 5,15 postiljanje postelj in pospravljanje šotorov. Ob 5.20 jih že čaka Drago za izvedbo jutranje telovadbe, ki traja do 5,40. Po telovadbi traja do 6. ure umivanje, ob 6.05 pa je zbor za jutranji pregled in zajtrk do 7. ure. Ob 7.10 mladi fantje že odhajajo nasmejani in s pesmijo na vojaške vaje, ki trajajo do 12.25, ko se vrnejo v taborišče. Da jih vidite, ka ko so veseli in čvrsti! S pesmijo na ustih se vrača vod za vodom, ki kar tekmujejo, kateri bo bolje in lepše prikorakal in pel. Tudi komandirji so ponosni na svoje fante. Vsak izmed njih je prepričan, da je njegov vod najboljši. Komandir Pero pravi, da najboljše pojó njegovi fantje in jim tudi sam pomaga s svojim hripavim glasom.

Ob 13. uri se mladinci zberejo k izdatnemu kosilu, ki sta jim ga pripravili kuharici Bori in Olga. Po kosilu imajo fantje prosto. Odpočijejo se in spijo do 15.30. Na znamenje trobente se nato vsi zberejo. Spet je vse živahno kot na mravljišču. Tovariš Drago razporeja gojence za razne športne igre in discipline. Razvrstitev je kmalu končana. Nekateri igrajo nogomet, drugi odbojko, tretji so spet pri igri »Med dvema ognjema«, bolj sposobni pa telovadijo na drogu, bradlji in kozi, da ne pozabimo še na lahko atletiko in šahiste. Da je športno življenje razgibano, naj navedem nekaj rezultatov iz prejšnjih tekmovanj. V krosu na progi 2500 m je zasedel prvo mesto mladinec Škrap v času 8,30; drugi je bil Bartolme; tretji pa Kotar. Pri metanju diska je bil prvi Suban, (39,95 m), drugi Bartolme in tretji Trugar. V metanju krogle je dosegel prvo mesto Trugar (12,50 m), drugo Skobe, tretje Marjanovič. — V odbojki si je priboril naslov prvaka taborišča vod komandirja Romana Špacapana. Prvak taborišča v šahu pa je postal kategornik Peter Rajevec, ki je igral z ostalimi šahisti v taboru tudi simultanko in dosegel v njej 5 zmag in 1 poraz (s tov. Tomažinom). Nadalje smo imeli v načrtu še skok v višino in daljino in tek na 100 m, a nam je vreme račune prekrižalo.

Doseženi rezultati nam nazorno kažejo, da je med mladino dokaj talentiranih športnikov in dobrih telovadcev, ki pa na žalost ne na dejo poti v športna društva ali v društvo Partizan, ali pa jih ta društva ne znajo pridobiti? Naša želja bi bila, da se ti mladinci po prihodu domov takoj vključijo v kakšno od navedenih društev, ker je tam mesto zanje in so dani vsi izgledi, da bodo ti fantje postali dobri športniki in dobri državljani.

Tudi kulturnoprosvetno delo v taborišču ni na zadnjem mestu, saj imajo mladinci razna politična predavanja, predavanja o Ljudski tehniki. Na sporedu so bili poučni filmi in tudi dramska dela so si ogledali, ki jim jih je lepo prikazala gledališka skupina topliške »Svobode« iz Mlinš. — Tako preživljajo naši mladinci svoje osemdnevno taborjenje. Ob zaključku prečitajo gojencem PVV naredbo, kjer se izreče najboljšim mladincem pred vsem taborom pohvala in priznanje — seveda pa tudi graja, če jo je kdo zaslužil.

Pohvaliti moramo vod tovariša Šušterja, ki je taboril šestnajst dni in opravil vse naloge zadovoljivo. To nam priča, da je bolje, če opravijo mladinci obe izmeni skupno in ne ločeno kot do sedaj. Ob zaključku moramo pohvaliti tudi učiteljski kader, ki je v polni meri storil svojo dolžnost in vzorno pripravil pripadnike PVV za bodoče Titove vojake in čuvarje naših s krvjo priborjenih meja.

P.

Smrtna nesreča v Savni vasi

SMRTNA NESREČA. — V petek, 2. septembra, se je zgodila huda nesreča v mirni, idilični vasi Savna peč med Zidanim mostom in Hrastnikom. Ta dan ni bilo dopoldne v električni napeljavi toka. To priložnost je hotel izkoristiti kmet Franc Simeršek, po domače Koritnik, in je nameraval popraviti neko električno napeljavo v gospodarskem poslopju, kar pa je postalo zanj usodno. Med njegovim delom se je spet pojavil tok in je smrtno zadel 53-letnega Simerška. Hudo je zadel Koritnikovo domačijo ta udarec, ki je izgubila gospodarja. Sin edinec je pa pri vojakih. Truplo pokojnega skrbnega gospodarja so pokopali v ponedeljek v Širju. — Naj v miru počiva!

Košnja na nadeških planjavah

Kolektiv

GOSTINSTVA RADEČE

čestita vsem svojim odjemalcem in vsemu delovnemu ljudstvu Radeč in okolice k prazniku mestne občine Radeče.

V vseh naših gostilnah dobite vedno topla in mrzla jedila ter kvalitetne in izbrane pijače po nizkih cenah.

Zanimivosti o dvojčkih

Večina vsega, kar vemo o dvojčkih ne drži. Prepričajte se sami, če je res tako!

Dvojčki se spočnejo istočasno!

Ni res! — Dvojčki se lahko spočnejo v presledku do enega tedna. Dokazano je, da sta bila rojena dvojčka vsak od drugega očeta, zgodilo se je celo, da je bil vsak dvojček drugega plemena.

Porod dvojčkov ni težji kot porod enega otroka!

Res je! — Če je porod normalen, razlika ni velika. Ker so dvojčki na splošno manjši kot navadni dojenčki, pride prvi dvojček laže na svet kot dojenček normalne velikosti. Tudi čas, ki ga terja porod dvojčkov, je čestokrat isti kot pri porodu navadnega dojenčka.

Vsi dvojčki so si bolj podobni kot ostali bratje in sestre!

Ni res! — Enojajčni dvojčki so si seveda podobni. Dvojajčni dvojčki pa so si lahko manj podobni kot ostali bratje in sestre, ker so se razvili iz različnih jajčec.

Dvojčki se imajo nenavadno radi med seboj!

Ni res! — Opazovanja so dokazala, da so enojajčni dvojčki zelo navezani drug na drugega, pri dvojajčnih dvojčkih pa je pogosto opaziti presenetljivo ljubosumje in tudi prepirajo se radi med seboj.

Če se rode v družini dvojčki, lahko sledijo še nadaljnji!

Res je! — V nasprotju s tem naziranjem je pa res, da imajo sami dvojčki malo dvojčkov. Glede nagnjenosti za rojstvo dvojčkov je opaziti, da velja Mendelov zakon in da le-ta preskoči eno ali dve generaciji. Če je bil ded ali babica ali oče ali mati dvojček, ni presenetljivo, ako sedanja generacija nadaljuje s tradicijo dvojčkov. Če je mati že rodila enkrat dvojčke, potem je zelo verjetno, da jih bo še. V Ameriki so znani primeri, kjer je mati po sedemkrat rodila dvojčke.

Največkrat so dvojčki istega spola!

Res je! — Seveda so enojajčni dvojčki istega spola, pa tudi pri dvojajčnih je največkrat tako. Navadno je dvojčkov istega spola dvakrat toliko kot različnospolnih. Dva dečka se rodita pogosteje kot dve deklici.

Največkrat so dvojčki ob rojstvu približno enake velikosti!

Ni res! — Največkrat je eden izmed dvojčkov večji kot drugi, ker je imel pred rojstvom boljšo hrano. Ta razlika se nadaljuje pogosto tudi v življenju.

Ali je mogoče po telesnem obsegu ženske sklepati, da bo rodila dvojčke?

Ni res! — Samo dva načina sta, če hočemo to zanesljivo ugotoviti: ali s pomočjo rentgenskega posnetka ali pa, če ugotovimo utripanje dveh src.

Dvojčki se rode največkrat predčasno!

Res je! — Večina dvojčkov, trojčkov in četvorčkov se rodi predčasno. Dvojčki pridejo okrog tri in pol tedna prej na svet kot normalni otroci. Predrojstveno življenje dvojčkov traja okrog 265 dni, pri navadnih otrokih pa 281 dni.

Enojajčni dvojčki so pogosteje kot dvojajčni!

Ni res! — Dvojajčnih dvojčkov se rodi štirikrat več kot enojajčnih. Najbolj redko se rode »ogledalni« dvojčki. Podobni so si tako, kot slika v ogledalu: en otrok je desničar, drugi levičar. Samo ena četrtina vseh enojajčnih dvojčkov se rodi kot »ogledalni« dvojčki. Zdravniki si razlagajo to ogledalno podobnost s tem, da se jajčece deli zelo pozno med nosečnostjo.

Dvojčki so pogosto levičarji!

Res je! — Petnajst odstotkov vseh dvojčkov je levičarjev.

Mlade matere imajo več izgledov, da rode dvojčke kot starejše!

Ni res! — Večino dvojčkov rode matere v starosti med tridesetim in štiridesetim letom. Prav tako rode matere med petinštirideset in petdesetim letom še vedno več dvojčkov kot ženske ki so mlajše kot petindvajset let. Izgleda, da si narava sama prizadeva, da zamujeno nadomesti.

Starejši moški so pogosto očetje dvojčkov!

Res je! — To presenetljivo ugotovitev so napravili že pred nekaj leti in je, kot izgleda, s tem prav tako kot z rojstvom dvojčkov, ki jih imajo največkrat starejše matere.

Dvojčki se rode pogosteje v krajih s toplim podnebjem!

Ni res! — Četudi so v toplih krajih rojstva pogosteja kot v hladnih, vendar ni opaziti, da bi se rodilo v toplih krajih več dvojčkov kot drugod.

Samo dvojček dveh dvojčkov ima lahko otroke!

Ni res! — To pravilo, ki je vraža, drži samo pri govedih. Če krava povrže dve teleti različnega spola, je res, da je telička potem navadno nerodovitna. Pri človeških dvojčkih pa to pravilo ne drži.

Dvojčki niso tako bistri kot ostali otroci!

Ni res! — V šoli se dvojčki ravno tako lahko uče kot vsi ostali otroci. Tudi trditev, da dvojčki niso tako zdravi kot navadni otroci, ne drži.

Izpred sodišča

12.000 DIN JE UKRADEL

Andrej P., čevljarski pomočnik, stanujoč na Dolu pri Hrastniku, je prišel 6. januarja t. l. okrog desetih zvečer v gostilno pri Lazniku na Dolu, kjer je sedel skupno za mizo s tovarišem C. F., ki je bil od zaužite pijače tako omoten da je za mizo zaspal. To priložnost je Andrej P. izkoristil ter izmaknil spečemu C. F. iz notranjega žepa suknjiča denarnico z okrog 12 tisoč din gotovine ter osebno, gasilsko in sindikalno legitimacijo. — Pred sodiščem kjer se je moral obtoženec zagovarjati je le-ta svoje kaznivo dejanje priznal, zagovarjal se je pa da je storil to v pijanosti. Ob upoštevanju dejanskih okoliščin pa sodišče tega zagovora ni moglo vzeti v obzir zaradi česar je obtoženca na osnovi čl. 249 kazenskega zakona obsodilo na 3 mesece zapora ter na plačilo sodnijskih stroškov. Prav tako je obsojenec dolžan oškodovancu povrniti znesek 12.000 din.

VOZITI JE HOTEL

Leopold Z., rudar, stanujoč v Jesenovem št. 25, je dne 2 februarja t. l. zvečer v Čemšeniku pred gostilno Skok sedel za volan reševalnega avtomobila iz Trbovelj, čigar motor je bil v pogonu. Imenovani je premaknil brzinsko ročico v zadnjo brzino, kar je imelo za posledico, da je avto sunkoma zavozil nazaj v neke stopnice, kjer se je zaradi hudega udarca v zadnjem delu vozila razbila luč, poškodovala karoserija in desni blatnik, kar predstavlja 10.000 din škode.

Pred sodiščem se je moral Leopold Z. zaradi svoje nepremišljenosti in storjene škode na avtu zagovarjati. Obdolženec je svoje dejanje priznal ter ga je sodišče spričo nenaklepne poškodbe tuje lastnine po čl. 257-1 kazenskega zakona obsodilo na 3 mesece zapora, pogojno za dobo dveh let.

Josip Brinar: **PIONIRSKI KOTIČEK** (Nadaljevanje)

21. Maček Krnjav v Hudi luknji

Vse to je dobro vedela Zvitorepka, poniglavka, ter je dejala Krnjavu: »Le brž zlezi v tole luknjo, prijatelček, a jaz bom stala medtem na straži, ko boš ti lovil, kajti previdnost je zmeraj dobra, zlasti pa še ponoči. Onstran luknje je miši na kupe! Slišiš li, kako objestno piskočejo? Kadar boš sit, pa pridi spet venkaj. Jaz te bom počakala tule pred pragom, kajti nocoj se ne smeva ločiti, ako hočeva iti jutri zjutraj pred kralja.«

»Menite li, gospa lisica,« vpraša maček malo nezaupljivo. »da smem brez skrbi v to temno luknjo? Ni li morebiti nevarno? Saj veste, kmetje so dostikrat navihani, da jim ni para, in imajo črne nakane.«

A nato Zvitorepka: »Da si taka mevža, prijatelj Krnjav, tega bi pa vendar ne verjela! Če si res tak strahopetec, se pa vrniva domov v Hudo luknjo, da ti tamkaj postrežem z večerjo, kakor se spodobi. Miši ti sicer ne bom mogla nacvreti, toda slaščic boš imel v izobilju.«

Te besede so Krnjava spekle in sram ga je bilo, da se lisica tako roga njegovi previdnosti. Mahoma je švignil v luknjo in v — zanko! Ko je začutil vrv okoli vratu, je maček prestrašeno odskočil a pri tem se mu je zanka zadrgnila tem ože ter ga jela daviti. Zagnal je vrisk, kakor da ga kdo dere na meh.

Ko je zaslišala v luknji hrup in trušč, je Zvitorepka začela zasmehovati ubogega ujetnika: »Ali ti dobro dišijo miške, prijatelj Krnjav? Kaj ne, okrogle so in debele? Da bi le Tinče vedel, kako se tu gostiš, bi ti gotovo prinesel še gorčice k divjačini, kajti vedi, da je Tinče usluženjiv dečko! Povej mi vendar, Krnjav, kje si se neki naučil tako lepo peti? Ali pojo na dvoru tako pri pojedini, kakor ti zdajle zavijaš? Škoda, da ni tudi Lakotnika pri tebi! Iz srca bi mu privoščila, kajti to širokoustno stradalo je že marsikatero neumno užagalo meni na kvar!«

Ko je to rekla, je Zvitorepka odkurila domov v svoj grad, v Hudo luknjo.

Krnjav pa je mijavkal in kričal tako neusmiljeno, prav kakor je navada vsem mačkom, da je šunder in krik zbudil kmetovega sina Tinčeta. Brž je skočil s postelje in viknil: »Hvala bogu, dobro sem jo pogodil, da sem nastavil zanko. Nikdar ne bi se nadejal, da bom dobil predrzno lisico v tako kratkem času v pest! Čak', jaz ti pokažem hoditi na svisli davit peteline!«

Tinče je prižgal luč in zbudil še očeta in mater. »Brž vstanite!« je zaklical, »lisica se je ujela! Pridite, da jo oderemo!«

Hkrati so bili vsi oblečeni in so hiteli na skedenj. Tinče je pograbil vile, prislonjene na podu, kmet je izdrl ročico iz voza, mati je pa svetila. Zdaj je šlo Krnjavu za kožo! Tinče je neusmiljeno drezal in bezal v luknjo, a kmet in kmetica sta klicala: »Le po njej, le po njej!« Kakor toča so se usipali udarci po mačkovem kožuhu. Iz večran je že krvavel in rogelj na vilah mu je iztaknil oko. Kmetu se je že zdelo dovolj Tinčetovega drezanja in je hotel s silnim udarcem pobiti ujeto žival do smrti. Ko je videl Krnjav, da bo zdaj po njem, je napel vse svoje moči in napel tudi vrv, ki je bila precej dolga, ter se zakadil naravnost kmetu na šinjek. In maček je razjarjen začel obdelovati kmeta; praskal ga je po plečih, po tilniku in obličju, da ga je kar kri polila, in se naposled okrvavljen zgrudil na tla.

Kmetica je pobledela od strahu, da je bila kakor prt, ter je vreščala na sina: »Ubij, prebodi pošast grdo!« A dečko se je bal, da bi zadel očeta, in se ni ganil. Ko se je bil kmet zvrnil na tla, ga je moral maček iz lastne volje popustiti, če ni hotel, da se sam zaduši, kajti vrv mu je bila prekratka.

Kmetica in sin sta odnesla krvavečega moža v posteljo in v svojih velikih skrbeh sta povsem pozabila na mačka. Krnjav je bil še vedno v veliki stiski. Razbit in na enem očesu slep je vzdihoval v zanki in vsak hip se je zdrznil, meneč, da se vrača Tinče zadat mu bridko smrt. »Kako bi se neki rešil?« je mislil in mislil, in končno je začel žvečiti in glodati vrv, ki se mu je zažela okoli vratu in je bila pritrjena v steni. In res se mu je posrečilo, da je pregrizel zanko. Globoko se je oddahnil in planil pokonci rekoč: »Nikdar več me ne dobite v pest, le brž od tod!« Skočil je od luknje in jo popihal kakor veter v noč. Bil je že velik dan, ko je Krnjav prisopihal na kraljev dvor.

Zbrane živali so ga že od daleč zagledale, toda spoznale ga niso, tako je bil zdelan in spremenjen. Kralj Miroljub pa je presenečen vzkliknil: »O groza, ali si ti, Krnjav, moj sel? Kakšen pa si? Kako imaš razcapan kožuh, kako krvave oči! Za brži delo, kaj se ti je pripetilo?«

Maček je medtem pricencal bliže in zajavkal: »Visoki moj kralj in vladar, maščujte moje gorje! Udarite s svojo pravično roko Zvitorepko, ki me je pripravila v tako nesrečo, da ne bom nikoli več zdrav in ostanem slep na enem očesu do konca dni!«

(Nadaljevanje sledi)

Rešitev nagradne uganke iz 34. številke

V predzadnji številki »Zasavskega tednika« smo dali našim pionirjem uganko: KAJ PIJE VODO IN GLEDA V NEBO? Seveda so nam naši številni mladi bralci pravilno odgovorili, da je to: kokoš!

Prvo nagrado za pravilno rešitev uganke je strogi žreb prisodil JANKU KORBARJU, učencu 4. razreda, Marko št. 74, pošta Hrastnik, ki naj se ob priložnosti oglasi v našem uredništvu ali pa pošlje po obljubljeno knjižno darilo — drugo nagrado pa dobi po odločitvi žreba JOŽICA JUREČIČ, učenka 2. razreda osnovne ole, pošta Podbočje ob Krki, ki ji bomo knjižno darilo zaradi oddaljenosti od Trbovelj poslali po pošti.

Vsem ostalim rešiteljem uganke, ki jim žreb tokrat ni bil naklonjen, za njihovo pošto in marljivost prisrčna hvala!

UREDNIŠTVO

NAGRADNA PRESTAVLJALNICA ZA PIONIRJE

MLINŠE
ZAGORJE
RADEČE
SEVNICA
BREŽICE,
PODKUM

Če zgoraj navedene zasavske kraje pravilno premaknete, tedaj boste dobili iz črk (od vsake besede po eno črkol), če jih navpično berete, ime neke zveri, ki živi še v naših kočevskih gozdovih, nadalje so našli sledove te zveri naši zasavski planinci v planinah Durmitorja, kjer so bili, kakor ste morda bral v našem listu pred kratkim, enako je tej zveri naši LISICA ZVITOREPKA, katere povest prav gotovo berete, skuhala ob neki priložnosti pošteno kašo. Šest črk ima beseda te zveri. Ste jo že uganili? Če ste jo, nam pišite!

Odgovor nam pošljite do nedelej, 18. septembra opoldne. Ob rešitvi nam sporočite svoje ime, priimek, razred šole, ki jo obiskujete ter kraj in pošto, kjer ste doma.

Dva rešitelja uganke, ki jih bo določil žreb, boste dobila od nas po 1 mladinsko knjigo.

UREDNIŠTVO

Kaj morajo pri cestnem prometu upoštevati vozniki motornih vozil in kaj pešci?

Državni sekretariat za notranje zadeve LRS je v svojih nedavno objavljenih odredbah o cestnem prometu v Ljudski republiki Sloveniji, o cestah, ki so v LRS prvenstveno namenjene za promet z motornimi vozili, in o motornih vozilih, ki imajo prednost v cestnem prometu, izdal vrsto določb, ki spričo naraščajočega prometa na naših glavnih cestah in čestih prometnih prekrških zaradi samovoljnosti in nepazljivosti vozačev odrejajo, kako se sme in kako se ne sme vršiti cestni promet z vozili vseh vrst.

Znamenja za opominjanje se dajejo z zvočnimi napravami, lučmi, smerokazi ali z roko, pač pa sme v času, ko mora biti motorno vozilo osvetljeno, voznik dajati le svetlobna znamenja za opominjanje. V naseljenih krajih mora voznik motornega vozila dajati zvočna znamenja za opozarjanje povsem kratko. Poklicni voznik motornega vozila mora biti ob nastopu svoje službe trezen in med službo NE SME UŽIVATI NOBENIH ALKOHOLNIH PIJAČ. S tem je poostrena kontrola takih voznikov in odrejeno strožje merilo, kar je povsem umevno glede na veliko število prometnih nesreč, ki se vsakodnevno zgode zaradi vinjenosti šoferjev ter povzročajo veliko osebno in gospodarsko škodo. V tem pogledu sedaj odgovarja za nesrečo tudi oseba, ki je odgovorna za vozni park, ker ne sme zaupati motornega vozila človeku, čigar sposobnost za upravljanje vozila je zmanjšana zaradi utrujenosti, alkoholne pijače ali zaradi kakšnega drugega vzroka. Važno je nadalje določilo, da voznik z motornim vozilom ne sme povzročati hrupa ali dima, ki moti okolico ali ogroža promet. Zaradi tega mora imeti motorno vozilo dušilec zvoka ter ni dovoljeno zmanjšanje ali odprava učinka dušilca zvoka. To določilo bodo pozdravili zlasti stanovalci strnjenih naselij in industrijskih središč, kot so n. pr. Trbovlje, kjer zlasti vozači motornih koles ob vsakem dnevnem, pa tudi neredko ob nočnem času s posebno brezobzirnim zadovoljstvom — gotovo ne iz športnih nagibov! — delajo oglušujoč hrup s svojimi motorji — brez dušilcev zvoka. Upamo, da bodo v bodoče vse take prekrške zapisovali in kaznovali v smislu kazenskih določb omenjene odredbe prometni kontrolni organi z vso potrebno rigoroznostjo.

Dalje pravi določilo odredbe, da je prepovedano odpirati vrata na levi strani avtomobila med vožnjo ali pri ustavljanju na vozišču ter je praviloma dovoljeno vstopiti v avtomobil ali izstopiti iz njega le z njegove desne strani. Le če je vozišče prosto, se lahko izjemoma vstopi v avtomobil ali izstopi iz njega z njegove leve strani.

Za kolesarje predpisuje odredba predvsem, da ne smejo voziti vštric, da na kolesu ne smejo voziti odrasle osebe, otroka pa samo, če še nima osem let in če je na okviru pred voznikom nameščen poseben sedež, na sprednjih vilicah pa držalke za noge. Tudi ni dovoljeno voziti otroka na prtljažniku ali na samem okviru. Kolo mora imeti zvonček z ostrim glasom, ki je slišen vsaj 30 m daleč, in dobro učinkujočo zavoro, ki deluje na zadnje kolo. Kolo mora imeti spredaj belo luč, ki ne slepi in dobro osvetljuje cesto. Pri trboveljskih kolesarjih so prednje odredbe precej potrebne, saj moramo reči, da kolesarji po stari navadi še kar vozijo vštric, se pri tem poslužujejo celo pločnikov za pešče, se kaj pogostokrat vozijo — menda iz objestnosti — brez ročnega upravljanja kolesa in kaj radi v nočnih urah vozijo brez luči, kar je v zadnjih letih povzročilo že precej lažjih in težjih prometnih nesreč.

Če preidemo še na pešce, moramo reči, da je dobrodošla odredba o prepovedi igranja, žoganja, balincanja, drsanja, sankanja in smučanja na javni cesti ali neposredno ob njej. Zaradi prekrška iz prednjega odstavka, ki ga stori otrok, opozarjamo, da bodo kaznovani starši ali oseba, ki ji je zaupano varstvo otroka, če je zanemarila nadzorstvo nad otrokom.

V kazenskih določbah so odrejene denarne kazni do 10.000 dinarjev. Denarne kazni do 100 dinarjev smejo organi LM izterjati na samem kraju od vozačev, ki jih zalotijo pri prekršku.

Reševalna vozila, gasilska vozila in vozila organov za notranje zadeve imajo prednost pred drugimi vozili samo takrat, kadar opravljajo nujno službeno vožnjo. Na križišču ima reševalno vozilo prednost pred gasilskim vozilom, gasilsko vozilo pa prednost pred vozilom za notranje zadeve. Prednja vozila opozarjajo na nujnost službene vožnje s posebno sireno ali zvoncem.

V naših zasavskih mestih rastejo številni nasadi

Kako vzgajamo alpiniste

Če hočemo doseči, da bodo naši alpinistični odseki dobili nekoč dober alpinistični kader, potem mora iti naše prizadevanje za tem, da poznagamo tem odsekom pri vzgoji mladine. V alpinističnih odsekih se mladi planinci urijo v plezanju in se spoznavajo s celotno plezalno tehniko. V ta namen prirejajo plezalne šole. V teh šolah se prikazurjejo najosnovnejši pojmi, ki jih potrebuje plezalec v steni, če jo hoče preplezati. Od iskanja razpok in zabijanja klinov ter preko vrvnih manevrov se učenci poleg te tehnike vadijo tudi v telesni tehniki, to je z uporabo prstov na roki in nogi ter držanjem telesa med plezanjem. Vse to mora znati vsak plezalec, ki se hoče udejstvovati v plezanju v stenah. Poleg tega osnovnega znanja pa mora biti alpinist tudi zdravstveno sposoben, zato je treba mladino čimprej povesti v naravo, da se giblje v svežem planinskem zraku.

Napačno bi bilo, če bi na to področje planinstva gledali le s športne strani. Ta veja planinstva ni samo šport, temveč se v njej vzgaja mladina ki bo vedela, kako se mora ravnati v gorah, kako naj izkorišča razne momente v goratih predelih. Znano je, da se kak naš planinski vrh z lahkoto doseže po izdelani in lepo markirani poti. Po taki poti hodi lahko vsak običajni planinec. Nekaj drugega pa je, če hoče planinec doseči vrh preko kakšne stene po smeri, ki si jo mora sam izbirati, če je to v steni sploh mogoče. Mnogo truda in znoja stane plezalca, preden prepleza to ali ono določeno smer v steni. Da pa se bo mogel udejstvovati v alpinistiki in da bo sleherni alpinist lahko pokazal svoje sposobnosti, je nujno, da se šola v plezalni šoli. Takšna šola je velikega pomena za vsakega alpinista in za naš alpinizem. Plezalne šole prirejajo naši alpinistični odseki, da v njih usposabljajo svoj alpinistični kader. Šola pa seveda ni namenjena samo alpinistom, marveč se priporoča tudi vsem planincem, ki jih veseli plezanje.

Plezalna šola v Hrastniku, ki se je začela v letošnjem aprilu in bo trajala do konca poletne plezalne sezone, kaže prav dobre uspehe. V njej se pridno udejstvujejo alpinisti iz našega Zasavja. V Bobnu nad Hrastnikom, nad romantično sotesko, se vzpenjajo izrazito lepi skalnati stebri, ki so zelo primerni za plezalno šolo. V teh stebrih se šola naša alpinistična mladina, da si pridobi potrebno znanje in kondicijo za poznejše plezalne podvige v plelepih stenah naših Julijskih in Kamniških Alp. Ker pa je alpinizem tudi zelo važno področje za izvenarmadno vzgojo, je priporočati, da bi naša mladina posvečala večjo pozornost razvoju alpinizma v Zasavju, prav tako razne naše organizacije in zlasti še oblast, ki bi lahko vsi z nasveti in moralno podporo mnogo pripomogli k razvoju in napredku naših mladih alpinistov v Zasavju.

Ivan Čanžek

Pri sestavljanju društvenih programov

mislimo tudi na najmlajše

Pionirji, naša najmlajša generacija, so predmet številnih razprav raznih društvenih sestankov in konferenc In prav je tako Brez zdravega, dobro vzgojenega naraščaja ni društvenega ter družbenega napredka.

Izvenšolsko delo in izživljanje otrok je družbeno vprašanje, ki mu moramo posvečati vso pozornost. Naša društva, športna in kulturna, morajo kar najširše odpreti svoja vrata Veselje je pogledati kopico nadobudnih nogometašev-pionirjev na igriščih nogometnih društev. »Kaj nogomet — to je vendar nekaj povsem nepotrebnega,« bo marsikdo rekel. Ne bom se spuščal v tako razpravljanje. Res je, da je del mladine navdušen za to vrsto športne dejavnosti. In kar je najvažnejše, mi vemo, da je del mladine na igriščih pod nadzorstvom in vodstvom vzgojiteljev in ni prepuščen cesti.

Želeno je, da bi tudi ostala društva uspela pritegniti v svoje vrste kar največ mladine. To pa ne pomeni, da mislim s tem reči, da v ostalih društvih ni zanimanja in skrbi za najmlajše. Lahko pa trdim, da je število vključene mladine v društvih še vedno preskopo. Preglejmo vse možnosti in napravimo, kar se največ da.

Posebno skrb morajo društva posvetiti razvedrilu in zabavi naših najmlajših Priznati moramo, da smo v tem pogledu do sedaj napravili prav malo Kaj nudimo danes otrokom? Filmske matineje (kakšne?) in ob Novem letu dedka Mraza. In to je tudi vse.

Pred leti smo imeli v mestu lutkovno gledališče. Predstave tega in gostujočih gledališč so otroci obiskovali z veseljem in si jih tudi hitro prisvojili za svoje. Kaj res ne moremo obnoviti lutkovnega gledališča in nuditi mladini rednih predstav? Prepričan sem, da bi jih lahko. Prav tako bi bilo mogoče uvesti posebne nedeljske dopoldneve za mladino, ki bi tu in tam zamenjali filmske matineje K programom teh naj bi prispevala posamezne točke vsa društva in šole kraja.

Vloga iniciatorja in organizatorja navedenega pa naj bi prevzela Društva prijateljev mladine.

I.

Delovna zakonodaja in higiensko-tehnična zaščita dela

Z izgradnjo in razvojem delavskega samoupravljanja je po uveljavitvi zakona o upravljanju državnih gospodarskih podjetijj po delovnih kolektivih prišlo do bistvenih sprememb v celotnem sistemu naše gospodarske zakonodaje ter je v zvezi s tem praksa že dalj časa pokazala neodložljivo potrebo, da se rešijo določena osnovna in glavna vprašanja na področju delovne zakonodaje, enotno in ustrezajoče našemu današnjemu gospodarskemu ustroju.

Gre tu za vprašanje ustanovitve in prenehanja delovnega razmerja, za probleme pri odpovedi, premestitvi in odpustu iz službe, za disciplinsko odgovornost, za arbitraže pri odločanju odpovedih, posredovanje dela, končno pa tudi za uspešnejšo organizacijo in funkcioniranje higiensko-tehnične zaščite pri delu.

Sekretariat za socialno zaščito pri Zveznem izvršnem svetu je pripravil osnovni material za enotno zakonsko obdelavo vseh teh vprašanj ter je med drugim tudi kritično obdelal področja higiensko-tehnične zaščite pri delu, ki mu je glede na našo naraščajočo industrializacijo in na stalno naraščanje vseh vrst nezgod v podjetjih treba posvetiti posebno pozornost.

Za ureditev vprašanj s področja higiensko-tehnične zaščite pri delu je v veljavi Splošni pravilnik o higiensko-tehničnih zaščitnih merah pri delu, ki predstavlja najosnovnejši in najširši predpis za vse gospodarske dejavnosti. Poleg tega pa je v veljavi še 19 specialnih pravilnikov, ki urejujejo specifičnosti delovne zaščite v posameznih gospodarskih vejah. Vsi ti pravilniki vežejo gospodarske organizacije da se brigajo za zaščito zdravja in življenja oseb v smislu določil teh pravilnikov.

Stanje v pogledu higiensko-tehnične zaščite pri delu pa je še vedno nezadovoljjivo, kajti posamezne gospodarske organizacije do danes še niso izvedle niti najosnovnejših higiensko-tehničnih zaščitnih mer pri delu. Zaradi takega odnosa gospodarskih organizacij do higiensko-tehničnih zaščitnih obveznosti se zgodi v podjetjih veliko število raznovrstnih nesreč pri delu. Vsako leto je zaradi tega veliko število zaposlenih ljudi trajno ali začasno nesposobnih za delo, s čimer se izločijo v narodnogospodarsko škodo iz produkcije — ni pa pri tem tudi majhno število smrtnih nesreč Za materialno zaščito teh ljudi izdajata država in družba vsako leto znatne denarne zneske, katere stroške bi zamogli zmanjšati, če bi to vprašanje reševali z večjo resnostjo in vestnostjo.

Sodobni tehnični napredek in vedno večji tehnični razvoj zaščitnih mer zahtevata tudi ustrezne spremembe v dosedanjih pravilnikih o higiensko-tehnični zaščiti pri delu. Hitra industrializacija naše države ustvarja nove industrije, ki je zanje nujno, da se izdelajo čimprej ustrezni pravilniki o higiensko-tehničnih zaščitnih merah pri delu Zaradi tega je potrebno, da se sedanji pravilniki vskladijo s tehničnim razvojem zaščitnih mer in sodobnim tehničnim napredkom ter se izdajo nadalje pravilniki tudi za industrijska področja, ki do sedaj takih pravilnikov niso imela. Veliko pomanjkljivost pravilnikov o zaščitnih merah pri delu je zlasti opaziti v črni metalurgiji, kovinski industriji, industriji nafte, koksarnah itd. Tu nastaja vprašanje o obsegu enotnih norm, t. j. splošnih zveznih predpisov in posebnih predpisov posameznih republik, pa tudi ljudskih odborov in delovnih kolektivov.

IZ BREŽIC

V petek popoldne se je vračal s kolesom iz službe delavec Franc Požeg, ki je na cesti Krško—Brežice (preko Krškega polja) postal žrtev prometne nesreče.

S kolesom je vozil po levi strani ceste. Prehitela ga je kolona avtomobilov vojaške šoferske šole. Misleč, da je kolona že mimo njega je, ne da bi se o tem prepričal, zavil na desno in tako prišel pod kolesa tovornega avtomobila. Pokojnik je bil na mestu mrtev. Zapušča mlado ženo in dvoje nepreskrbljenih otrok. Komisija je ugotovila, da je zakrivil nesrečo pokojnik sam, ki je verjetno vozil vinjen po levi strani ceste in zavil na drugo stran, ne da bi se prepričal, če je cesta prosta.

Nesreča, ki je zahtevala dragoceno človeško življenje očeta in dobrega delavca, naj bo resen opomin, da se moramo vsi brezpogojno podrejati cestnim predpisom. To naj velja predvsem za voznike z vprežnimi vozili, ki mnogokrat ovirajo reden promet in s tem povzročajo precej negodovanja in tudi nesreč.

— — —

Večja ponudba — nižje cene. Na brežiškem trgu se ta rek zelo dobro čuti. Krompir je že po 15 dinarjev, ohrovt 15, salata 40, paprika 50, slive 30, jabolka 15 dinarjev. Niso se pa spremenile cene perutnine, mlečnih izdelkov in jajc. Pri teh pridelkih se pozna, da ni preveč ponudb, zato so cene sorazmerno visoke. Cenejši so tudi mladi prašički.

Zdaj, ko je čas zelenjave, je paradižnik sorazmerno najdražji. To predvsem zato, ker tega blaga zaradi številnih rastlinskih bolezni ni dovolj na trgu. Kmetijski strokovnjaki bodo morali svetovati pridelovalcem paradižnika, kako v bodoče pridelovati paradižnik in ga ohraniti pred raznimi boleznimi. Letos so pridelek napadle kar tri glivične bolezni, med katerimi prednjači krompirjeva plesen. Že zeleni plodovi očrnijo in odpadejo. Pri pospravljanju pridelka je treba takoj preprečiti razširjanje bolezni in bolne plodove, lističe in bilke s koreninami sežgati ali pa zelo globoko zakopati.

Za prihodnje leto naj velja pravilo: nikar saditi paradižnike blizu krompirišč! V jeseni pa moramo pognojiti, ker sveži gnoj škoduje rastlini. Treba pa bo dodajati več kalijevih gnojil. Tudi krompirjeva plesen škoduje pridelku, zato jo bomo uničevali, ko je še rastlina mlada.

— — —

Mestni pogrebni zavod v Brežicah ima precej široko področje, saj opravlja pogrebe in prevoze mrličev v vsem spodnjem Posavju in obmejni Hrvatski. Pred leti je podjetje kupilo konjski mrliški voz-furgon, ki pa je danes že docela nesodoben Omenjeni voz je bil le začasna rešitev.

Prav bi bilo, da bi ta »srednjeveški« voz odpravili in kupili avtofurgon. Za uvoz ni potrebnih sredstev; lahko pa bi predelali v te namene primerno motorno vozilo. Zdaj stane prevoženi kilometer približno 100 dinarjev, z avtomobilom bi stal le 50 dinarjev. Treba je upoštevati, da je hitrost včasih zelo važna. Prevozi mrličev v Zabukovje ali pa tja proti Hrvatski trajajo tudi nad 20 ur, avto pa bi prevozil to razdaljo v dveh, treh urah.

Sejem v Radečah

OBVESTILO

Občinski RK Trbovlje sporoča, da bo organiziral tečaje za vkuhavanje sadja in povrtnine. Tečaj bo trajal tri dni. Gospodinje, ne zamudite ugodne priložnosti ter pohitite s prijavami. Vse informacije daje upravnica gospodinjske šole, Trbovlje — Trg revolucije.

Občinski odbor RK

PEVSKI OKTET IZ MARIBORA PRIDE

V torek 13. septembra, ob 17. uri bo nastopil v dvorani Delavskega doma Planinski oktet iz Maribora. Vljudno vabljeni!

Klavnica in prekajevalnica RADEČE

čestitata vsem svojim odjemalcem k prazniku mestne občine Radeče!

Nudimo vam vedno sveže meso vseh vrst in različne mesne izdelke.

Priporočata se kolektiv in uprava
Klavnice in prekajevalnice v Radečah

Kolektiv gostilne
SVOBODA v Radečah
(prej Erjavc) pošilja vsem Radečanom borbene pozdrave ob praznovanju občinskega praznika.

LAZNIK FERDO
državni obrtni mojster — mehanizirano kolarstvo Radeče
čestita vsemu delovnemu ljudstvu k občinskemu prazniku mesta Radeče
ter se priporoča za cenjena naročila.

10 LET ŠPORTA V SVOBODI

Ob zaključku Športnega tedna ŠD „Rudarja" v Trbovljah slovesno razvitje društvene zastave pod pokroviteljstvom Rudnika rjavega premoga Trbovlje-Hrastnik

Razvitje prapora ŠD »Rudarja«

Razvitju društvene zastave ŠD »Rudarja« v Trbovljah v nedeljo, 4. t. m., je prisostvovalo veliko število ljudi, med njimi zastopnik rudnika Trbovlje-Hrastnik, predsednik delavskega sveta tov. Gvido Urlep, številni javni predstavniki Trbovelj in drugi, žal pa smo pogrešali zastopnika Zveze športov Slovenije, kakor smo ga pogrešali že prejšnji dan na slavnostni seji društva.

★

Trboveljski »Rudar« je praznoval v dneh od 8. avgusta do 4. septembra t. l. desetletnico športnega delovanja po osvoboditvi naše države. Preko celega tedna so bile številne športne prireditve, ki so bile sicer skromnega značaja, vendar pa prikaz dejavnosti društva, v katerem deluje in se razvija 14 različnih sekcij.

1. V TOREK, 30. AVGUSTA je bilo na sporedu tekmovanje v ŠAHU. V počastitev desetletnega športnega delovanja ŠD »Rudarja« je bil prejšnji torek odigran moštveni šahovski brzoturnir za prvenstvo Zasavja. Prvenstva se je udeležilo šest moštev, in sicer »Rudar I« in »Rudar II« ter mladinci, »Svoboda« - Trbovlje, »Svoboda« - Hrastnik in kombinirano moštvo, sestavljeno iz igralcev sodelujočih moštev. Zmagalo je 1. moštvo »Rudarja« s 25 in pol točke od 30 možnih.

2. V SREDO 31. AVGUSTA je bil rokometni turnir v MALEM ROKOMETU s sodelovanjem velenjskega »Rudarja«, »Proletarca« iz Zagorja ter »Rudarja I« in »Rudarja II«. Zmagalo je moštvo Rudarja«. Po turnirju pa je bila NOGOMETNA TEKMA STARIH Celje : Rudar, ki se je končala z zmago Celjanov s 4:2.

3. V ČETRTEK, 1. SEPTEMBRA, so odigrali tekmo v KOŠARKI, in sicer ženska ekipa ljubljanske »Olympie« in »Rudarja« ter moški ekipi obeh društev. Obe tekmi sta se končali z zmago Ljubljančanov.

4. V PETEK, 2. SEPTEMBRA je bil BOKSARSKI DVOBOJ med »Metalcem« iz Zagreba in boksarji trboveljskega »Rudarja«, ki se je končal z zmago Zagrebčanov 13:7.

V okviru proslave Športnega tedna ŠD »Rudarja« je v Trbovljah gostovala boksarska ekipa »Metalca« iz Zagreba, ki se je v prijateljskem dvoboju pomerila z ekipo boksarske sekcije ŠD »Rudarja«. Zagrebčani so nastopili z 2. moštvom, ki je bilo okrepljeno z dvema tekmovalcema prvega moštva, ki je na čelu lestvice zvezne boksarske lige in je najresnejši kandidat za osvojitev naslova prvaka Jugoslavije.

Zagrebški gostje so prikazali lep boks. Imajo solidno tehnično znanje, so dobri taktiki in imajo dobro kondicijo, kar jim je spričo večje rutine omogočilo, da so domačim boksarjem vsilili svoj način borbe. Pokazali so veliko hitrost pri napadanju, lepe in čiste udarce ter dobro kritje v obrambi.

Rezultat 7:13 proti tako kvalitetni ekipi, kot je »Metalec« lahko štejemo kot uspeh »Rudarja«, upoštevajoč, da trboveljski boksarji nimajo kvalificiranega trenerja, ki bi jim dal potrebno znanje in jim prikazal vse načine borbe, da bi jih dvignil na kvalitetno višino, ki bi jo lahko dosegli.

Tehnični rezultati: polvelter: Miklavčič : Novakovič 1:1 izven konkurence; — mušja: Putič : Novak 1:1; — bantam: Hojak : Brnadič 0:2 p. t.; — perolahka: Kovač : Janjin 2:0 p. t.; — laoka: Škrab : Sačer 2:0 p. t.; — polvelter: Vene : Modun 0:2 t. k. o. I. runda, polvelter: Žlak : Tkalčič 0:2 t. k. o. I. runda; — welter: Klen : Hus 0:2 t. k. o. III. runda: polsrednja: Pigac : Tisanič 0:2 t. k. o. II. runda; srednja: Leben : Šimak 0:2 t. k. o. II. runda: poltežka: Šefar : Jerak 2:0 t. k. o. II. runda.

Sodnika Štrovs in Moser sta bila objektivna.

Tekmovanje je bilo v Delavskem domu pred okrog 500 gledalci, ki so spodbujali domače tekmovalce in nagradili s ploskanjem lepe poteze domačih, kakor tudi zagrebških boksarjev, kar je napravilo na goste dober vtis.

V soboto, 2. septembra, ob 20. uri je bila v Domu ŠD »Rudarja« slavnostna seja društva, ki so se je udeležili poleg članov odbora tudi ostali povabljeni gostje, žal pa — kakor smo že omenili — gostov iz Ljubljane ni bilo.

RAZVITJE DRUŠTVENE ZASTAVE

Na zaključni dan Športnega tedna ŠD »Rudarja« v nedeljo, 4. septembra, dopoldne so bili pri predsedniku občine Trbovlje tov. LOJZETU DULARJU sprejeti najbolj delavni člani društva. Ob tej priložnosti je bila društvu izročena tudi diploma. Na stadionu »Rdarja« pa so bile med tem časom KOLESARSKE DIRKE s sodelovanjem dirkačev »Rudarja«, »Roga« iz Ljubljane, »Branika« iz Maribora, »Ilirije« iz Ljubljane in drugih.

Po odigrani mladinski tekmi je popoldne sledilo slovesno RAZVITJE DRUŠTVENE ZASTAVE. Po mimohodu vseh športnikov ter članov uprave društva, ki so se na čelu z državno zastavo postrojili pred tribuno, je najprej Delavska godba »Svobode - Center« zaigrala himno. Po pozdravnih govorih je spregovoril tudi predsednik delavskega sveta Rudnika Trbovlje-Hrastnik, tov. Gvido Urlep, ki je poudaril pomen razvitja društvene zastave, nato pa jo izročil zastavonoši F. Florjancu. Zatem so pripeli na zastavo še spominske trakove Rudnik Trbovlje-Hrastnik, kolektiv Cementarne, Elektrarne in Strojne tovarne v Trbovljah.

Predsednik društva tov. Hinko Kamnikar se je v naslednjem zahvalil še vsem darovalcem spominskih žebljičkov, nato pa so slovesnost zaključili z defilejem športnikov.

Natanko ob 16. uri je sledila prvenstvena nogometna tekma slovensko-hrvaške lige med »Mariborom« in domačim »Rudarjem«.

Obvestilo

Prebivalstvo občine Trbovlje obveščamo, da je s 1. septembrom t. l. prenehal poslovati stanovanjski urad pri občinskem ljudskem odboru in da naj v skladu s predpisi nove uredbe o razdeljevanju in odpoved. stanovanj v bodoče na področju občine Trbovlje prosilci vlagajo prošnje, in sicer:

a) tisti, ki so zaposleni pri rudniku, pri rudniku;

b) tisti, ki so zaposleni v cementarni, pri cementarni

c) tisti, ki so zaposleni v elektrarni, pri elektrarni;

č) tisti, ki so zaposleni v Strojni tovarni, pri Strojni tovarni in

d) vsi ostali prosilci pri Stanovanjski upravi, Trg svobode št. 6.

Prošnje za dodelitev stanovanja (na posebnem obrazcu) so oproščene plačila taks.

Vse doslej vložene prošnje so veljavne; nepopolne prošnje se izpopolnjujejo z manjkajočimi podatki.

Stanovanja se bodo v bodoče dodeljevala po predpisih nove uredbe.

Po uredbi sta odgovorna organa za zadeve razdeljevanja in odpovedi stanovanj — razen na primer za zadeve razdeljevanja in odpovedi stanovanj pri rudniku, cementarni, elektrarni in Strojni tovarni — stanovanjska komisija pri Svetu za komunalne zadeve občinskega ljudskega odbora in stanovanjska uprava.

Petčlansko stanovanjsko komisijo je imenoval Svet za komunalne zadeve pri občinskem ljudskem odboru v Trbovljah. Stanovanjska komisija sestavlja občasno **sezname upravičenih pričakovalcev.** V ta spisek vpiše na podlagi seznama prosilcev toliko prosilcev, kolikor bo v prihodnjem obdobju predvideno na razpolago praznih stanovanj. V seznam upravičenih pričakovalcev vpiše po vrsti tiste prosilce ki imajo največ pogojev za dodelitev stanovanja, upoštevajoč pri tem družbeno vlogo prosilca, število prosilčevih družinskih članov, zdravstveno stanje prosilca in njegovih družinskih članov, potrebo po stanovanju zaradi pravnomočne odpovedi ali prostovoljne izselitve, neprimernost sedanjega stanovanja ter dobo čakanja. V seznamu mora biti navedeno, do kakšnega stanovanja ima pričakovalec upravičeno pravico, seznam pa mora potrditi Svet za komunalne zadeve pri Občinskem ljudskem odboru v Trbovljah. Če ga potrdi s pripombam, so te pripombe za stanovanjsko komisijo obvezne in mora komisija v skladu s pripombami izdelati dokončni seznam. Da prosilci lahko kontrolirajo pravilnost pri razdeljevanju stanovanj, **mora biti seznam upravičenih pričakovalcev objavljen na razglasni deski občinskega ljudskega odbora.** Zoper to, da je prosilec vpisan, ali da ni vpisan v seznam upravičenih pričakovalcev ni priložbe.

O dodelitvi stanovanja odloča stanovanjska uprava, ki sme dodeliti stanovanje samo prosilcu, ki je vpisan v seznam upravičenih pričakovalcev, in sicer po vrstnem redu vpisa prvemu izmed tistih upravičenih pričakovalcev, ki imajo pogoje za dodelitev tistega stanovanja.

Lastnik stanovanjske hiše, ki je bila sezidana pred uredbo o zidanju stanovanjskih hiš delavcev in uslužbencev (Ur. list FLRJ št. 23-233/51) in ki ni vključena v stanovanjsko skupnost pa ima pravico izbrati enega izmed prvih deset upravičenih pričakovalcev, ki izpolnjujejo pogoje za dodelitev praznega stanovanja.

Lastnik stanovanjske hiše, ki je bila sezidana po uredbi o zidanju stanovanjskih hiš delavcev in uslužbencev in ki ni vključena v stanovanjsko skupnost, razpolaga z izpraznjenimi stanovanji prosto, pač pa mora o dodelitvi izpraznjenega stanovanja takoj obvestiti stanovanjsko upravo.

O dodelitvi praznega stanovanja ali dela stanovanja ali sobe morajo takoj obvestiti stanovanjsko upravo v Trbovljah, Trg svobode št. 6 tudi gospodarske organizacije, zavodi in uradi, ki so si zgradili ali ki uporabljajo stanovanjske hiše in stanovanja za svoje delavce in uslužbence in ki — razen če ni s pogodbo med ljudskim odborom in gospodarsko organizacijo oz. zavodom drugače določeno — sami razpolagajo s praznimi stanovanji.

Hišne svete oz. lastnike stanovanjskih hiš, ki so bile sezidane pred uredbo o zidanju stanovanjskih hiš delavcev in uslužbencev in ki niso vključene v stanovanjsko skupnost, obveščamo da morajo po določilih nove uredbe stanovanjski upravi v Trbovljah, Trg svobode št. 6:

1. priglasiti vsako izpraznjeno stanovanje ali del stanovanja ali sobo v 8 dneh po izpraznitvi z navedbo naslednjih podatkov: kraj, ulica in hišna številka, število sob in pritiklin ter sobno površino, če pa se izprazni del stanovanja se priglasi tudi, ali je bila z izpraznjenim delom stanovanja zvezana pravica do souporabe kuhinje;

2. sporočiti v nadaljnjih 3 dneh, če se prosilec, ki mu je bilo stanovanje dodeljeno, v določenem roku ni vselil v dodeljeno stanovanje;

3. priglasiti najpozneje v treh dneh samovoljno vselitev.

Nadalje opozarjamo, da velja po predpisih nove uredbe določba, da se smejo obstoječi stanovanjski prostori preurediti v poslovne samo s poprejšnjim dovoljenjem stanovanjske uprave in s pogojem, da prosilec poprej zgradi v istem kraju primerna nova stanovanja z najmanj enako stanovanjsko površino.

Z novo uredbo so predpisane tudi stroge kazni do 10.000 din ali 30 dni zapora, in sicer na primer: za predsednika hišnega sveta oz. lastnika stanovanjske hiše, ki ni vključena v stanovanjsko skupnost, če ne priglasi samovoljne vselitve, ali če dovoli vselitev brez dodelitve, ali če ne priglasi izpraznitve stanovanja ali če ne sporoči, da se prosilec, ki mu je bilo stanovanje dodeljeno ni vselil v dodeljeno stanovanje. Enaka kazen velja za tistega, ki v prošnji za dodelitev stanovanja navede neresnične podatke, ali izvrši zamenjavo pred pravnomočnostjo odločbe ali brez dovoljenja preuredi stanovanjske prostore v poslovne.

Trbovlje 4. sep. 1955.

Stanovanjska uprava v Trbovljah

IZ HRASTNIKA

ŠOLSKA VRATA SO SE SPET ODPRLA. V Hrastniku imamo kar šest šolskih zavodov, to so: dve osnovni šoli, nižja gimnazija, enoletna gospodinjska šola, glasbena šola in otroški vrtec. Vsem tem zavodom so odprli letos šolska vrata dne 6. septembra ter so šolski zavodi sprejeli spet številno šolsko mladino v uk in vzgojo. Osnovna šola v Zgornjem Hrastniku ima 9 oddelkov in samo 8 učnih moči, v Spodnjem Hrastniku pa 5 oddelkov. V spodnji šoli je prevzela vodstvo šole tovarišica Justa Potušek. Na nižji gimnaziji, ki ima 9 oddelkov, manjkajo učne moči za petje, risanje in telovadbo. Nižja gimnazija ima letos lepo očiščene in na novo prebeljene učilnice in ostale prostore. Napeljana je nova električna razsvetljava in so vse učilnice ozvočene, tako da bo gimnazijska mladina z veseljem prihajala v to šolo. Otroški vrtec, katerega vodstvo je obdržal upravitelj zgornje osnovne šole tov. Kenk, ima v letošnjem šolskem letu 5 oddelkov, in sicer v samem poslopju Vrtca 3, v sindikalnem domu Steklarne pa dva oddelka. — Torej šolska vrata so spet odprta naši mladini, ki naj obiskuje redno in vedno pripravljena na pouk svoje zavode, kar bo v prvi vrsti koristilo njim samim. Veseli bodo njihovih uspehov njihovi učitelji in starši ter tudi naša socialistična domovina. Zato naj zgrabi naša šolska mladina takoj v začetku šolskega leta z veseljem in z vso resnostjo za šolsko delo — in uspehi ne bodo izostali.

GRADNJA STANOVANJSKIH HIŠIC se je začela tudi na terenu bivše dolske občine. Na njivi bivšega Babičevega posestva ob cesti na Brnici gradijo kar štirje delavci svoje stanovanjske hišice, kar je za časa hude stanovanjske stiske hvale vredno.

KOPALNA SEZONA je oživela letos šele zadnje sončne dneve. Zato je obiskovalo te dni dosti Hrastničanov, zlasti mladine, naše letno kopališče, ki je potrebno poštenega popravila. Upamo, da se bo to zgodilo prihodnje leto.

TOMBOLA, ki jo je priredilo Gasilsko društvo — matica v Hrastniku, je privabila preteklo nedeljo na letno telovadišče »Partizana« okrog 3000 ljudi iz Hrastnika in okolice. K tako dobremu obisku so pripomogli lepi dobitki in pa krasno sončno vreme v poznem poletju. Glavna dobitka — pohištvi — sta ostali v Hrastniku, radijski sprejemnik je šel v Trbovlje, otomana in prašiček na Dobovec itd. Gmotni uspeh tombole je bil prav lep ter čestitamo agilnemu gasilskemu društvu.

»SVOBODA II« v Spodnjem Hrastniku si je prav čedno uredila svojo dvorano za kulturne prireditve in za kino. Položili so v njo novo parketna tla, vpeljali moderno razsvetljavo, vse prostore so preslikali in prepleskali. Pred odrom so napravili prostor za orkester. V veliko dvorano bodo kmalu postavili nove zaklopne stole, kakršne že imajo na galeriji. Čakalnice in stopnišče na galerijo so popolnoma obnovili. Vzidali so lepe kamnite stopnice in lepe teraco plošče v veži. Vsi prostori so zelo okusno urejeni, rekli bi, da so »mestni«. Ta dvorana je nastanjena v stavbi nekega bivšega opuščenega oddelka Kemične tovarne, na mestu, kjer je stala skoraj pred sto leti baraka, v kateri je bila prva gostilna in trgovina Kemične tovarne. Zato pravijo še danes gostilni in trgovini pri Kemični tovarni »baraka«. V tej stavbi, ob cesti nasproti Kemične tovarne, so danes spredaj sindikalni prostori in podružnica socialnega urada, zadaj pa krasna dvorana. Če gre človek mimo te zunaj umazane in neometane hiše, si ne more misliti, da je v zadnjem delu te velike hiše tako čedna dvorana. Zato bi bilo želeti, da sčasoma olepšajo še zunanjost te stavbe. Ko sem govoril o preureditvi te lepe dvorane v Spodnjem Hrastniku, mi je dejal neki delavec Kemične tovarne: »Da smo sploh dobili to dvorano, se imamo zahvaliti prejšnjemu ravnateljiu Kemične tovarne tov. Mirku Grešaku.«

S seje predsedstva okrajnega komiteja LMS v Radečah

Na razširjeni seji predsedstva okrajnega komiteja LMS dne 1. septembra v Radečah, ki se je je udeležil med drugim tudi sekretar okrajnega odbora SZDL tovariš Jesenšek, so razpravljali o nalogah komunskih komitejev za njihovo utrditev in politično afirmacijo. Sklenili so, da bodo vsi komunski komiteji imeli do 15. septembra dobro pripravljene seje, ki jim bodo prisostvovali tudi člani predsedstva začasnega okrajnega komiteja. Na sejah komunskih komitejev bodo razpravljali predvsem o notranji utrditvi komitejev. Letti bodo tudi — kolikor še niso — izvolili svoja predsedstva, ki bodo štela 5 do 7 članov. Dalje bodo ustanovili razne komisije, ki bodo komiteju pomagale reševati razne probleme; tako bodo ustanovili šolsko komisijo, komisijo za vajence, komisijo za izobraževalno delo in druge. Komisije seveda ne bodo mogle biti splošne, temveč bodo imele določen sektor dela. Nesmiselno bi namreč bilo v Brežicah formirati komisijo za kmečko mladino, ali v Trbovljah komisijo za delavsko mladino, kajti to so splošna vprašanja, pri katerih se mora angažirati celoten komite.

Na seji so nadalje sklenili, da bodo občinski komiteji sklicali sestanke predsednikov in sekretarjev osnovnih organizacij oziroma da se bodo stiki med občinskimi komiteji in osnovnimi organizacijami v bodoče še bolj okrepili. Več skrbi bodo posvečali tudi kadrovskim vprašanjem, vprašanju evidence itd. Sprejeli so tudi sklep, da do izida finančnega pravilnika velja naslednja delitev dohodkov od članarine: 30 odst. osnovni organizaciji, 40 odst. občinskemu komiteju in 30 odstotkov okrajnemu komiteju.

Člani predsedstva in predsednik občinskih komitejev so na seji razpravljali tudi o tekmovanju med občinskimi komiteji, ki ga je razpisal Centralni komite LMS. Okrajni komite bo priporočil vsem občinskim komitejem, naj se udeležijo tega tekmovanja. Na koncu so še sklenili, da se morajo do konca septembra izvršiti po vseh šolah mladinske konference, na katerih bodo izvolili nove vodstva.

F. Šetinc

Kdo širi neresnične vesti o davku za živino?

V okolici Sevnice, v Šmarju in Zabukovju, da, celo v vsem Posavju se širijo alarmantne vesti o novem davku na živino, in sicer na kravo 5000 din, na konja 8000 dinarjev itd. Marsikaterega malega kmeta in kočarja smo prepričali, da so te govorice nesmiselne, da občina o tem davku nič ne ve, pač pa nasprotno, da si oblast prizadeva, da bi imeli čim več krav in čim več mleka, ne pa da bi oblast s takim neznosnim in nesmiselnim davkom onemogočila prirejo živine in pridelek mleka. Resnica je, da bi bili mali kmetje in kočarji tedaj prisiljeni prodati živino, da bi lahko plačali tak davek od nje. Posameznike pa le ni mogoče prepričati, češ da se je tudi o povišanju življenjskih potrebščin govorilo že mesece poprej, nato pa je res prišla podražitev življenjskih artiklov Resnici na ljubo pa je treba pribiti, da o tem davku največ govore tisti kmetje, ki nikdar ne prodajo nobenega litra mleka, ki se ne zavedajo in ne pomislijo, da je mleko nujno potrebno tudi delavskim otrokom.

Kaže, da je ta glas o davku na krave prišel tudi na ekonomijo oziroma drž. vno posestvo v Sevnici, ker so takoj podražili mleko od 25 na 30 dinarjev, in sicer »za vsak slučaj«. Med kolektivi se je takoj pojavil glas o tej podražitvi mleka. Ob neki priložnosti sem vprašal upravnika Toneta, če se je pri njih res mleko podražilo na 30 dinarjev in zakaj, saj ga mali kmetje še vedno oddajajo po 22 do 25 dinarjev. Na to vprašanje mi je samo kratko odgovoril: »Takšna je naša kalkulacija!«

Mislim, da ima tudi naš mali kmet »kalkulacijo«, saj v večini primerov kupuje krmo za živino pri takih ekonomijah, kot je v Sevnici, pa kljub temu prodaja mleko po zmerni ceni. Če pa je na tej ekonomiji posredi vprašanje možnosti krav, potem lahko pričakujemo, da se bodo »kalkulacije« še zvišale.

Delavci se upravičeno vprašujejo, kdo je tisti, ki bi moral postavljati konkurenčne cene trgu, in kdo je spet tisti, ki bi mu lahko rekli: »naviljalec cen«? Kaže, da samo mali kmetje razumejo delavski živelj in da se moramo samo njim zahvaliti, da ne pride do monopolističnih cen mleka v Sevnici.

K.

Kam vodi tako poslovanje?

Česti so pojavi, da zadruga utrpi večjo materialno škodo zaradi samovoljnega ravnanja nekaterih njenih uslužbencev. Tako je bilo tudi v Kmetijski zadrugi v Zabukovju, kjer se je v kratkem času izmenjalo več uslužbencev. Vsak je zapustil zapuščino, ki je ni bil nihče v zadrugi preveč vesel. Poslovodja G. je zapustil večji primanjkljaj, ki ga ne bo nikoli povrnil, ker se je obesil. Knjigovodja Marič, ki je bil hkrati tudi upravnik, je zakrivil vrsto poneverb, ki jih kljub svoji sposobnosti ni mogel prikriti. Tako je ostala zadruga brez obratnih sredstev. Sedaj posluje zadruga kar tako po »domače«, dokler ne bo od nekod prišel knjigovodja, da bo spravil knjigovodstvo v red. Kam vodi tako poslovanje, vidimo iz naslednjega primera:

Kmetijska zadruga se je lani in letos ukvarjala med drugim tudi s trgovanjem z lesom. Čeprav je bilo upravniku znano, da je za tako trgovino potrebno posebno privoljenje Državnega sekretariata za gospodarstvo, ni nič storil, da bi zadruga zaprosila zanj. To je napravil šele, ko ga je opozorila Tržna inšpekcija, ki je zadrugo tudi naznanila za kaznovanje. Gospodarsko sodišče je izreklo občutno kazen in odvzem nedovoljeno pridobljene premoženjske koristi.

Sedaj ima zadruga privoljenje Državnega sekretariata za gospodarstvo. Njena trgovina z lesom pa tudi še danes ni v skladu s tem dovoljenjem. Ni še poravnala stare kazni, že se ji obeta nova. Ali je to potrebno? Upravni odbor bo moral zavzeti odločnejše stališče, če bo hotel v bodoče preprečiti tako samovoljnost uslužbencev. Zavedati se mora pač, da tako poslovanje ni prida.

»ne

7 DNI PO SVETU

Dogodki, ki jih zadnje dni objavlja tisk na najvidnejših mestih, na prvi pogled ne pomenijo nič izrednega. Kljub temu so neposredno ali posredno povezani z vprašanjem miru in varnosti in kot taki vplivajo na mednarodno ozračje.

V središču mednarodne pozornosti je vsekakor obisk zahodnonemškega kanclerja Adenauerja sovjetskemu glavnemu mestu. Kakor vedo povedati dobri poznavalci zahodnonemških razmer, si od moskovskih pogajanj ne smemo obetati prevelikih uspehov. Dovolj bo, če se bosta delegaciji sporazumeli o ureditvi medsebojnih diplomatskih, gospodarskih in kulturnih stikov ter nato v okviru teh sporazumov oli po redni diplomatski poti še o ostalih spornih vprašanjih.

Najnovejše kancelerjeve izjave kažejo, da je bonnska vlada v želji pridobiti si naklonjenost in podporo socialdemokratske opozicije — sestavila približno tak dnevni red: 1. vprašanje vsenemške združitve, 2. nemški vojni ujetniki v SZ in 3. ureditev medsebojnih stikov. V Moskvi so bili sprva presenečeni, nato pa so tudi uradno komentirali te izjave. Sovjetska diplomacija ni spremenila dosedanjega stališča do nemškega vprašanja. Dokler v Evropi še obstajajo bloki in ni zadostnih jamstev za varnost in mir, ni niti govora o nemški združitvi. Šele ko bosta Vzhod in Zahod postopoma odpravila ta kamen spotike, se lahko lotita nemške usode. Pomemben člen v mirovnih prizadevanjih je tudi splošna razorožitev, o kateri se sedaj pogajajo predstavniki petih »atomskih velesil« v podkomisiji za razorožitev: ZDA, Vel. Britanije, Francije, SZ in Kanade.

Stališče, ki ga namerava zavzeti Adenauer v Moskvi, predstavlja tudi mnenje treh zahodnih vlad, ki so s skupno deklaracijo razglasili ponovno zahodnonemško suverenost. Na prvem uradnem sestanku sovjetske in nemške delegacije bodo ugotovili, ali je moč doseči skupen dnevni red, kmalu zatem pa bo tudi jasno, kje se bo dalo kaj popustiti. Vsekakor je Moskva odločno odklonila vsakršno nemško zahtevo, ki bi temeljila na »poziciji sile«, to je na naziranju, da je Zahodna Nemčija ob podpori Zahoda dovolj močna, da lahko postavlja tudi »ostrejše« pogoje oziroma pogajanja iz takih nagibov celo prekine. Bonnski kancler je brez dvoma dovolj diplomata, da se v tako politiko ne bo spuščal, četudi jo nekateri zahodni, posebno ameriški uradni krogi vneto priporočajo.

Te dni so Vel. Britanija, Grčija in Turčija brez uspeha zaključili konferenco o usodi Cipra. Britanski diplomati so skušali igrati vlogo povsem nepristranskega posredovalca in so svetovali obema strankama, naj bi Cipru dali v prihodnje omejeno samoupravo v okviru britanskega kolonialnega sistema. Grki in Turki so tako rešitev odklonili. Prvi zahtevajo, naj se o bodočnosti izreče samo ljudstvo, ki je v ogromni večini grško, Turki pa zahtevajo stanje, kakršno je, oziroma priključitev k Turčiji, če prva rešitev ne bo obveljala.

V Londonu se tolažijo, da bodo kdaj pozneje obnovili pogajanja. Toda samo konferenca je grško-turške odnose še bolj zaostrila. Prišlo je do protigrških oziroma protiturških demonstracij. Zaradi gonje proti Grkom je morala turška vlada uvesti v mestih Smirni in Carigradu izredno stanje. Z zadevo se je pozabaval tudi že stalni svet Atlantskega pakta, katerega člani sta obe državi. Kaže, da grško-turški spor o Cipru vendar ni tako enostaven, kot je sprva marsikdo sodil.

VABILO

Prostovoljno gasilsko društvo na Dobovcu bo priredilo v nedeljo, 18 septembra otvoritev novega gasilskega stolpa in razvitje društvene zastave pod pokroviteljstvom predsednika Gospodarskega sveta LOMO Trbovlje, Slavka Borštnarja. K tej slavnosti vabimo vsa gasilska društva in njih člane in prijatelje, da se prireditve udeleže v čim večjem številu. Vsa društva prosimo, da se slovesnosti udeleže s svojimi zastavami.

Po končani slavnosti bo prosta zabava. Pripravljena je dobra dolenjska kapljica.

K obilni udeležbi vabi

ODBOR

JESENIČANI V TRBOVLJAH

V soboto, 10. septembra, bodo v Trbovljah v domu Svobode II. gostovali Jeseničani, ki bodo vrnili obisk Trboveljčanom. Nastopili bodo solisti, kvartet, orkester in folklorna skupina. Prireditve bodo ob 17. in 20. uri. Vljudno vabljeni.

FIZKULTURA IN ŠPORT

Množično tekmovanje zasavskih klubov v nogometne mtekmovanju

„Rudar" Trbovlje bo nastopil s 7 moštvi

»Rudar« iz Trbovelj in »Bratstvo« iz Hrastnika sodelujeta v slovensko-hrvatski ligi, zagorski »Proletarec« in »Partizan« iz Brežic pa v vzhodni skupini celjsko-mariborske nogometne podzveze. Ostala moštva bodo sodelovala v zasavski skupini in sicer Svoboda-Trbovlje, Svoboda-Kisovec, Rudar-Hrastnik, Radeče, Partizan-Senovo, Dobrna-Trbovlje, Rudar II-Trbovlje in Bratstvo II-Hrastnik. Poleg teh bodo tekmovali tudi v mladinski zasavski ligi in pionirski zasavski ligi.

Od vseh društev bo najbolj množično nastopil »Rudar« iz Trbovelj, in sicer s svojim prvim moštvom v slovensko-hrvatski ligi, z drugim moštvom v celjsko-mariborski podzvezi, z dvema mladinskima moštvoma in s tremi pionirskimi moštvi v zasavski ligi. Značilno je, da »Bratstvo« in »Proletarec« ne nastopata z mladinskim moštvom v mladinski ligi. »Proletarec« sodeluje edino poleg prvega moštva še z enim pionirskim moštvom. V tem pogledu zasluži vso pohvalo hrastniški »Rudar«, ki bo tekmoval s svojim 1. moštvom, dvema pionirskima moštvoma in mladinskim moštvom. Prav tako tekmuje »Svoboda«-Trbovlje v zasavski ligi s svojim prvim moštvom, mladinskim moštvom in dvema pionirskima moštvoma. Enako nas preseneča, da ne sodeluje v zasavski nogometni ligi »Partizan«-Videm-Krško.

Razpored tekmovanj je sledeč:

RAZPORED ZASAVSKE LIGE:

I. kolo 11. septembra 1955: Svoboda-Trbovlje : Bratstvo II-Hrastnik (ob 16. uri); Dobrna-Trbovlje : Rudar II-Trbovlje (ob 16. uri), Svoboda-Kisovec : Rudar-Hrastnik (ob 16. uri); Partizan-Senovo : Radeče (ob praznik).

II. kolo 18 septembra 1955: Bratstvo II-Hrastnik : Radeče; Rudar-Hrastnik : Partizan-Senovo; Rudar II-Trbovlje : Svoboda-Kisovec; Svoboda-Trbovlje : Dobrna-Trbovlje.

III. kolo 2. oktobra 1955: Dobrna-Trbovlje : Bratstvo II-Hrastnik; Svoboda-Kisovec : Svoboda-Trbovlje; Partizan-Senovo : Rudar II-Trbovlje; Radeče : Rudar-Hrastnik

IV. kolo 9. oktobra 1955: Bratstvo II-Hrastnik : Rudar-Hrastnik; Rudar II-Trbovlje : Radeče; Svoboda-Trbovlje : Partizan-Senovo; Dobrna-Trbovlje : Svoboda-Kisovec

V. kolo 16. oktobra 1955: Svoboda-Kisovec : Bratstvo II-Hrastnik; Partizan-Senovo : Dobrna-Trbovlje; Radeče : Svoboda-Trbovlje; Rudar-Hrastnik : Rudar II-Trbovlje

VI. kolo 23 oktobra 1955: Bratstvo II-Hrastnik : Rudar II-Trbovlje; Svoboda-Trbovlje : Rudar-Hrastnik; Dobrna-Trbovlje : Radeče Svoboda-Kisovec : Partizan-Senovo.

VII. kolo 6. novembra 1955: Partizan-Senovo : Bratstvo II-Hrastnik; Radeče : Svoboda-Kisovec; Rudar-Hrastnik : Dobrna-Trbovlje; Rudar II-Trbovlje : Svoboda-Trbovlje.

RAZPORED MLADINSKE LIGE:

I. kolo 11. septembra 1955: Dobrna-Trbovlje : Rudar II-Trbovlje (ob 8,30); Svoboda-Kisovec : Rudar-Hrastnik (ob 14,30); dne 14. septembra 1955: Svoboda-Trbovlje : Rudar I-Trbovlje.

II. kolo 18. septembra 1955: Rudar II-Trbovlje : Svoboda-Kisovec; Svoboda-Trbovlje : Dobrna-Trbovlje; Rudar-Hrastnik : Rudar I-Trbovlje.

III. kolo 2. oktobra 1955: Svoboda-Kisovec : Svoboda-Trbovlje; Rudar II-Trbovlje : Rudar-Hrastnik; Rudar I-Trbovlje : Dobrna-Trbovlje.

IV. kolo 9. oktobra 1955: Dobrna-Trbovlje : Svoboda-Kisovec; Rudar I-Trbovlje : Rudar II-Trbovlje; Svoboda-Trbovlje : Rudar-Hrastnik.

V. kolo 16. oktobra 1955: Rudar II-Trbovlje : Svoboda-Trbovlje; Svoboda-Kisovec : Rudar I-Trbovlje; Rudar-Hrastnik : Dobrna-Trbovlje.

RAZPORED PIONIRSKIH SKUPIN:

V skupini Hrastnik-Trbovlje so pionirji že odigrali **I. kolo** dne 4. t. m., in sicer Rudar II-Hrastnik : Bratstvu I-Hrastnik, dne 5. t. m Rudar I-Trbovlje : Rudar I-Hrastnik prav tako dne 4. t. m. Bratstvo II-Hrastnik : Svoboda II-Trbovlje.

V skupini Zagorje-Trbovlje pa so odigrali pionirji svoje I. kolo in sicer dne 3. t. m Dobrna-Trbovlje : Proletarec-Zagorje, dne 4. t. m. Svoboda-Kisovec : Svoboda I-Trbovlje, dne 5. t. m. pa Rudar II-Trbovlje : Rudar III-Trbovlje.

II. kolo skupine Hrastnik-Trbovlje bo 11 septembra 1955, in sicer: Bratstvo I-Hrastnik : Svoboda II-Trbovlje (ob 15 uri); Rudar I-Hrastnik : Bratstvo II-Hrastnik (ob 9. uri); Rudar II-Hrastnik : Rudar I-Trbovlje — Drugo kolo skupine **Zagorje-Trbovlje:** Svoboda I-Trbovlje : Rudar III-Trbovlje (ob 15 uri); Proletarec-Zagorje : Rudar II-Trbovlje (ob 15. uri); Svoboda-Kisovec : Dobrna-Trbovlje.

III. kolo skupine Hrastnik-Trbovlje bo 18. septembra 1955, in sicer: Rudar I-Trbovlje : Bratstvo I-Hrastnik; Bratstvo II-Hrastnik : Rudar II-Hrastnik; Svoboda II-Trbovlje : Rudar I-Hrastnik. — Tretje kolo **skupine Zagorje-Trbovlje:** Dobrna-Trbovlje : Svoboda I-Trbovlje; Rudar II-Trbovlje : Svoboda-Kisovec; Rudar III-Trbovlje : Proletarec-Zagorje

IV. kolo skupine Hrastnik-Trbovlje bo 2. oktobra 1955, in sicer: Bratstvo I-Hrastnik : Rudar I-Trbovlje; Rudar II-Hrastnik : Svoboda II-Trbovlje; Rudar I-Trbovlje : Bratstvo II-Hrastnik. — Četrto kolo **skupine Zagorje-Trbovlje:** Svoboda I-Trbovlje : Proletarec-Zagorje; Svoboda-Kisovec : Rudar III-Trbovlje; Dobrna-Trbovlje : Rudar II-Trbovlje.

V. kolo skupine Hrastnik-Trbovlje bo 9. oktobra 1955, in sicer: Bratstvo II-Hrastnik : Bratstvo I-Hrastnik; Svoboda II-Trbovlje : Rudar I-Trbovlje; Rudar I-Hrastnik : Rudar II-Hrastnik. — Peto kolo **skupine Zagorje-Trbovlje:** Rudar II-Trbovlje : Svoboda I-Trbovlje; Rudar III-Trbovlje : Dobrna-Trbovlje; Proletarec-Zagorje : Svoboda-Kisovec.

SLOVENSKO-HRVATSKA LIGA

V prvi tekmi za revirska kluba samo četrt izkupička

Rudar : Maribor 1:1 (1:0)

Za prvo tekmo v slovensko-hrvatski ligi v nogometu, v kateri sodelujeta iz revirjev »Rudar« iz Trbovelj in »Bratstvo« iz Hrastnika, je vladalo v Trbovljah veliko zanimanje. Tekmo so odigrali v okviru Športnega tedna SD »Rudarja«, kar je dalo igri še večji poudarek »Rudar« je nastopil v nekoliko spremenjeni postavi, ki se je v glavnem dobro obnesla, le pri streljanju na gol se domači ne morejo otresti nepotrebnih driblingov, kar je škodovalo rezultatu ter je 1 točka odšla v Maribor.

Pred več kot 1000 gledalci se je »Rudar« že v prvem polčasu povedel z 1:0 v vodstvo, vendar samo do 10. minute drugega polčasa, ko je Božič zaradi nesporazuma obrambe igro izenačil. Vendar bi ta gol vratar lahko ubranil, če bi prej intervniral. Kljub hotenju Rudarjevih igralcev, da dosežejo gol, jim to ni uspelo. Ponavlja se stara tradicija proti »Mariboru«, da »Rudar« nima uspeha.

Sodil je prav dobro odlični sodnik Rukavina.

V predtekmi je »Lokomotiva« iz Zagreba premagala mladince »Rudarja« s 3:0.

Šport v Brežicah

Pretekla nedelja je bila v Brežicah zelo živahna v športnih tekmovanjih, kjer so odigrali I. kolo prvenstva. V kraju so gostovali športniki SSD »Trgovački« iz Zagreba v nogometu, namiznem tenisu, streljanju in kegljanju.

V predtekmi sta se pomerili enajstorici moštva B »Partizana« iz Brežic ter moštvo A SSD »Trgovački« iz Zagreba. V zanimivi tekmi, ki se je končala s 3:1 (1:0), sta se odlikovala Krofel in Milič, nadalje strelca Milič (2) in Stamenković (1).

V I kolu vzhodne skupine republiškega prvenstva sta se srečali moštvi domačega »Partizana« in NK »Kovinar« iz Maribora. Tekma je bila tipično prvenstvena in se je končala z rezultatom 4:3 (1:1) v korist Mariborčanov. Strelca za domače sta bila Ivković (2) in Stamenković, kot igralca pa najboljša Mijuškovič in Ivković. V prvem polčasu so imeli iniciativo domačini in so bili boljše moštvo, vendar so gostje v drugem delu igre s spremembo taktike onemogočili obrambo Brežičanov in v 5 minutah zabili kar 3 gole. Siloviti napadi in dobra igra domačih v zadnjih minutah so bili brez uspeha ter so Brežičani izgubili dve dragoceni točki.

Ali je bil potreben poraz kljub boljši igri? Krivdo nosijo prvenstveno sami igralci, ki so menda podcenjevali nasprotnika in pa, ker se ne zavedajo, da lepa igra brez vodstva ne zadostuje za točke v prvenstvenih srečanjih.

Sodil je dobro Vanelj iz Trbovelj.

Ostali rezultati srečanj »Partizana«-Brežice in »Trgovačkega«-Zagreb: v kegljanju so domači premagali goste s 55 keglji.

Streljanje: na strelišču na Čatežu so tekmovali v treh disciplinah, ki so se končale: leže 69:141, kleče 30:144 in stoje 22:70, ali skupno 121:355 v korist domačinov. Tudi v namiznem tenisu so Brežičani premagali goste s 7:3. Najboljši igralec je bil Krofel. T

film

Kinematografi

Kino »Svoboda - Center« v Trbovljah bo predvajal ameriški barvni film **»ROBINZON«.** — Razpored predstav je razviden z lepakov. Naslednji teden v sredo in četrtek meksikanski film **»JEČA ZA ŽENE«.**

Kino »Svoboda - Trbovlje II« bo do ponedeljka predvajal ameriški barvni film **»RDEČI GUSAR«.**

Kino »Partizan« Sevnica predvaja 10. in 11 sept. ameriški film **»SAMO NAŠA«;** 17. in 18. sept. ameriški film **»MOJA SESTRIČNA RAHELA«.**

Kino Brežice predvaja 10. in 11 sept. v **»Domu«** amer. barvni film **»NEŽNA PESEM«;** od 13. do 15 sept. ruski barvni film **»SADKO«;** od 16. do 18 sep. ameriški film **»TAJNOST INDIJANKE«.**

Kino »Svoboda-Zasavje v Trbovljah bo predvajal od 9 do 12. septembra ameriški film **»Greh ene noči«** s tednikom. Predstave: petek, sobota, nedelja in ponedeljek dnevno ob 17 in 15. uri razen v nedeljo ob 15. uri. V nedeljo dopoldne matineja po znižani ceni.

Potujoči kino LP predvaja od 10. do 13 septembra amer film **»Glas v viharju«.** V soboto, 10. septembra, ob 17 uri na Izlakah, ob 19.30 v Mlinšah; v ponedeljek, 12. septembra, ob 19. uri na Izlakah — za predvojaško. V torek, 13 septembra ob 17.30 v Vrhovem in ob 20 uri v Loki pri Zidanem mostu.

Bilanca

trgovskega podjetja Vino-sod e, Brežice

AKTIVA — na dan 31. decembra 1954 — PASIVA

Zap. št.	Naziv postavke	Znesek (v 000 din)	Zap. št.	Naziv postavke	Znesek (v 000 din)
	A. Osnovna in izločena sredstva			**A. Viri osnovnih in izločenih sredstev**	
1	Osnovna sredstva	18.818	1	Sklad osnovnih sredstev	17.731
2	Investicije v teku	6.775	3	Rezni skladi	2.574
3	Izločena sredstva in druga investicijska sredstva	2.789	5	Ostali viri finansiranja investicij	7.862
	B. Obratna sredstva			**B. Viri obratnih sredstev**	
4	Denarna sredstva	548	6	Banka — kredit za obratna sredstva	93.000
5	Surovine in material	7.786			
7	Gotovi izdelki in blago	77.052			
8	Aktivne časovne razmejitve	2.400	8	Pasivne časovne razmejitve	132
	C. Sredstva v obračunu in ostala aktiva			**C. Viri sredstev v obračunu in ostala pasiva**	
9	Kupci in ostale terjatve	26.748	9	Dobavitelji in ostale obveznosti	29.459
10	Ostala aktiva	7.842			
	D. Finančni uspeh			**D. Finančni uspeh**	
11	Razdeljeni dobiček	496	11	Dobiček	496
	Skupaj	151.254		Skupaj	151.254

Vodja računovodstva: (knjigovodstvo) *Rihar Marica, l. r.*

Predsednik upravnega odbora: *Lipej Viktor, l. r.*

Direktor podjetja: *Iliaš Stanko, l. r.*

Važna objava kinematografa „Svobode-Center" in „Trbovlje II"

Obveščamo vse obiskovalce kinematografov »Svobode-Center« in »Svobode-Trbovlje II«, da je uprava zavarovala vse, ki obiskujejo predstave omenjenih dveh kinematografov.

OBSEG JAMSTVA:

Zavarovane so nezgode, ki se pripetijo obiskovalcem v sami kino-dvorani ali pa v prostorih kinematografa, v katerih se smejo zadrževati osebe s kupljeno vstopnico. V prostorih, v katere je dovoljen vstop vsakomur ne glede na to, ali ima vstopnico ali ne, jamči Državni zavarovalni zavod le za nezgode tistih osebe s kupljeno vstopnico. V prihodnjo kino predstavo, za predstavo, ki je v trenutku nezgode na sporedu, ali pa predstave, ki se je pravkar končala.

Iz jamstva so izločene osebe, ki so že prekoračile 70. leto starosti. Pri obiskovalcih, ki še niso izpolnili 16. leto starosti, jamči Državni zavarovalni zavod v primeru smrti zaradi nezgode le za povrnitev dejanskih pogrebnih stroškov, največ do višine zavarovalne vsote, ki velja po polici za primer smrti do 100.000 din.

ZAVAROVALNE VSOTE IN PREMIJE

Vsak obiskovalec je zavarovan na 100.000 din za primer smrti in 200.000 din za primer trajne nesposobnosti za delo.

Vsako nezgodo je takoj priglasiti upravi kinematografa.

Od danes naprej veljajo sledeče cene posameznim prostorom:

balkon 40 din, I. prostor 35 din, II. prostor 30 din, III. prostor 25 din, za mladinske predstave 10 din.

Oglejte si filme v naših dveh kinematografih in prihajajte pravočasno k predstavam, ker predvajamo vsakokrat tednik, ki prinaša najnovejše dogodke politične, kulturne in športne vsebine.

Trbovlje, 9. septembra 1955.

Uprava kinematografov »Svoboda-Center« in »Svoboda-Trbovlje II«

Objave in oglasi

OBVESTILO

Kmetijska zadruga v Brežicah obvešča vse kmetovalce in kupce, da bo priredila v okviru »Posavskega tedna« v Brežicah izredne sejme, in sicer:

konjski sejem v torek, 4. oktobra 1955;

živinski sejem v četrtek, 6. oktobra 1955;

svinjski sejem v soboto, 8. oktobra 1955.

Za pojasnila se obračajte na Kmetijsko zadrugo in se sejmov udeležite v čimvečjem številu.

OBVESTILO

Vse kmetovalce obveščamo, da bo Kmetijska zadruga Brežice opravljala v dneh II. Posavskega tedna od 1. do 9. oktobra 1955 odkupe kmetijskih pridelkov in kmetijskih proizvodov. Priglasite količine, ki jih nameravate prodati, da zagotovimo kupce za vašo prodajo. Priglasitve pošljite na dopisnici na naslov Kmetijska zadruga Brežice ali na upravo »Posavskega tedna« v Brežicah. Oglejte si naš paviljon na razstavišču, kjer boste prejeli vsa podrobna pojasnila o prodaji vaših pridelkov in nakupu reprodukcijskega materiala, umetnih gnojil in kmetijskih strojev.

Komunalna uprava v Brežicah obvešča, da je v Kapelah pri Brežicah, 17. septembra t. l. velik letni živinski konjski in svinjski sejem. — Prodajalci in kupci vabljeni!

OBVESTILO

Obveščamo vse kmetovalce, da bo Kmetijska zadruga v Brežicah odprla s 1. septembrom 1955 specialno trgovino za oskrbo kmetijstva v novih prostorih v Brežicah, Pod obzidjem št. 27.

V zalogi imamo vse vrste umetnih gnojil, bogato izbiro kmetijskih strojev in nadomestnih delov ter zaščitnih sredstev in galice.

Trgovina za oskrbo kmetijstva Kmetijske zadruge Brežice

OBVESTILO

Koordinacijski odbor Gostinske zbornice Krško in Trbovlje bo priredil v zvezi s pravilnikom o strokovni izobrazbi delavcev, ki so zaposleni v gostinskih podjetjih in gostiščih (Ur. list FLRJ št. 23/55) v novembru tečaje za pripravo za polaganje kvalifikacijskega izpita, v decembru pa tečaje za pripravo za polaganje polkvalifikacijskega izpita.

Interesenti naj najkasneje do 20. septembra t. l. vložijo priglasitve za pripustitev k tečaju, in sicer pri svoji področni zbornici, kjer dobe vsa potrebna navodila.

Koordinacijski odbor Gostinske zbornice Krško in Trbovlje

PREKLIC

Preklicujem besede, ki sem jih izrekel proti Francu Vozlju, Trbovlje, Novi dom. — Viktor Medvešek, Trbovlje.

ZAHVALA

Vsem, ki so spremili na zadnji poti našega moža, očeta, brata, starega očeta in strica

FRANJA VIDMARJA

se iskreno zahvaljujemo. Posebno zahvalo dr. Ivančičevi za ves trud ob bolezni, vsem darovalcem cvetja, godbi in vsem, ki ste nam nudili pomoč.

Žalujoča družina

OPOZORILO

Podpisani izjavljam, da bom odslej naprej nastopal po sodnijski poti proti vsakemu posamezniku, ki bi utegnil o meni raznašati neosnovane vesti, nanašajoče se na graditev hiše in »nepošteno službovanje« v KZ Izlake, ter s takimi govoricami zlonamerno blatiti moje pošteno ime. — Alfonz Sernec, Izlake.

MALI OGLASI

7. SEPTEMBRA 1955 sem izgubila pred trgovino Podlesnik rdečo jopico. Sem partizanska sirota, stara 14 let. Najditelja prosim, da odda najdeno Cirili Gorenc, Čeče 36 ali v trgovini Podlesnik

PRODAM dobro ohranjeno sobno pohištvo. — Naslov v upravi lista.

PRODAM PARCELO v Trbovljah. Naslov v upravi lista.

PRODAM NOV ČEBELNJAK z 12 panji »Žniderščič« 6 s čebelami, orodje in stroj za točenje medu. — Franc Čater, slikar, Brežice.

PRODAM nemške ovčarje, dva meseca stare lepo razvite z rodovnikom, Černetič, Krško.

Delovni kolektiv

Tovarne dokumentnega in kartnega papirja

v Radečah

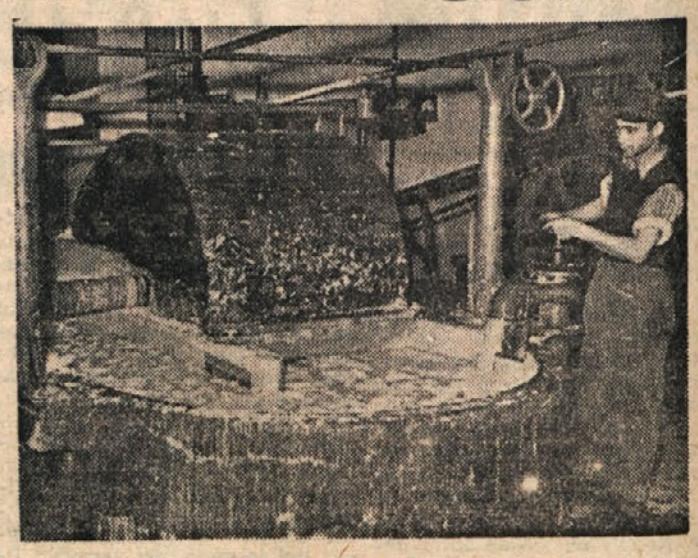

je ponosen na svoje uspehe 10-letne svobodne graditve ter pošilja borbene pozdrave in čestitke k praznovanju
ČETRTEGA OBČINSKEGA PRAZNIKA
OBČINE RADEČE

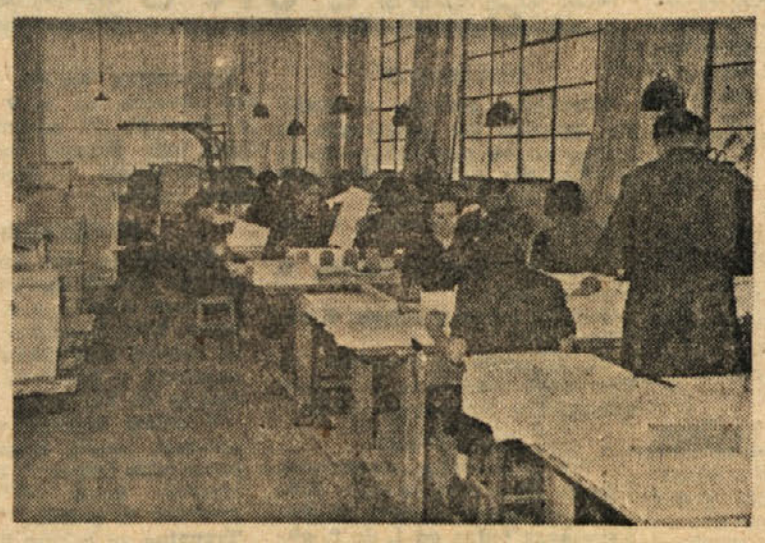

Deset let svobodne graditve

DESET LET SVOBODNE GRADITVE,
DESET LET IZPOPOLNJEVANJA
DELOVNEGA PROCESA,
V LETIH 1945—1946
OBNOVA PAPIRNICE V RADEČAH

Radeško Papirnico so obnovili iz ruševin, preostalih iz borbe proti okupatorju. Za tovarno je bil pravi praznik, ko so 18. decembra 1945. leta spet stekla kolesa prvega papirnega stroja in je tovarna začela proizvajati prve metre papirja.

Obnova tovarne še ni bila dokončana, vendar prvi uspehi so bili tu. V septembru 1946. leta je pričel obratovati tudi drugi papirni stroj Delo v tovarni se je začelo razvijati normalno ter se je njena produkcija stalno dvigala. Obnova radeške Papirnice je bila končana. Sledila je izpopolnitev delovnega procesa in izboljšanje kakovosti proizvodov ter dvig proizvodnje, hkrati pa tudi dvig družbenega standarda. Ponovni poizkusi z izpopolnitvijo proizvodnje, potrpežljivost in sposobnost vodstva in kolektiva tovarne so prinesli nove uspehe. Papirnica je začela izdelovati vrsto specialnih papirjev, ki smo jih morali prej uvažati iz tujine in zanje plačevati drage devize. Danes proizvaja radeška papirnica heliografski, kartografski in specialni risarski papir, pavzni papir, teleprinter papir, razne filter papirje in še druge vrste papirjev, ki imajo posebne lastnosti. Tovarna v Radečah se je v desetletnem razvoju po vojni izpopolnila — nakupila je vrsto dragocenih strojev, s katerimi je proizvodnjo stalno višala. Njeni izdelki so zasloveli ne samo v Jugoslaviji, temveč tudi v tujini. Kakor je podjetje skrbelo za dvig in izboljšanje proizvodnje, ni na drugi strani pozabilo na potrebo napredka in razvoja kolektiva v kulturnoprosvetnem in fizkulturnem pogledu ter na dvig družbenega standarda. Tovarna je med drugim po osvoboditvi dozidala novo upravno poslopje podjetja, novo skladišče in več stanovanjskih hiš. Ponos delovnega kolektiva pa je moderni plavalni bazen, ki je najlepši v Zasavju.

Kolektiv Papirnice v Radečah dosega lepe uspehe na kulturnem, prav tako pa tudi na telesnovzgojnem področju, kar so posebno pokazale zadnje športne igre kolektivov papirne industrije Slovenije, ki so jih športniki odigrali v Radečah ob vzorni organizaciji sindikata radeške Papirnice.

Delovni kolektiv

Tovarne dokumentnega in kartnega papirja v Radečah

je ponosen na svoje uspehe 10-letne svobodne izgradnje ter pošilja borbene pozdrave in čestitke k praznovanju
IV. OBČINSKEGA PRAZNIKA OBČINE RADEČE

Kmetijska zadruga Radeče

čestita vsem delovnim ljudem Radeč in okolice k občinskemu prazniku ter se priporoča za obisk poslovalnice v Radečah, Jagnjenici in Vrhovem. Prodajamo in odkupujemo vse vrste kmetijskih izdelkov.

Vsemu delovnemu ljudstvu Radeč in okolice pošiljata borbene pozdrave ob PRAZNIKU OBČINE RADEČE delovni kolektiv in uprava

Industrije gradbenega materiala Zidani most - Radeče

Ob prazniku mestne občine Radeče čestitajo vsem svojim odjemalcem mesta Radeč in okolice

Komunalna podjetja mestne občine Radeče

Izdelujemo vsa slikarska, pleskarska, zidarska, mizarska in ostala dela. S skupnimi napori za napredek in razvoj radeške komune!

Kolodvorska restavracija Zidani most

čestita k prazniku mestne občine Radeče!
Priporoča se delovni kolektiv!

Delovni kolektiv podjetja

•PETA•

tovarna lesenih pet, sadne embalaže in kameno lesa »Lignolit« za tla čestita vsem prebivalcem k občinskemu prazniku mesta Radeč!